

P4
dubl 1

przeгляд biblioteczny

ORGAN NAUKOWY SBP

REDAKTOR ■ MARIA DEMBOWSKA ■

ROCZNIK 37

zeszyt **4**

1969

STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH — WARSZAWA

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

ORGAN NAUKOWY
STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

Redaktor: MARIA DEMBOWSKA

Sekretarz Redakcji: TADEUSZ ZARZĘBSKI

Kolegium Redakcyjne:

JAN BAUMGART, ZBIGNIEW DASZKOWSKI, ANNA LECH,
BERNARD OLEJNICZAK, EWA PAWLIKOWSKA, STEFAN
ROSOŁOWSKI, HENRYK SAWONIAK, HANNA ZASADOWA

Dodatek

BIBLIOGRAFIA ANALITYCZNA BIBLIOTEKOZNAWSTWA I INFORMACJI NAUKOWEJ

Opracowanie: Instytut Bibliograficzny Biblioteki Narodowej
Redaktor: HENRYK SAWONIAK

Adres Redakcji:

Warszawa, Pałac Kultury i Nauki VI p. Biblioteka PAN.
tel. 20-33-02.

Adres Administracji:

Warszawa, Konopczyńskiego 5/7, tel. 27-08-47.

Maszynopisów materiałów nie zamówionych Redakcja nie zwraca. Redakcja zastrzega sobie prawo skracania materiałów.

Cena pojedynczego numeru zł 24.—

Prenumerata roczna (wraz z dodatkiem) wynosi zł 96.—

Członkowie SBP zgłaszający prenumeratę za pośrednictwem Zarządów Okręgów SBP mają prawo do prenumeraty ulgowej.

Wpłaty dokonywać należy na konto czekowe PKO I 1-9-120056 lub Narodowy Bank Polski IV O/M 1551-9-46043. Administracja Wydawnictw SBP Warszawa (z wyraźnym zaznaczeniem celu wpłaty).

OD REDAKCJI

Obecny zeszyt *Przeglądu* przynosi materiały Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, odbytego w Kielcach w dniach 3—4 czerwca 1969 r. Zjazd ten kończył kolejną kadencję organizacyjną Stowarzyszenia, rozpoczętą w 1966 roku.

Na okres ten przypadł jubileusz pięćdziesięciolecia Stowarzyszenia, uczczony zorganizowaniem VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich, który obradował w Warszawie w dniach 12—14 lutego 1968 — pod hasłem współpracy bibliotek. Dnia 9 kwietnia tegoż roku Sejm PRL uchwalił przygotowawaną od wielu lat, przy aktywnym współdziałaniu Stowarzyszenia, ustawę o bibliotekach.

Okres ten był również początkiem doniosłych zmian w skali całego kraju, zapowiedzią istotnych przeobrażeń w naszym życiu społecznym, przeobrażeń mających na celu unowocześnienie i przyspieszenie rozwoju nauki, techniki i gospodarki narodowej.

Kierunki koniecznych przemian wytyczył V Zjazd Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Stowarzyszenie nasze zorganizowało w środowiskach bibliotekarskich w całym kraju dyskusję nad Tezami V Zjazdu i przekazało wnioski wynikające z tej dyskusji Ministrowi Kultury i Sztuki oraz Komitetowi Centralnemu Partii.

Drogi realizacji zadań wysuniętych przez V Zjazd wskazały uchwały II i IV Plenum KC PZPR. Zwłaszcza postanowienia IV Plenum, poświęconego sprawie zwiększenia efektywności badań naukowych i postępu techniczno-organizacyjnego w gospodarce narodowej, muszą zainteresować jak najżywiej bibliotekarzy, ponieważ w realizacji tych postanowień przypada ważna rola bibliotekom — jako placówkom współdziałającym w rozwoju nauki i techniki i służącym postępowi gospodarki narodowej.

Aby zadania te mogły być jak najlepiej przez biblioteki wykonane, muszą one podjąć starania zmierzające do udoskonalenia i usprawnienia swej działalności. Starania te powinny iść równoległe w dwóch kierunkach: podniesienia na wyższy poziom pracy każdej biblioteki i lepszego zorganizowania wzajemnej współpracy bibliotek — jako niezbędnego czynnika warunkującego społeczną efektywność ich działalności. Tak mocno podkreślana w uchwałach IV Plenum dyrektywa integracji merytorycznej placówek naukowo-badawczych obowiązuje w równym stopniu

biblioteki, uczestniczące w procesach przekazywania informacji naukowej i naukowo-technicznej. Drogą do tej integracji jest m. in. współpraca pomiędzy bibliotekami na różnych polach ich działalności, a także współpraca bibliotek z ośrodkami informacji.

W świetle tych zadań nabiera znaczenia problem racjonalizacji działalności bibliotek, postulat oparcia ich pracy na podstawach naukowych, potrzeba wprowadzenia do bibliotek postępu technicznego i organizacyjnego. Wsuwa się tu sprawa ściślejszego powiązania badań bibliotekoznawczych z praktyką życia i pracy bibliotek. Wymagać to będzie odpowiedniego ukierunkowania programów studiów bibliotekoznawczych, a także — tematyki prac badawczych podejmowanych w bibliotekach.

Wydaje się potrzebne opracowanie planu badań bibliotekoznawczych w skali całego kraju oraz podział zadań w zakresie realizacji tego planu pomiędzy katedry bibliotekoznawstwa i biblioteki naukowe, zobowiązane z mocy ustawy o bibliotekach do prowadzenia prac naukowo-badawczych.

Sprawą najważniejszą, podstawową jest uświadomienie sobie przez wszystkich bibliotekarzy wagi i doniosłości zadań, jakie mają do spełnienia biblioteki w realizacji programu intensywnego rozwoju nauki i techniki, stanowiących dźwignię postępu gospodarki narodowej.

Redakcja *Przeglądu* zwraca się do Kolegów z apelem o nadsyłanie informacji dotyczących usprawnień technicznych i organizacyjnych wprowadzanych w poszczególnych bibliotekach, wiadomości o współpracy nawiązywanej z innymi bibliotekami i ośrodkami informacji naukowej i naukowo-technicznej, jak również — informacji o tematyce prac badawczych podejmowanych w bibliotekach.

Informacje te będziemy publikować bieżąco w specjalnej rubryce *Przeglądu* pod hasłem: „Organizacja, technika i prace naukowe w bibliotekach”.

OGÓLNOKRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW SBP

Kielce 3—4 VI 1969

JAN BAUMGART

Przewodniczący Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich

OTWARCIE OGÓLNOKRAJOWEGO ZJAZDU

W imieniu Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich otwieram Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów w Kielcach. Dla nas, uczestników Zjazdu pobyt na pięknej ziemi Kieleckiej łączy się z przypomnieniem wielu bogatych kart historii *Civitatis Kielecensis* i regionu świętokrzyskiego oraz daje możliwość spojrzenia na jego dzień dzisiejszy. Na tej ziemi toczyły się na przestrzeni dziejów walki o niepodległość i sprawiedliwość społeczną; z nią związane są nazwiska Tadeusza Kościuszki, Piotra Ściegiennego i Mariana Langiewicza. Podczas ostatniej wojny właśnie tutaj rozwijał się wielki ruch partyzancki. Bogata jest też kulturalna i naukowa tradycja regionu kieleckiego. Wystarczy wspomnieć działalność Stanisława Staszica w tzw. Zagłębiu Staropolskim i twórczość Stefana Żeromskiego. Równocześnie widzimy dynamiczny rozmach współczesnych Kielc, imponującą rozbudowę miasta i regionu oraz ich wszechstronny rozwój społeczno-gospodarczy, naukowy i kulturalny. Jest nam wszystkim ogromnie miło, że dziś właśnie tutaj gościmy.

Na wstępie pragnę powitać najserdeczniej wszystkich przybyłych na Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów i Naszych Dostojnych Gości.

Witam bardzo serdecznie kierownika Wydziału Kultury Komitetu Centralnego PZPR, tow. Wincentego Kraśkę. Witam najserdeczniej Wiceministra Kultury i Sztuki ob. Stefana Garsteckiego, życzliwego opiekuna bibliotekarstwa polskiego.

Witam serdecznie gospodarzy ziemi Kieleckiej, w szczególności Zastępcę Przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Narodowej tow. Jana Wójcika, przedstawiciela KW PZPR, Kierownika Wydziału Propagandy tow. Andrzeja Pierzchałę, sekretarza Wojewódzkiego Komitetu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego ob. Jana Kondalę oraz sekretarza Wojewódzkiego Komitetu Stronnictwa Demokratycznego ob. Leona Jezierskiego, którym dziękuję najserdeczniej za gościnę.

Witam przedstawiciela Komitetu Nauki i Techniki, dyrektora CIINTE mgra inż. Wojciecha Piróga, dyrektora Biblioteki Narodowej dra Witolda Stankiewicza, przewodniczącego Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki ob. Stanisława Garczyńskiego oraz przedstawiciela Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Witam przedstawicieli bratnich organizacji i stowarzyszeń: wydawców, księgarzy, literatów, dziennikarzy i archiwistów.

Witam najserdeczniej przybyłego członka honorowego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich prof. Jana Augustyniaka i przedstawicieli bibliotek, koleżanki i kolegów.

Nasz Zjazd odbywa się w szczególnie ważnym okresie. Jesteśmy po V Zjeździe PZPR, poprzedzonym ogólnonarodową dyskusją; minęło 50 lat istnienia państwowości polskiej. Wkroczyliśmy w 25 rok pracy Polski Ludowej. W dniu 1 czerwca wybraliśmy wysuniętych przez Front Jedności Narodu naszych przedstawicieli do Sejmu i władz terenowych. We wszystkich tych doniosłych wydarzeniach bibliotekarze brali jak najbardziej aktywny udział.

Na terenie samego bibliotekarstwa polskiego ostatnie lata przyniosły również ważne fakty. Obchodziliśmy dwóchsetną rocznicę istnienia bibliotekarstwa wojskowego, w pięćdziesięciolecie naszego Stowarzyszenia odbył się VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich, uchwalona została ustawa o bibliotekach z dnia 9 kwietnia 1968 r., a w dniu 5 maja zainaugurowała swoją działalność Państwowa Rada Biblioteczna, organ opiniotwórczy i doradczy Ministra Kultury i Sztuki.

W tej sytuacji Zjazd — jako najwyższa władza Stowarzyszenia — musi ze szczególną uwagą ocenić działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w ubiegłej kadencji, tj. w latach 1966—1969, oraz ustalić program i wytyczne działania dla nowo wybranych władz Stowarzyszenia.

Nasza organizacja, skupiająca w swych szeregach 10 212 członków rekrutujących się spośród bibliotekarzy, bibliografów i osób naukowo lub zawodowo związanych z bibliotekarstwem, ma charakter fachowy i naukowy. Bierzemy aktywny udział w kształtowaniu polityki bibliotecznej kraju współdziałając w tym zakresie przede wszystkim z Ministerstwem Kultury i Sztuki jako wiodącym w tej dziedzinie.

Dlatego zdajemy sobie sprawę, że na naszym Stowarzyszeniu, jak i na wszystkich pracownikach bibliotek spoczywa wielka odpowiedzialność za właściwy rozwój zbiorów bibliotecznych, które są dobrem ogólnonarodowym i służą socjalistycznemu wychowaniu społeczeństwa, nauce, kulturze i gospodarce narodowej.

Bibliotekarstwo polskie, któremu trwały był i ogromny rozwój zapewniły władze Polski Ludowej, zalicza się dzisiaj do czołówki światowej. Istnieje w kraju ponad 50 500 bibliotek. Nasze zbiory liczą przeszło 182 miliony woluminów, mamy ponad 15 milionów czytelników i udostępniłyśmy im w roku ubiegłym ponad 238 milionów książek. Liczby te dowodzą ogromnego zainteresowania kulturalnego społeczeństwa i stale wzrastającego popytu na książkę.

Toteż z dumą możemy powiedzieć, że nasz olbrzymi wysiłek w okresie 25 lat Polski Ludowej dał wspaniałe rezultaty. Nie oznacza to oczywiście, że jesteśmy wolni od bolączek i nękających nas problemów. O ile ostatnie dwudziestopięćlecie przyniosło wzrost księgozbiorów i ogromny rozwój czytelnictwa, to najbliższa przyszłość winna przynieść rozwiązanie następujących problemów.

Trzeba, by w proporcji do wzrostu zbiorów zwiększyła się liczba pracowników bibliotek, polepszyło się ich wyposażenie techniczne i warunki lokalowe.

Jednym z najistotniejszych zagadnień jest uzyskanie właściwego miejsca dla książki i bibliotek w polityce kulturalnej kraju. Obserwujemy dzisiaj tendencję do stawiania na pierwszym miejscu masowych środków przekazu, których wpływ na społeczeństwo jest najsilniejszy. Nie można jednak zapominać, że książka zawsze pozostanie podstawowym narzędziem wychowania obywateli, warsztatem pracy dla pracowników nauki, a przede wszystkim źródłem wiedzy i informacji dla szerokich kręgów społecznych, a także dla środków masowego przekazu, jak dla radia, telewizji i filmu. Mimo to nie zawsze docenia się rolę książki i bibliotek, a pro-

paganda kulturalna poświęca im zbyt mało miejsca. Jako przykład przytoczę fakt, że w tak podstawowym informatorze, jakim jest *Rocznik Polityczny i Gospodarczy*, trudno znaleźć informacje o bibliotekach.

Trzecim problemem, na który chciałbym zwrócić uwagę, są sprawy wydawnicze. Z zagadnieniem tym spotykają się bibliotekarze wszystkich typów bibliotek. Dokonana w kraju rewolucja kulturalna i oświatowa, otwarcie drogi do zdobywania coraz wyższego wykształcenia przez wszystkich obywateli spowodowały ogromny wzrost zapotrzebowania na książkę. Niestety, w tym zakresie występują poważne braki. Już na Kongresie Kultury Polskiej stwierdzono, że brak nie tylko książek o treści polityczno-społecznej, lecz również dostatecznej ilości podręczników dla szerokiej rzeszy studiujących zaocznie. Sprawa ta, uzależniona od rozwoju przemysłu poligraficznego, jest obecnie jednym z głównych problemów polityki kulturalnej Polski Ludowej.

Ze sprawą wydawniczą związany jest problem polityki zakupów w sieci bibliotek publicznych. Badania potwierdzają opinie, że w małych miastach i wsiach głównym ośrodkiem upowszechniania książki jest biblioteka publiczna. O właściwym funkcjonowaniu księgozbiorów decydują jednak przede wszystkim nowości wydawnicze. Dopływ nowości stale wzrasta, ale jest niewystarczający w stosunku do potrzeb czytelników. Stąd wniosek, że biblioteki publiczne nie dysponują dostatecznymi kredytami. Dojrzał chyba problem zabezpieczenia minimum potrzeb, o co prosimy kierownictwo resortu. Zwiększenie środków finansowych na te cele umożliwi przekazywanie wiedzy i kultury w ośrodkach przemysłowych i rolniczych kraju.

Do istotnych spraw należy zagadnienie współpracy bibliotek, tak szeroko omówione podczas VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich. Wyrażam tu przekonanie, że ukonstytuowana Państwowa Rada Biblioteczna stanie się istotnie czynnikiem koordynującym całokształt polskiej polityki bibliotecznej.

W dniu dzisiejszym oczekujemy od Delegatów wypowiedzi odnoszących się do całej problematyki polityki bibliotecznej prowadzonej przez Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Dotychczas poświęciliśmy dużo wysiłku projektowi ustawy o bibliotekach, obecnie zaś musimy skierować uwagę na jej pełną realizację i wykonanie zawartych w niej postanowień. Dlatego zwróciliśmy się z prośbą do dyrektora Romana Kaczmarka, pośła na Sejm, referenta teże ustawy, o zreferowanie tematu na dzisiejszym Zjeździe.

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich w ciągu 50 lat swego istnienia może pochlubić się wieloma inicjatywami i licznymi pracami. W ciągu 25 lat istnienia Polski Ludowej potrafiliśmy wnieść poważny wkład pracy w dzieło odbudowy bibliotek i w ich obecną organizację. Wyrażam więc głębokie przekonanie, że opierając się na dotychczasowych osiągnięciach będziemy nadal pracować nad rozbudową bibliotek służących rozwojowi oświaty, nauki, kultury, gospodarki narodowej i wychowania społeczeństwa w duchu socjalizmu. Chcemy zapewnić nasze władze rządowe i partyjne, że dolożymy wszelkich starań dla pełnej realizacji nowej ustawy o bibliotekach, stanowiącej drogę do dalszego rozwoju bibliotekarstwa w Polsce Ludowej.

Otwierając Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich proszę uczestników Zjazdu o czynny udział w obradach. Oby nasz Zjazd, stawiając sobie za cel dokonanie oceny działalności w ubiegłej kadencji, wytyczył zarazem właściwy kierunek dalszego działania dla nowo wybranych władz Stowarzyszenia oraz osiągnął jak najlepsze rezultaty.

PRZEMÓWIENE TOW. WINCENTEGO KRAŚKI KIEROWNIKA WYDZIAŁU KULTURY KC PZPR

Szanowni zebrani!

Przed wszystkim pragnę jak najserdeczniej podziękować kierownictwu Stowarzyszenia za zaproszenie na Wasz Zjazd. Dzięki temu mogę uczestniczyć w niezwykle interesujących, dla mnie osobiście bardzo pouczających obradach. Toczą się one w chwili osobliwej, w miejscu osobliwym i sam Zjazd jest osobliwy. Chwila jest osobliwa ze względów historycznych — myślę o okresie, w którym żyjemy, w którym żyje świat. Kraj nasz przygotowuje się do głównych obchodów 25-lecia. Podsumowując więc dorobek we wszystkich dziedzinach życia, staramy się jednocześnie wybiegać myślą w przyszłość, kreślić zadania na drugie ćwierćwiecze Polski Ludowej, a przynajmniej na najbliższe lata tego ćwierćwiecza. Sledzimy zarazem bacznie to wszystko, co dzieje się we współczesnym świecie niepokojnym, podzielonym, pełnym sprzeczności i kontrastów.

Dokonyują się w tym świecie wielkie przemiany cywilizacyjne i społeczne. Coraz więcej krajów wyzwala się spod ucisku kolonialnego. Jednocześnie jednak co roku 35 mln ludzi kona z głodu, a w Wietnamie toczy się straszliwa wojna. Prasa doniosła, że wyznaczony został dokładny dzień lądowania człowieka na Księżycu. Jest to oczywiście triumf myśli ludzkiej. Świadomości tego osiągnięcia towarzyszy jednak niepokój. Możemy się domyślać, z jakim wyposażeniem technicznym i materialnym wylądują Amerykanie na Księżycu, ale jakie będzie wyposażenie duchowe tych ludzi, jakie ideały i aspiracje? Stany Zjednoczone wyznaczyły datę lądowania na Księżycu, ale nie stać ich na wyznaczenie daty przzerwania działań wojennych w Wietnamie, wycofanie swych wojsk z tego kraju i wyznaczenie innych dat tak ważnych dla świata.

Mówiłem, że Wasz Zjazd odbywa się w chwili osobliwej dla nas, dla kraju, który w ciągu dwudziestu pięciu lat wyteżonej, pełnej ofiarności, a niejednokrotnie wyrzeczeń pracy doszedł do pierwszej dziesiątki najbardziej uprzemysłowionych krajów w świecie i szczyti się także wielkim dorobkiem w dziedzinie kultury. Wielu ludzi z państw znacznie bogatszych od nas zazdrości nam tego dorobku, zdumiewa się przy zetknięciu się z naszą inteligencją, z naszą młodzieżą, z ludźmi różnych warstw naszego społeczeństwa, ich wiedzą, ich aktywnością twórczą, dynamizmem intelektualnym. To są fakty niezaprzeczalne. Ale wiemy, że w dzisiejszym świecie rywalizacja na polu cywilizacyjnym, gospodarczym i kulturalnym jest bardzo duża, trzeba zatem wielkiego napięcia sił materialnych i duchowych, wielkiej koncentracji środków i wysiłków, by nie tylko temu współzawodnictwu sprostać, ale wywalczać coraz lepszą pozycję w dziedzinie gospodarki, nauki i kultury.

Chciałbym podzielić się tu pewną osobistą refleksją. Myślę o wczorajszym i dzisiejszym dniu obrad. Występowali tu przedstawiciele różnych okręgów, różnych pokoleń bibliotekarzy. Ale wszyscy mówili z jednakową pasją, z jednakową żarliwością, pięknym językiem, jak przystało na ludzi obcujących z literaturą, poruszając sprawy bardzo istotne dla bibliotekarstwa, tzn. dla nas, dla kraju, dla kultury polskiej. Wczoraj wieczorem, po obradach, byliśmy na koncercie. Dziękując artystom za ten koncert, p. Kołodziejska słusznie wskazała na wspólnotę celów, wspólnotę zadań, wspólnotę pracy ludzi kultury w najszerszym tego słowa znaczeniu: artystów, działaczy, twórców różnych dziedzin naszego życia. Bibliote-

karza także jak najbardziej zasłużenie mogą być nazwani twórcami polskiej kultury. Wczoraj spotkałem się również zupełnie przypadkowo, tu w Kielcach, z moimi poznańskimi wyborcami, ze studentami Studium Zaocznego Geografii na Uniwersytecie Poznańskim. Środowisko niezwykle interesujące. To też jest znamię dzisiejszych czasów, znamię możliwości kształcenia się, zdobywania wiedzy. To też jest osobliwość naszej historycznej chwili.

Osobliwe jest też miejsce, w którym obradujemy. Zjazd odbywa się na Ziemi Kieleckiej. Ta ziemia jest piękna geografياً, piękna przeszłością, tradycją, piękna bohaterstwem szczególnym — bo sphywała szczególnie obficie krwią Polaków. Ta ziemia jest także piękna dniem dzisiejszym, bo widzimy ogrom pozytywnych przemian, jakie się na niej dokonały. Było tu kiedyś niemało łąz, ponieważ, między ludzką i Kieleccyżną — to przecież ziemia bandosów, ziemia bezdroży dosłownych i w przenośni. Od czasu do czasu jeszcze ta przeszłość daje o sobie znać i na tej ziemi w sensie niedobrych wspomnień, niedobrych postaw ludzkich. Są to zresztą coraz bardziej odosobnione wypadki. Dziś zadziwia na Kieleccyżnie szczególnie roznach twórcy, skala osiągnięć gospodarczych i cywilizacyjnych. Ci z Was, którzy znają Kielce sprzed lat choćby kilkunastu, już nie mówią o czasach przedwojennych (a ja znam to miasto z lat 1952—54, bo tu pracowałem), nie poznają dziś i Kielc, i tego regionu. Wystarczy pójść choćby w kierunku Kadzielni, tam gdzie bnduje się wspaniały amfiteatr. Jakże piękna panorama nowego miasta rozpościera się wtedy u naszych stóp! Widzi się stamtąd nie tylko Karczówkę i wieżę Zamku Kieleckiego, do którego już w przyszłym roku prawdopodobnie przeniesie się Muzeum Ziemi Kieleckiej — Muzeum Świętokrzyskie (to jest też miarą osiągnięć kulturalnych), ale dostrzega się również kominy fabryk, wysokościowce, nowe osiedla. Wiemy wszyscy o wspaniale rozwijającym się przemyśle Kieleccyżnym. Pamiętajmy o tym, że na tej ziemi pracują dziś tysiące członków Naczelnej Organizacji Technicznej, w siedzibie której obraduje Wasz Zjazd. I to jest ta osobliwość miejsca, w którym obradujemy, a także osobliwość samego Zjazdu. Jest to Zjazd przedstawicieli jednego z najstarszych zawodów, jednej z najstarszych w dziejach kultury ludzkiej instytucji. Instytucja ta, jeśli zacząć jej dzieje od momentu, kiedy wynaleziono w Ur chaldejskim bibliotekę, składającą się z tabliczek klinowych, liczy sobie 40. wieków (bo to było 2000 lat przed naszą erą). A jeśli istniały biblioteki — czy to w postaci tabliczek klinowych, czy w postaci zbiorów zwojów papirusowych — to musieli być i bibliotekarze.

W dziejach naszego kraju bibliotekarstwo polskie zapisało niejedną piękną kartę. Bibliotekarze polscy szli zawsze z postępem. Mieli oni, oczywiście, tak jak bibliotekarstwo w ogóle, swoich wrogów i swoich przyjaciół. Wrogami bibliotek, wrogami książek był czas, była przyroda, były pożary i był przede wszystkim człowiek. W czasie ostatniej wojny przekonaliśmy się, że człowiek może stać się najstraszliwszym wrogiem książki, wrogiem biblioteki, wrogiem wolnej myśli postępowej. Wiadomo, z jaką pasją i furią niszczyli hitlerowcy polskie biblioteki, mordowali polskich bibliotekarzy. Ale książki i biblioteki mają też swoich wspaniałych przyjaciół. Niedygi ich przyjaciółmi byli kapłani, magnaci, byli możni tego świata, królowie, arystokraci. W naszych czasach — przyjaciółmi książek i bibliotek stają się ludzie pracy naszej ojczyzny. Przyjacielem bibliotek i książek — i to daje nam podstawy do optymizmu, mimo różnych kłopotów i trudności, z jakimi bibliotekarstwo boryka się lub może się borykać — jest nasza ideologia, nasz ustrój, fundamentalne zasady naszej polityki kulturalnej.

Powiedział kiedyś słusznie Kraszewski, że skoro daje się medale za ocalenie życia ludzkiego, powinno się dawać je również za ocalenie życia zawartego na

kartach książek. Iluż bibliotekarzy polskich zasłużyło na tego rodzaju medale za to, co robili dla książki w okresie międzywojennym i w czasie ostatniej wojny.

Kiedy inne kraje — choćby Litwa, Bułgaria, Czechosłowacja, Łotwa, nie mówiąc już o Związku Radzieckim — wydawały odpowiednie ustawy i porządkowały sprawy bibliotekarstwa traktując biblioteki jako instytucje najwyższej użyteczności publicznej, najwspanialsze ogniska rozwoju kultury, to w Polsce w okresie międzywojennym nie można było tych spraw pchnąć naprzód. W czasie okupacji pracownicy bibliotek kreslili założenia bibliotekarstwa w Polsce wyzwolonej, w Polsce niepodległej. Robiła to Wanda Dąbrowska, robili to inni. To jeszcze jedna piękna karta w naszych dziejach.

Mówiono tu o odznaczeniach, jakie państwo ludowe przyznaje i Wam, bibliotekarzom. Jest to wyraz uznania dla Waszej pracy, Waszych starań, Waszych wysiłków. Wszak bibliotekarze to współtwórcy polskiej kultury.

W starożytności bibliotekę nazywano kliniką dusz ludzkich. Można się zgodzić z tym porównaniem. Ale jak wiadomo, kliniki współczesne nie tylko leczą, lecz starają się także prowadzić działalność profilaktyczną. Toteż, jeżeli biblioteki są lecznicami czy poliklinikami dusz, to bibliotekarze są lekarzami, którzy określają także, jakie książki należy odbiorcy podać, a jakich podawać nie należy. Ludzie nie zawsze umieją korzystać z leków. Przyjmują czasem lekarstwa niepotrzebne albo stające się dla nich wręcz trucizną. Otóż, jeżeli bibliotekarz ma być lekarzem dusz ludzkich, a powinien nim być, musi wiedzieć, komu jakie lekarstwo przepisać. W dzisiejszym świecie mamy różnego rodzaju schorzenia, rozmaite choroby współczesności. I nasi ludzie nie są wolni od różnego rodzaju braków, słabości i schorzeń psychicznych i moralnych. Nie jest w związku z tym obojętne, jakie lekarstwo, czyli jaką książkę komu się zapisze, czy jakiego typu działalność profilaktyczną się podejmie. Nie chodzi przecież o to, żeby ludzie czytali byle co, chodzi o to, żeby czytali książki dla siebie najważniejsze, najcenniejsze dla swego rozwoju. Bo biblioteka powinna służyć rozwijaniu wiedzy ludzkiej, wrażliwości ludzkiej, pogłębianiu ludzkich uczuć — dokumentowanych w postawie człowieka, w jego działalności, w jego aktywności. Kształcimy bowiem ludzi nie dla samej wiedzy, nie wyłącznie po to, żeby człowiek był zdolny do głębokich refleksji nad światem, nad życiem. To jest cenne, ale nam chodzi o człowieka aktywnego, który by — gdziekolwiek jest — walczył ze złem, starał się przekształcić swoje otoczenie, szedł zawsze z postępem.

Niekiedy rozlegają się tu i ówdzie kassandryczne głosy wieszczące koniec książki, a więc i bibliotek, i bibliotekarstwa. Obawy chyba niesłuszne. Jak już mówiłem, bibliotekarstwo liczy sobie 40 wieków; możemy być spokojni, że będzie istniało tak długo, jak długo będzie istniała ludzkość. Robimy zaś wszystko, żeby istniała, żeby tęcza kultur ludzkich — wbrew pesymistycznym przewidywaniom autora „Smutku tropików” Lévi-Straussa — nie zapadła się w pustkę wyżłobioną przez szaleństwo ludzkie. Nasz świat czyni wszystko, żeby ratować ludzkość przed zagładą atomową, przed wojną totalną. A jeśli będzie istniała ludzkość, będzie istniała kultura i będzie istniał zapis myśli ludzkiej. Czy to będzie zapis elektroniczny? Można sobie pofantazjować. Może rzeczywiście kiedyś w przyszłości, zamiast książek, ludzie będą wypożyczali i uruchamiali maszynyki elektroniczne z zapisami myśli ludzkiej i piękna w dziełach artystycznych zawartego?

A jeżeli już jestem przy pięknie zawartym w dziełach artystycznych, to chciałbym przypomnieć, że to nasz ustrój przyznał ludowi, klasie robotniczej, ludziom pracy na w: — prawo do piękna. Ale przyznać prawo do piękna — to jeszcze mało. Trzeba stworzyć warunki do korzystania z tego piękna i do jego współtworzenia.

To piękno tworzą artyści, tworzą ludzie pracy. Swoją wkład w kulturę daje także robotnik, chłop i inteligent. Kulturę tworzy również każda kobieta polska, która właściwie wychowuje swoje dzieci, która je uczy słów polskich, słów: ojczyzna, praca, wolność, sprawiedliwość.

Norwid, kiedy apelował do artystów, wybiegając myślą w przód i marząc o roli przyszłej sztuki, mówił, że „piękno jest po to, by zachwycało do pracy, a praca, by się zmartwychwstała”. Oczywiście, nie zawsze i nie wszyscy nasi twórcy o tym pamiętają. Z tej trybuny padały słuszne słowa na temat roli wychowawczej twórczości, roli wychowawczej działalności kulturalnej. A jeśli Norwid powiada, że praca jest po to, „żeby się zmartwychwstała” — oznacza to dla nas, że niezależnie od tego, czy ktoś wierzy, czy nie wierzy w życie pozagrobowe, każdy może zostać w pamięci potomnych, w pamięci swoich bliskich, w pamięci regionu, a nawet kraju ojczystego, „zmartwychwstać” lub używając słów Gałczyńskiego „zachować swój ślad od zapomnienia” — dzięki swej aktywności, dzięki działaniu, dzięki temu, co zostawia po sobie w postaci owoców swej pracy. Istnieją czyny łatwe do wymierzenia — myślę tu o budowaniu domów, mostów, fabryk czy szkół. Nie odnosi się to jednak do wszystkich sfer ludzkiej aktywności. Humanisci tworzą wartości o olbrzymiej wadze, są one jednakże wymierne w dłuższych dopiero okresach czasu. Dotyczą bowiem sfery ducha, ludzkich przeżyć i wzruszeń.

Pozwólcie, że jeszcze raz cofnę się do dziejów książki w Polsce. Mówiłem o tym, z jaką furją polskie książki niszczył okupant hitlerowski. Książka w naszym kraju spełniała misję szczególną, towarzyszyła ludziom na szlakach tułacznych, towarzyszy po dzień dzisiejszy emigracji polskiej, ludziom, którzy niegdys wywędrowali z naszej ojczyzny, m. in. z tej ongiś biednej ziemi kieleckiej za ocean, żeby tam szukać chleba. I starali się przechować mowę ojczystą. Matka robiła to czasem ucząc swoje dziecko pacierza, przechowując z pokolenia na pokolenie książeczkę do nabożeństwa.

Książka polska towarzyszyła legionistom, „szła borem, lasem” razem z powstańcami różnych oddziałów i w różnych okresach dziejowych, nosiła otuchę i dodawała siłę partyzantom na tej ziemi w czasie ostatniej wojny. A czasami się zdarzało, że ratowała życie. Znane są bowiem przypadki, kiedy żołnierz-partyzant książkę nosił na sercu i ona stawała się pancernem osłaniającym go od kul lub kiedy mieszkańcy stolicy miast wносили z płonącej Warszawy rzeczy osobiste służące do codziennego użytku, brali z sobą tylko książki.

To jest miara stosunku do książki w naszym kraju, stosunku do niej naszego ludu, garnącego się do wiedzy, do jej światła.

Jakże nie poczuć ciężaru olbrzymiej odpowiedzialności za tę pracę z ludźmi sięgającymi po książkę. Wy oczywiście tę odpowiedzialność czujecie. I słusznie apelujecie do władz o zrozumienie Waszej pracy, Waszej funkcji, Waszej roli. Mówiono tu sporo o różnych kłopotach, o trudnościach materialnych, o brakach lokalowych, o niedostatku urządzeń technicznych. Mówiono czasem gorzko, ostro, ale przecież ostrość tych wypowiedzi świadczy o głębokim zaangażowaniu. Wypowiadający się tak ostro w dyskusji doskonale wiedzą, że ich wypowiedzi są zgodne z naszymi tendencjami, tendencjami naszej ideologii, naszej polityki kulturalnej. Trzeba oczywiście rozumieć przyczyny kłopotów, braków, trudności inwestycyjnych. Budujemy rzeczy dla naszej ojczyzny olbrzymie, zakładamy fundamenty pod rozwój cywilizacyjny w przyspieszonym tempie. Dlatego pewne odcinki, siła rzeczy, musiały pozostać w tyle. Zawsze jednak powinna nam towarzyszyć świadomość tego, jak daleko poszliśmy naprzód, jak mimo tych kłopotów i trudności, wiele już zrobiliśmy. Widząc braki, trudności, skromne czasami lokale, powinniśmy

wiedzie i to wszystko, co się zbudowało, i mieć jednocześnie przekonanie, że w każdym, nawet najskromniejszym lokalu, można prowadzić działalność piękną, niezwykle pożyteczną. A można tej działalności nie prowadzić — mając do dyspozycji bardzo piękną bibliotekę, jeżeli się nie rozumie swojej funkcji, wagi i doniosłości swej pracy.

Wiadomo, że bibliotekarze kochają książki, zasługują na miano bibliofilów, ale rzecz w tym, żeby zawsze, jako bibliofile, kochali także człowieka, kochali czytelnika. Bo może być obok bibliofilii — bibliomania, może być po prostu zbieractwo książek dla zbieractwa, bez ich wartościowania, bez ich oceny, a rzecz w tym, żeby tę miłość do książek łączyć z miłością do pracy społecznej. Trzeba wychodzić naprzeciw czytelnikom. Bibliotekarz dzisiejszy powinien być działaczem społecznym, tkwić w gąszczu życia, znać je, znać ludzkie potrzeby i zainteresowania; wtedy właśnie będzie tym dobrym lekarzem. Inaczej może się spotkać z gorzkim zarzutem czytelnika: „medice cura te ipsum” („lekarzu, lecz się sam!”).

Dobra książka — przepraszam za ów truizm — jest przyjacielem najserdeczniejszym, może dać pomoc w najtrudniejszej chwili, niesie człowiekowi pociechę, chroni go przed różnymi kłopotami. Chodzi jednak o to, by ową książkę we właściwym momencie podać. A żeby znać ten moment, trzeba znać czytelnika i trzeba wiedzieć, co się dzieje w kraju, co się dzieje na świecie.

Wasze Stowarzyszenie pracuje w sposób typowy dla Waszego środowiska, dla Waszego zawodu — bez błyskotliwych efektów, bez wielkich słów, bez szumu i rozgłosu. Ale waga tej pracy jest niezwykle duża. Rzecz w tym, aby w wagę i doniosłość tej pracy bardziej wierzyć. To Wam pozwoli z większym przekonaniem zwracać się do rad narodowych, do Ministerstwa i do nas z propozycjami, możliwie najbardziej konkretnymi, rozwiązywania różnych Waszych problemów.

Mówiliście tu z dużym uznaniem o Ministerstwie Kultury, dziękowaliście za opiekę. Z dużą przyjemnością tego słuchałem. Ale jednocześnie mówiliście o kłopotach, które Was trapią. Macie ustawę, którą tak pięknie referował mój kolega z sejmowej Komisji Kultury, kol. R. Kaczmarek. Ta ustawa stworzyła podstawy dla jednolitej polityki bibliotecznej, dla uporządkowania tej wielkiej dziedziny, dla zintegrowania sił. Ministerstwo Kultury i Sztuki powinno kolejno owe różne kłopoty, które Was trapią, razem z Wami rozwiązywać. Po to została również powołana Państwowa Rada Biblioteczna.

Wydaje mi się, że wszystko przemawia za tym, by Wasze szeregi rosły. Jeżeli powiadacie, że bibliotek w Polsce jest ponad 50 tys. — to 10 tys. członków zrzeszonych w Waszym Stowarzyszeniu nie stanowi chyba ostatniego słowa w sensie ilości.

Bardzo słusznie mówiono tu o pracy samych bibliotekarzy, o ich kształceniu i szkoleniu. Każdy na tej sali rozumie, że fachowość w tej dziedzinie nie oznacza czegoś wąsko technicznego, że fachowy bibliotekarz — to właśnie lekarz z owej polikliniki. Albo — darujcie jeszcze jedno porównanie — oracz i siewca. Naukowcy, artyści, pisarze tworzą dzieła naukowe i artystyczne. Powiedzmy, że to są ziarna. Ale ziarna muszą padać na glebę przygotowaną, ktoś musi ją otwierać na przyjęcie ziarna. Robi to rolnik, otwierający glebę, orzący ją, spulchniający. Nie wystarczy przy tym jednorazowa orka, trzeba stale i na coraz wyższym poziomie ziemi uprawiać. I trzeba mądrze, dobrze siał. To jest także rola bibliotekarzy, oczywiście w przenośni; otwierają umysły ludzi, otwierają i rozszerzają wrażliwość ludzką na przyjęcie ziarna w postaci wiedzy czy w postaci sztuki; ciągle spulchniać glebę ludzkiej wrażliwości.

Jeżeli można zakończyć jakimś życzeniem pod Waszym adresem, to życzę

z całego serca, aby właśnie na tym polu, które uprawiacie, zakwitły kwiaty jeszcze piękniejsze niż dotychczas: kwiaty wiedzy, wrażliwości, kwiaty dobrych uczuć ludzkich. Aby dawały plon w postaci działalności wzbogacającej nasz kraj i sprawiającej, że życie naszego narodu będzie stawało się coraz lepsze, coraz piękniejsze, coraz szczęśliwsze. Wam zaś z całego serca życzę jak najwięcej sił, jak najwięcej dzielności, satysfakcji w pracy i pomyślności w życiu.

ROMAN KACZMAREK

WOKÓŁ USTAWY BIBLIOTECZNEJ I JEJ REALIZACJI

Kielecki Zjazd Delegatów naszego Stowarzyszenia odbywa się w wyjątkowych okolicznościach, jakie — tej miary — nie towarzyszyły ani naszym statutowym zgromadzeniom, ani nawet zlotom całej naszej społeczności, tak w ćwierćwieczu powojennym, jak również w latach przedwrześniowej niepodległości, spiętej klamrami dwóch światowych zmagani narodów.

Naturalnie, przy kilku z nich pragnę zatrzymać naszą uwagę, bowiem — według mego zdania — na szczególnie zasługują zainteresowanie.

Po raz pierwszy w historii naszego bibliotekarskiego środowiska obradujemy jako zwarta zawodowa grupa, wyodrębniona spośród innych pracowników nauki i usług niematerialnych, potwierdzona kwietniową ustawą sejmową, której cały obszerny rozdział 8. „Pracownicy bibliotek” — określa naszą prawną sytuację, wytycza drogi rozwojowe dla stanu bibliotekarskiego.

Drugą okolicznością jest sama ustawa o bibliotekach, podjęta uchwałą sejmową z 9 kwietnia 1968 roku. Akt państwowy wielkiej wagi, wieńczący dziesiątki lat starań polskich bibliotekarzy, kodyfikujący całokształt spraw bibliotecznych kraju, daleko wybiegający poza postulaty przedwojennego bibliotekarstwa, jak również twórczo rozwijający dekret z 17 kwietnia 1946 roku, w przedmiocie bibliotek i opieki nad zbiorami bibliotecznymi.

Trzecią sprawą — i chyba najbliższą nam — jest fakt naszego zebrania się, by obradować w atmosferze wielkiego wyżu politycznego Polski, po zakończeniu kampanii przedwyborczej — powszechnej gospodarskiej rozmowy całego narodu ze swymi dotychczasowymi i przyszłymi przedstawicielami władzy ludowej, w radach narodowych wszystkich szczebli oraz w Sejmie PRL.

Osiągnięcia i sukcesy naszego kraju tak w sprawach wewnętrznych, jak w polityce zagranicznej oraz zamiary nasze na najbliższą czteroletnią kadencję, w czasie której spotkają się dwie gospodarcze pięcioletki, aktem wyborczym społeczeństwa zostały potwierdzone i zaakceptowane. To opowiedzenie się za programem Frontu Jedności Narodu i złożenie wotów na kandydatów wysuniętych w czasie kampanii wyborczej jest świadectwem słuszności wybranej drogi budownictwa socjalistycznego.

Tę szeroką ideę i trudną drogę, do przebycia której w ćwierćwieczu trzeba było nada wysiłku, poświęceń, samozaparcia, entuzjazmu i wysokich kwalifikacji, podjęliśmy jeszcze w latach wojny i okrutnej okupacji, w latach nierównej walki o wyzwolenie, w latach konspiracji i partyzantki. Dzisiaj te srebrne gody Ludowej Ojczyzny święcimy z przekonaniem pełnego zwycięstwa. Na naszych oczach rozliczyliśmy się z tysiącletnią przeszłością Polski, w naszej obecności kładziemy podwaliny pod nowy etap dziejów Narodu. My, bibliotekarze świadomie oceniamy naszą współczesność, rozwój i pozycję wśród narodów świata, nasze zdobycze i nasze potrzeby i w tym jest udział ogółu stanu bibliotekarskiego.

Jesteśmy na przełomie dwóch kadencji rad narodowych oraz Sejmu, którego IV kadencja zakończyła się z dniem 31 maja, piąta zaś czerwowym aktem wyborczym i pierwszym plenarnym posiedzeniem utworzy dalszy etap prac tej najwyższej Izby Ustawodawczej i kontrolnej państwa.

Jakie sprawy postawimy wobec naszych przedstawicieli w organach władzy ludowej — na to, być może, w części już odpowie dzisiejszy zlot delegatów, a z całą pewnością najbliższe miesiące naszego gospodarowania najwyższym do-

brem kultury — książką oraz przekazywaniem jej szerokim rzeszom czytelników, szerokim kręgom uczących się oraz twórcom nowych wartości naukowych, technicznych i artystycznych.

Sejm IV kadencji nazywany w publicystyce Sejmem wielkich kodyfikacji, wśród 60 ustaw i nowelizacji posiada w swoim dorobku szereg arcyważnych aktów prawnych. Warto na tym miejscu przypomnieć zespół ustaw w zakresie prawa karnego, szereg postanowień w przedmiocie zaopatrzenia emerytalnego, akty zabezpieczające wodę dla wsi i miast oraz ochronę czystego powietrza, ustawę o powszechnej obronności kraju, ustawę o pracowniczych urlopach wypoczynkowych. W tej liczbie znajduje się dokument nam najbliższy, na co dzień towarzyszący w rozwiązywaniu często niełatwych problemów świata książki i bibliotek, czytelników i służby bibliotecznej. Akt prawny oczekiwany niemal przez pokolenia bibliotekarskie, zrodzony z inspiracji i nacisku naszych środowisk, wygotowywany w różnych i licznych wersjach przez władze Stowarzyszenia, przez specjalistów wysokiej miary, znawców tej jakże szerokiej dziedziny wiedzy i twórczości.

W oczekiwaniu na ustawę o bibliotekach pracownicy służby bibliotecznej wykazali niezmiernie wiele cierpliwości i nadziei na rychłe przygotowanie i ogłoszenie tej „złotej karty” naszego zawodu, a teraz ufność swoją pokładają w pełnej realizacji tego kwietniowego aktu.

Warto przypomnieć, ileż to nasi poprzednicy z lat międzywojennych włożyli energii, aby wytyczyć główne kierunki polskiej polityki bibliotecznej; ileż to sił zużyto na daremne kołatanie do wrót rozpolitykowanego, a później sanacyjnego Sejmu, w celu uzyskania chociażby częściowej decyzji państwa w sprawie ustawy bibliotecznej, która swą mocą obejmowałaby tylko biblioteki publiczne, a więc nie wkraczałaby w całokształt gospodarowania dorobkiem i środkami narodowego bibliotekarstwa. Szturmowano od r. 1921 wszystkie kolejne Sejmy przedwrześniowej Rzeczypospolitej, by wreszcie w roku 1939 skonstatować beznadziejność wysiłków. Wszystkie cztery kolejne zjazdy bibliotekarzy (Lwów 1923, Poznań 1929, Wilno 1932, Warszawa 1936) poświęcały wiele miejsca w referatach i dyskusji zagadnieniom ustawy bibliotecznej w Polsce. Najteżsi bibliotekarze — głównie oświatowcy — stawiali tę problematykę na czele wszystkich spraw świata bibliotekarskiego. Wiele przemówień, żarliwych wystąpień, sporo artykułów i rozpraw w prasie codziennej i w specjalistycznym piśmiennictwie poświęcono tej beznadziejnej sprawie, którą utracano nie tylko z przyczyn finansowych, ale także politycznych i ideologicznych. W tym radykalnym nurcie bibliotekarskim dopatrywano się podważania podstaw ówczesnych rządów w ogóle, a w dziedzinie oświaty i kultury w szczególności.

Urosła na ten temat całkiem obfita literatura przedmiotu. W każdym pamiętniku tamtych zjazdów, niemal w każdym roczniku *Bibliotekarza*, w różnych periodykach znajdujemy nagminnie główny temat dwudziestolecia — „walkę o ustawę biblioteczną”. Szczególnie rok 1934 wywołał szeroką i ostrą polemikę wokół projektu ustawy. Wśród wielu szermierzy pióra znaleźli się politycy, literaci, ministerialni matadorzy, naturalnie i bibliotekarze. Bardzo dużo obok wielu innych miała do powiedzenia w tej dziedzinie Wanda Dąbrowska.

Wszystkich pragnących pogłębić znajomość tej nad wyraz interesującej batalii — odsyłam do annałów naszego bibliotekarskiego piśmiennictwa, do cennych wypowiedzi Muszkowskiego, Łodyńskiego, Łysakowskiego, Augustyniaka, Bykowski, Janiczka. Ci, którzy są bardziej niecierpliwi, mogą wchłonąć o tych zmaganiach pyszną rozprawkę dr Jadwigi Kołodziejkiej pod bardzo jasnym tytu-

łem: „Bibliotekarze w walce o ustawę biblioteczną” (*Rocznik Bibl. Nar. T. 2. Warszawa 1966*) oraz syntetyczny szkic tej samej autorki — „Problem ustawy bibliotecznej. (Okres międzywojenny)” (*Bibliotekarz 1966 nr 2*).

Te międzywojenne perypetie można zakończyć jakże wymownym żalem autorstwa w tych sprawach Józefa Janiczka, wyrażonym na łamach *Bibliotekarza* z r. 1939 (nr 1/2):

„...W ciągu 20 lat po odzyskaniu niepodległości sprawa ustawy bibliotecznej była wznawiana kilka razy... Z przykrością zatem trzeba stwierdzić, że pomimo wielu zabiegów sprawa ustawy bibliotecznej w ciągu 20 lat właściwie naprzód się nie posunęła...”

Rozgoryczenie, ale także uzasadniony optymizm przebijają ze słów Wandy Dąbrowskiej w artykule relacjonującym sytuację w zakresie ustawy bibliotecznej (*Bibliotekarz 1934/35 nr 12*):

„...Stan naszych bibliotek oświatowych i czytelnictwa masowego, które stawia Polskę na poziomie niedopuszczalnym w porównaniu z szeregiem innych krajów i z najbliższymi sąsiadami, przemawia nieodparcie za koniecznością najszybszego wprowadzenia ustawy bibliotecznej. Dlatego też, choć chwilowo usunięta na bok, sprawa ta winna się znowu jak najprędzej znaleźć na forum naszego życia społecznego i znajdzie się niewątpliwie...”

Niemal cztery dziesiątki lat przeminie, nim optymizm tej wybitnej bibliotekarki całkowicie odniesie triumf.

Tymczasem nadeszły lata trudne, a później pełne grozy i katastrofy wojennej, wreszcie teutońskiego barbarzyństwa, które zniweczyło nawet te niepełne sukcesy naszych poprzedników. Nowoczesna machina wojenna obróciła dorobek tamtych czasów w ruinę, a brutalna okupacja hitlerowska wydała zacieklą walkę kulturze polskiej — dzieła, biblioteka, ludzie, książki stały się głównymi obiektami łepienia i zniszczenia.

W tym okrutnym okresie książka znajdowała swych wiernych przyjaciół i oddanych opiekunów. Im w przeważnej mierze zawdzięcza swe przetrwanie i moc świadczenia o nieprzewyżczonych walorach polskiego ducha narodowego, polskiej myśli twórczej.

U zarania nowego porządku — gdy działania wojenne jeszcze obejmowały znaczne połacie ziemi naszego kraju — książka obok maszyny na równi z człowiekiem stała się głównym przedmiotem troski, opieki i akcji zabezpieczania. Książka stała się niezbędnym narzędziem pracy i walki, bowiem nowy ustrój zasadzał się na powszechnej edukacji. Dlatego już Krajowa Rada Narodowa, na którą spadły ciężary odbudowy naszej gospodarki i przebudowy umysłu i serca nowego Polaka, podjęła rozwiązanie tymczasowe zagadnienia, pozostawionego po latach II Rzeczypospolitej. Mianowicie 17 kwietnia 1946 r., w 25 lat po pierwszym szturmie bibliotekarzy do Sejmu, wydany został dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, który nie rozwiązał ostatecznie problemu oczekiwanej od dawna ustawy bibliotecznej, ale stał się fundamentem trwałym dla rozwoju polskiej polityki bibliotecznej, podstawą do rozwinięcia teorii i praktyki przyszłej narodowej myśli w tym zakresie.

Artykuł 1 i 2 przepisów ogólnych dekretu zwięźle określił stosunek państwa i społeczeństwa do spuścizny wieków. Na takie rządowe sformułowanie waloru książki i bibliotek oraz nowej organizacji zbiorów bibliotecznych czekały całe pokolenia od czasów ludzi wieku oświeconego:

„Biblioteki i zbiory biblioteczne, zarówno krajowe, jak i znajdujące się za granicą, a będące własnością lub w posiadaniu obywateli polskich lub instytucji polskich, uznaje się za narodowe mienie kulturalne, powołane do służenia dobru ogólnemu”.

„Celem prowadzenia w społeczeństwie jednolitej działalności kulturalnej za pomocą książki i bibliotek oraz umożliwienia każdemu obywatelowi korzystania ze zbiorów bibliotecznych całego kraju tworzy się ogólnokrajową sieć bibliotek publicznych utrzymywanych przez państwo lub inne związki publiczno-prawne”.

Warto również przypomnieć, iż dekret powoływał Państwową Radę Biblioteczną i jej odpowiedniki terenowe aż do ówczesnej gminy włącznie.

Dekret ogłoszony z mocą ustawy nie zabezpieczał wszelakich potrzeb odradzającego się bibliotekarstwa krajowego, bo nie mógł w ówczesnych warunkach przewidzieć wszystkich nowych dróg rozwoju nauki, oświaty i kultury w Ludowym Państwie na przestrzeni wielu lat. Nie odpowiadał na szereg nękających naszą społeczność wątpliwości, często nawet najwnikliwsza interpretacja tego państwowego aktu nie dawała zadowalających wyjaśnień. Żywiłowy rozwój czytelnictwa, szeroka i wszechstronna sieć bibliotek różnych poziomów i wszelakich zakresów; bogactwo księgozbiorów, ogólnych i specjalistycznych, publicznych i niejednokrotnie hermetycznie niedostępnych; pragnienia szerokich kręgów kształcących się i potrzeby wysoko kwalifikowanych czytelników; wewnętrzne zagadnienia i problemy bibliotekarstwa krajowego, korelacja wysiłków twórców, producentów i dystrybutorów słowa drukowanego z odbiorcami tych wartości ojczyźstych i ogólnoludzkich — oto niepełny katalog piętrzących się spraw, które swą dynamiką wywoływał dekret z 1946 r., a jednocześnie po latach nie dawał już podstaw do szerokiego stosowania jego postanowień.

Czy dekret KRN postarzał się? Na pewno porósł latami. Konfrontacja jego myśli z rozkwitem służby bibliotecznej, jej aktualnymi potrzebami, jej głęboko- i dalekosiężnym spojrzeniem i planowaniem w zetknięciu z żądaniami czytelników i w porównaniu z doświadczeniami bibliotekarstwa światowego — wykrywała w niektórych zakresach poważny niedostatek.

Wydaje mi się, że chyba wszyscy bibliotekarze, bez względu na kierunki swojej pracy i zainteresowania zawodowe i naukowe, oceniają dekret pozytywnie i uznają, że treść w nim zawarta stała się zdrowym zaczynem współczesnego bibliotekarstwa polskiego, aktem wielkich osiągnięć przygotowującym drogę długą, bo 22 lata trwającą, do sejmowej uchwały zamykającej pomyślnie łańcuch szturmów i starań o zawodową „złotą kartę”.

Niebywały w naszych dziejach rozwój oświaty, nauki i kultury w ćwierćwieczu Polski Ludowej otrzymał GUS-owską petryfikację w postaci opasłego tomiska „Rocznika Statystycznego Kultury za lata 1945— 1967”, opartego na materiale znacznie skromniejszym, opublikowanym w 1966 r. z okazji Kongresu Kultury Polskiej.

Aczkolwiek obie książki nie dostarczają pełnych, za całe 25-lecie, danych, to i tak porównanie wyliczeń na koniec 1967 r. z odpowiednikami sprzed 12 lat napawa nas optymizmem. Sukcesy są tak oczywiste, że na tym miejscu nie muszą przekonywać zgromadzonych o osiągnięciach naszego środowiska, gdy zaczynaliśmy od zrujnowanych wsi, miast i bibliotek.

W latach budowy socjalistycznego ustroju nauczyliśmy się nie tylko planować, lecz także i liczyć. Stąd też liczby są najwymowniejszą ilustracją naszej pracy i naszego dorobku. Na pewno nasi koledzy z resortowego departamentu obdarzą nas najnowszymi informacjami liczbowymi, niemniej przypomnienie zestawień za-

rok 1967, wyprzedzając za ledwie o kwartał uchwalenie przez Sejm ustawy o bibliotekach, będzie na miejscu, by wymowa danych statystycznych potwierdziła czas ostateczny obdarzenia bibliotek i bibliotekarzy tym wielkiej wagi aktem prawnym.

50 497 bibliotek, w tym publicznych 8343, związkowych 5128, fachowych niemal 5000, prawie 31 tysięcy szkolnych, grubo ponad 300 naukowych i pedagogicznych — oto jedna seria wartości.

Drugi ciąg to: więcej niż 182 miliony woluminów w księgozbiorach bibliotek naszej ojczyzny, co w porównaniu ze stanem w roku 1956 stanowi wzrost o niemal 100 mln książek. Same biblioteki powszechne szczytą się posiadaniem blisko 50 mln woluminów. Imponująco brzmi liczba książek w księżnicach naukowych, które dysponują prawie 28 i pół milionem tomów.

Tabela czytelników nie mniej jest wymowna. Podwoiła się liczba czytających w stosunku do roku 1956 — dochodząc u progu 1968 r. do 15 i pół miliona. W samych tylko bibliotekach publicznych osiągnęliśmy prawie 6 mln odbiorców naszych zasobów. Natomiast wypożyczenia przekraczają wszelkie nasze dotychczasowe doświadczenia we wszystkich rodzajach bibliotek i w każdym regionie kraju.

Ten niezwykle wzrost zapotrzebowania na książkę, gazetę, czasopismo i na pochodne dokumenty informacji oraz życia społecznego wymagał także ofiarnego wkładu ludzi książki w rozwijające się usługi biblioteczne, warunkowane opieką i środkami materialnymi gwarantowanymi w budżecie Państwa, władzy terenowej, związków zawodowych, zrzeszeń i stowarzyszeń. W takich warunkach korzystnych, choć dalekich jeszcze od pełnej gwarancji wykonania podejmowanych zadań politycznych i państwowych, doszliśmy do etapu wymagającego ponownego spojrzenia na ustawodawstwo biblioteczne, na konieczność opracowania nowego aktu prawnego, którego liczne wersje projektowe przedstawiały bibliotekarskie środowiska, a celowały w tej dziedzinie władze okręgów z zarządem głównym naszego Stowarzyszenia. Te wyrastające potrzeby dochodziły do światłych głów opiekuńczych władz resortowych, nie tylko Ministerstwa Kultury i Sztuki.

Sądzę, że będą wyrazicielem jednogłośniejszej naszej opinii, iż najbliższym kontrahentem w rewizji dotychczas obowiązującego dekretu, uznającym konieczność sięgnięcia po prawne ogniwo biblioteczne najwyższego rzędu, gorącym rzecznikiem i współautorem projektu ustawy o bibliotekach — był nieodżałowanej pamięci kolega, dyr. Czesław Koziół.

Na tym miejscu chciałbym podkreślić wielką pomoc, jaką obdarzał dyr. Koziół członków Sejmowej Komisji Kultury, której to prezydium Sejmu zleciło przygotowanie opinii międzykomisyjnej o projekcie ustawy o bibliotekach złożonym w dniu 29 lutego 1968 r. do łaski marszałkowskiej.

Wyłoniona specjalna Podkomisja, w składzie 3 posłów z Komisji Kultury i Sztuki i 2 reprezentujących Komisję Oświaty i Nauki, rozpoczęła natychmiast swoje czynności od wysłuchania uwag i przeprowadzenia dyskusji z przedstawicielami Polskiej Akademii Nauk, Ministerstwa Kultury i Sztuki, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Z resortu Oświaty nikt się nie zjawił, co oznaczało całkowitą akceptację brzmienia projektu przedstawionego przez rząd. W trakcie rozmów na terenie Sejmu najwięcej uwag zgłaszali dodatkowo przedstawiciele SBP z jego przewodniczącym, dyr. J. Baumgartem na czele. Różne wątpliwości zostały wyjaśnione, a retusz redakcyjny wzięli na siebie posłowie przy współdziałaniu przedstawicieli Ministerstwa Kultury.

Przy sposobności warto przypomnieć, iż dyskusja poza zainteresowanymi resortami toczyła się namiętnie przez wiele lat w środowisku bibliotekarskim, szczególnie wśród pracowników bibliotek naukowych, tak uczelnianych, jak i PAN-owskich, a także Naczelnej Organizacji Technicznej. Daleko skromniejszy udział mieli w tych rozważaniach bibliotekarze bibliotek powszechnych i związkowych. Poszczególne regionalne środowiska wypowiadały się dość często na temat ciągłego zmienianego, dopełnianego i meliorowanego projektu ustawy.

Poważny wkład w tę przygotowawczą kampanię wniósł resort kultury, gdy rozesłał drukowany swój projekt ustawy o bibliotekach z 15 lutego 1963 r. Fakt ten uaktywnił środowiska i grupy bibliotekarzy, ale na konkretyzację i realizację uchwały trzeba było czekać jeszcze pięć lat.

Należy także przypomnieć uchwałę Zarządu Głównego naszego Stowarzyszenia z 14 lutego 1966 r., nawiązującą do dyskusji nad projektem ustawy. Ze względu na wagę i zakres zadań, jakie stawia przed Ministrem Kultury i Sztuki projekt nowej ustawy bibliotecznej w odniesieniu do regulowania i koordynowania działalności ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, oraz na potrzebę zapewnienia nowemu organowi opiniodawczemu i doradczemu Ministra, tj. Państwowej Radzie Bibliotecznej, sprawnego działania i realizacji jej postanowień, a także ze względu na konieczność dalszego usprawniania zarządzania bibliotekami publicznymi — SBP uważa za niezbędne powołanie do życia samodzielnej wyposażonej w odpowiednie kompetencje jednostki organizacyjnej.

Również 14 lutego, ale 1968 r., na niepełne 2 miesiące przed obroną w Sejmie ustawy o bibliotekach — VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich podjął uchwałę analogicznej treści. Zjazd odbywał się z okazji 50-lecia działalności SBP. Spóźnionym nieco prezentem jubileuszowym była kwietniowa decyzja Sejmu.

Ostatecznie oceniono, że tekst projektu ustawy najogólniej zaspokajał potrzeby współczesnego bibliotekarstwa polskiego oraz spełniał postulaty szerokich kręgów bibliotekarskiej społeczności, dlatego też wniesiony został pod obrady plenarne polskiego parlamentu.

Była to szczególna debata, toczona nad dwoma innymi jeszcze projektami ustaw w atmosferze poważnego napięcia, wywołanego osławioną interpelacją posłów grupy „Znak”. Myśli wszystkich działaczy politycznych skupiały się wokół troski o wewnętrzną ład wiosną 1968 r. Oczekiwane słynne exposé premiera Rządu i dyskusja wokół zagadnień, dotyczących spraw krajowych i polityki zagranicznej PRL, przesłaniały wagę nowej ustawy o bibliotekach. Stąd znikoma dyskusja wokół przedstawionego projektu, niezbyt obfite sprawozdania prasowe, choć trzeba przyznać, że centralne organy prasy stołecznej dostrzegły zagadnienie i poświęciły lamy dla niecodziennego wydarzenia w Kulturze.

Na rok przed zakończeniem prac Sejmu IV kadencji, między innymi dzięki stałemu dopytywaniu się posłów z Komisji Kultury i Sztuki o stan przygotowania projektu, otrzymaliśmy ustawę o bibliotekach, która na długie chyba lata za bezpieczeństwo potrzeby i rozwój w tej dziedzinie gospodarki narodowej.

Po upływie trzech miesięcy od chwili wejścia w życie podjętej uchwały straciły moc cztery akty prawne: z roku 1928 — rozporządzenie o Bibliotece Narodowej, z 1932 — ustawa o bezpłatnym dostarczaniu druków dla celów bibliotecznych i urzędowej rejestracji, z roku 1946 — wielokrotnie wspomniany dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi oraz z roku 1951 — ustawa o przekazaniu Ministrowi Kultury i Sztuki zakresu działania Ministra Oświaty w przedmiocie bibliotek i zbiorów bibliotecznych.

Jak przed rokiem, tak i obecnie jesteśmy przekonani, że ten akt prawny naszego Parlamentu nie tylko będzie petyfikował stan dzisiejszego bibliotekarstwa krajowego, lecz podobnie jak i dekret KRN z 1946 r. stworzy na wiele lat gruntowne i wszechstronne podstawy do dalszego rozkwitu bibliotek — zasadniczego ogniwa nauki, oświaty i kultury w służbie socjalistycznego społeczeństwa.

Dnia 17 lipca 1968 r. ustawa o bibliotekach weszła w życie. Zaczęliśmy odczuwać skutki jej działania, a także mamy już możliwość oceniać działanie wiodącego resortu.

Dotychczas zostały ogłoszone następujące akty wykonawcze:

1) Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 2 sierpnia 1968 r. w sprawie dostarczania bibliotekom obowiązkowych egzemplarzy druków i nagrań dźwiękowych (*Monitor Polski* Nr 34, poz. 234). Na podstawie artykułu 32 ustawy.

2) Rozporządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 12 lipca 1968 r. w sprawie zasad i trybu rejestrowania bibliotek i zbiorów materiałów bibliotecznych oraz udzielania zezwoleń na publiczne ich udostępnianie (*Dz. U.* Nr 33, poz. 228). Na podstawie art. 34 ustawy.

3) Uchwała Nr 269 Rady Ministrów z dnia 20 sierpnia 1968 r. w sprawie ustalenia wykazu bibliotek zaliczonych do bibliotek naukowych (*Mon. Pol.* Nr 36, poz. 253). Na podstawie art. 17 ustawy.

4) Regulamin Państwowej Rady Bibliotecznej zatwierdzony przez Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 1968 r. (*Dz. Urz. Min. Kultury i Sztuki* z 1969 r. nr 4). Na podstawie art. 10 ustawy.

5) Zarządzenie nr 27 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 15 kwietnia 1969 r. w sprawie nadania statutu Bibliotece Narodowej w Warszawie w (*Dz. Urz. Min. Kultury i Sztuki* nr 3, poz. 21). Na podstawie art. 18 ustawy.

Resort zapowiada w najbliższej przyszłości dalsze obligatoryjne akty wykonawcze w odniesieniu do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej oraz bibliotek publicznych.

Między innymi na podstawie art. 11 ustawy wyjdzie zarządzenie w sprawie jednolitych zasad ewidencji materiałów bibliotecznych, ich wyceny i inwentaryzacji oraz odpisywania ubytków w tych materiałach. W sprawie projektu tego zarządzenia wypowiedziały się zainteresowane strony: PAN, Komitet Nauki i Techniki, CRZZ i SBP.

Artykuł 20 ustawy wywołał przygotowywaną uchwałę Rady Ministrów w dziedzinie ustalenia wykazu bibliotek obowiązanych do podejmowania prac naukowo-badawczych i usługowo-badawczych w zakresie rozwoju bibliotekarstwa, czytelnictwa i doskonalenia pracowników bibliotek.

Ministrowie Zdrowia i Opieki Społecznej oraz Kultury i Sztuki inspirowani art. 28 i art. 23 ustawy postanowili właściwym zarządzeniem zapewnić obsługę biblioteczną pacjentom zamkniętych zakładów opieki zdrowotnej oraz przebywającym w zakładach opieki społecznej. Projekt ten uzyskał opinię niektórych bibliotek publicznych wojewódzkich i miejskich, które żywiej zainteresowały się usługami bibliotecznymi na rzecz instytucji służby zdrowia (Lublin, Warszawa, Wrocław).

W stadium przygotowania znajduje się nowelizacja zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 1957 r. w sprawie wyjątkowego udostępniania w bibliotekach niektórych materiałów bibliotecznych. Głos w tej sprawie należy także do Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk.

Jeszcze w bieżącym roku mamy otrzymać nowy tekst zarządzenia resortu kultury w sprawie międzybibliotecznej wymiany druków zbędnych.

Wiodącym w bibliotekarstwie Minister zamierza także wypowiedzieć się obowiązującym zarządzeniem na temat wzorcowego regulaminu kół przyjaciół bibliotek, korzystając z art. 8 ustawy. Narastające zagadnienie społeczne tak wielkiej wagi istotnie wymaga nowego i innego spojrzenia na dotychczas obowiązujące przepisy z 1961 r.

Wśród dalszych twórczych zapowiedzi w oparciu o kwietniową ustawę przewidyuje się:

1) zarządzenie w sprawie wprowadzenia w życie nowych druków bibliotecznych dla ogólnokrajowej sieci bibliotecznej (art. 16);

2) zarządzenie w sprawie zaopatrywania bibliotek publicznych w książki z bieżącej produkcji wydawniczej (art. 27);

3) nowelizację wytycznych pracy działów instrukcyjno-metodycznych bibliotek publicznych stopnia powiatowego i wojewódzkiego (art. 27).

Jeśli jeszcze Ministerstwo Kultury i Sztuki podejmie nowelę zarządzenia w sprawie wypożyczania międzybibliotecznego z r. 1953 — to właściwie niedawno ogłoszony wykaz obowiązujących zarządzeń i innych aktów prawnych będzie poważnie zdezaktualizowany (*Monitor Polski* z 1969 r. nr 17, poz. 148).

Początkowe obawy, tak środowisk bibliotekarskich, jak i posłów Sejmowej Komisji Kultury, że ustawa może zbyt powoli będzie realizowana, okazały się płonne wobec choćby powyżej przedstawionego wykazu i tylu innych zapowiedzianych nowych aktów prawnych, które mają wpłynąć na gruntowną meliorację współczesnego polskiego bibliotekarstwa. To dopiero początki. Następne lata przyniosą dalsze korzystne skutki, owocowanie i wreszcie żniwa. Naturalnie nie sama ustawa i twórcza jej interpretacja, ale zespół wysiłków wszystkich bibliotekarzy i współdziałanie całej krajowej sieci bibliotek z naczelnym kierownictwem, organami władzy terenowej, przy dalszej inspiracji i opiece sił politycznych kraju — może decydować o realizacji nie tylko myśli ustawodawcy, ale przede wszystkim o dalszym rozwijaniu bogatej w tradycje i doświadczenia, polskiej polityki bibliotecznej.

Ustawa znalazła słuszną i wzbogaconą nowymi myślami prasę, głównie w fachowym czasopiśmiennictwie i periodykach kultury. Nie sposób tutaj wymieniać wszystkich ani ich omawiać, a tym bardziej dyskutować. Do licznych już artykułów i wypowiedzi na pewno dopływać będą następne rozstrząsania. Tutaj po prostu chcę tylko przypomnieć niektóre, bowiem wszystkie dotychczasowe opowiadały się za tym bibliotekarskim aktem prawnym.

Na pierwszy plan wysuwał wypowiedzi dyr. Czesława Kozioła, a szczególnie (chyba ostatnią przed zgonem) opublikowaną w lutowym numerze *Współczesności* (z r. 1968) pt. „Kraina bibliotek” oraz w numerze 6 z 1968 r. *Bibliotekarza*. Zreśztą *Bibliotekarz* już kilkakrotnie w różnych formach popularyzował ustawę.

Wielokrotnie informowała o ustawie *Rada Narodowa*, na czele z artykułem. kol. Józefa Podgórecznego pt. „Ustawa biblioteczna postanawia” (nr 51/52 z 1968 r.).

Dyrektor Czesław Kałużny w artykule pt. „Prawem świątłych perspektyw” podzielił się uwagami z czytelnikami *Poradnika Bibliotekarza* (nr 9 z 1968 r.).

Dyrektor Ewa Pawlikowska przedstawiła opinię o ustawie w artykule pt. „25 lat bibliotekarstwa w Polsce Ludowej” (*Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1969*).

Nie można pominąć w tej specyfikacji wypowiedzi Stefana Atlasa (*Kultura i Ty* nr 6 z 1968 r.), W. Jankowernego w *Tygodniku Kulturalnym* (nr 3 z 1969 r.), pośła Józefa Kaszewskiego w *Kurierze Polskim* (nr 91 z 1968 r.), J. Kaszara w *Zielonym Sztandarze* (nr 29 z 1969 r.). Ustawie o bibliotekach poświęcały łamy: *Teatr Ludowy*, *Trybuna Ludu*, *Życie Warszawy*, *Przegląd Księgarski i Wydawniczy* oraz inne periodyki i gazety wzmiankowały to wielkie wydarzenie naszego życia kulturalnego.

Nie mam pełnych informacji o odgłosach naszej ustawy w fachowej prasie zagranicznej. Stąd wymieniam tylko te, które były mi bezpośrednio dostępne. Na czoło wysuwam artykuł kol. dr Kołodziejkiej w nr 3 z 1969 r. miesięcznika *Der Bibliothekar*, gdzie również znajduje się pełny tekst polskiej ustawy w tłumaczeniu na język niemiecki; w numerze 4 z 1969 r. *Zentralblatt für Bibliothekswesen* zamieszczono artykuł Friedhilde Krause na temat współpracy polsko-niemieckiej, w którym m. in. znajdujemy akapit o ustawie i o debacie sejmowej z kwietnia 1968 r.

Rumuńska *Revista Bibliotecilor* (nr 2 z 1969 r.) zamieszcza artykuł Eugenii Stefan na temat naszej ustawy o bibliotekach.

Pragnę na zakończenie niniejszego referatu „Wokół ustawy o bibliotekach i jej realizacji” powołać się na sprawozdanie Sejmowej Komisji Kultury, opracowane w związku z zakończeniem działalności Sejmu IV kadencji.

„Szczególnie doniosłe znaczenie miał projekt ustawy o bibliotekach, który powstał m. in. z inspiracji Komisji. Ustawa o bibliotekach miała duże znaczenie dla dalszego rozwoju bibliotekarstwa, które położyło poważne zasługi w rozwoju kultury, popularyzacji i upowszechnienia książki i czytelnictwa. Ustawa podkreśla wysoką rangę zawodu bibliotekarza oraz reguluje sytuację prawną bibliotek wszystkich typów i szczebli, zgodnie z wymogami nowoczesnej organizacji pracy bibliotek”.

JADWIGA KOŁODZIEJSKA
Sekretarz Generalny SBP

DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH (1966—1969)

(Streszczenie referatu wygłoszonego na Ogólnokrajowym Zjeździe Delegatów SBP w Kielcach w dniach 3—4 VI 1969 r.)

Míniona trzyletnia kadencja Zarządu Głównego SBP upłynęła pod znakiem wzmózonej aktywności naszego środowiska. Od Zjazdu szczecińskiego przybyło 1500 nowych członków. Jest nas niemała, bo licząca 10 212 osób gromada. Jesteśmy najliczniejszym stowarzyszeniem społecznym wśród organizacji skupiających pracowników kultury. Członkami SBP są pracownicy bibliotek naukowych, akademickich, publicznych, fachowych, szkolnych, wojskowych, związków zawodowych, a wreszcie bibliotek szpitalnych, do których powstania przyczyniła się w dużym stopniu nasza organizacja.

Są wśród nas wysokiej klasy specjaliści, ludzie zasłużeni dla rozwoju bibliotekarstwa polskiego; są też liczni młodzi koledzy, którzy niedawno weszli do zawodu i zdobywają niezbędną wiedzę i kwalifikacje. Wszyscy oni są pełnoprawnymi członkami naszej społeczności i powinni w niej znaleźć ujście dla własnych twórczych ambicji zawodowych, inwencji, pomysłowości i działalności naukowej.

Mínione trzy lata były niezwykle bogate w problematykę polityczną i wydarzenia kulturalne, w stosunku do których Stowarzyszenie zajęło twórczą i aktywną postawę. Znalazła ona swój wyraz w pracach związanych z Kongresem Kultury Polskiej i zgłoszonych na nim postulatach oraz w czynnej dyskusji nad tezami na V Zjazd PZPR. Dominowała w nich troska o zwiększenie skuteczności wychowawczej działalności bibliotek, zwłaszcza w stosunku do młodzieży uczącej się i pracującej, o umocnienie kulturalnej funkcji biblioteki w środowiskach wiejskich i małomiasteczkowych, o unowocześnienie metod pracy, tak by odpowiadały one coraz wyższemu poziomowi kulturalnemu społeczeństwa socjalistycznego, o doinwestowanie dziedzin najbardziej zaniedbanych, do których należy budownictwo, wyposażenie techniczne bibliotek i zaopatrzenie księgozbiorów w piśmiennictwo krajowe i zagraniczne.

Dla działalności Stowarzyszenia bardzo duże znaczenie miał VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich. Zjazd dokonał podsumowania niewątpliwych osiągnięć, jakie wniosło bibliotekarstwo do ogólnego rozwoju kulturalnego naszego społeczeństwa, do upowszechniania czytelnictwa w nie spotykanych dotąd rozmiarach, do zespalenia z ideałami socjalizmu szerokich rzesz czytelników, do przybliżenia im ogromnego zasobu wiedzy politycznej, społecznej i ekonomicznej, do spopularyzowania wiedzy o świecie, jego trudnych i wielkich problemach.

Wytyczył on również najważniejsze zadania ideowe i organizacyjne na najbliższą przyszłość. Wśród nich na pierwszym miejscu znalazła się oddzielna uchwała postulująca coraz szersze i żywsze angażowanie się bibliotekarzy w działalność ideowo-wychowawczą oraz upowszechnianie za pośrednictwem książek idei patriotyczno-obronnego wychowania najszerszych kręgów naszego społeczeństwa.

Potwierdzeniem tych uchwał była podjęta w maju br. przez Zarząd Główny rezolucja, w której wyrażając pogląd wszystkich swoich członków, Stowarzyszenie nasze zadeklarowało pełne zrozumienie i poparcie dla kulturalnej polityki Partii i zapewniło jej Kierownictwo, iż bibliotekarze nadal nie poskąpią starań i wy-

silków, by upowszechnić poprzez książkę treści najwartościowsze, służące dalszemu rozwojowi i umacnianiu idei socjalistycznych wśród szerokich kręgów społeczeństwa.

W naszej codziennej pracy dokonujemy wyboru tych dzieł, które sprzyjają patriotycznemu wychowaniu, które uczą miłości ojczyzny, które wskazują na wartości innych ludów i krajów, a zwłaszcza naszych socjalistycznych sąsiadów, które pokazują nasz 25-letni dorobek i wskazują, jak dalej pracować, by było coraz lepiej w naszym kraju.

W tym 25-letnim dorobku mieści się również dalekowzroczna polityka naszej władzy ludowej, która nazajutrz po wojnie, w okresie straszliwych zniszczeń, wśród pierwszych wydanych zarządzeń umieściła dekret o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, który stwarzał — obok innych aktów prawnych — podwaliny dla przyszłej rewolucji kulturalnej, był nowoczesny w treści i daleko wykraczający w przyszłość.

Dziś, po 25 latach działalności bibliotek można zaobserwować, jak kolejne generacje lepiej i gruntowniej wykształconych czytelników wpływają na kształtowanie się profilu księgozbiorów bibliecznych. Te niewątpliwe osiągnięcia oraz dokonujące się zmiany w strukturze społeczeństwa, wzrost liczby osób ze średnim wykształceniem, postępująca urbanizacja kraju oraz coraz wyższe wymagania stawiane produkcji przemysłowej — wymagają systematycznego doskonalenia pracy bibliotek.

Nowoczesna organizacja naszego życia gospodarczego, kulturalnego wymaga intensywnego kształcenia przyszłych kadr pracowników i dokształcania już zatrudnionych. Wobec narastających potrzeb w tej dziedzinie biblioteki muszą przystosować, często zmodyfikować swoje tradycyjne formy działania, usprawnić obsługę, podnieść poziom pracy zarówno w stosunku do studiujących stacjonarnie, jak i zaocznie. Nie spotykana dotąd eksplozja piśmiennictwa światowego oraz rosnąca produkcja materiałów audiowizualnych stwarza poważne problemy selekcji zbiorów we wszystkich typach bibliotek. Nie mogą one przeto działać w tradycyjnej izolacji, osobno naukowe, publiczne i szkolne, bowiem współczesny czytelnik ignoruje te podziały i oczekuje wszechstronnej pomocy od każdej placówki, do której się zwraca. Stąd płynnie między innymi potrzeba coraz ściślejszej współpracy między bibliotekami w zakresie gromadzenia i udostępniania zbiorów. I właśnie dlatego VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich odbywał się pod hasłem współpracy bibliotek. Wybór tej problematyki był zgodny z wnioskami uchwalonymi przez Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów w Szczecinie, które postulowały zacieśnienie współpracy bibliotek różnych typów oraz poszukiwania nowych form pracy integrujących środowisko zawodowe. Wydaje się, iż na tym polu Stowarzyszenie nasze ma duże osiągnięcia. Dowodzi tego m. in. fakt, iż Zjazd rozpatrywał poszczególne problemy organizacyjne w ścisłej integracji poszczególnych sieci. Nad usprawnieniem udostępniania zbiorów i informacji radzili we wspólnych komisjach problemowych zarówno pracownicy bibliotek publicznych, fachowych, jak i naukowych. Wolno przypuszczać, że był to poważny krok na drodze połączenia wszystkich naszych dotychczasowych wysiłków nad pogłębieniem współpracy i najważniejsze uczczenie 50-lecia istnienia naszej organizacji.

Niech mi więc wolno będzie przypomnieć kilka najistotniejszych postulatów, które sformułował VI Zjazd i których realizacja nie przybrała dotąd form organizacyjnych.

Na pierwszym miejscu znalazły się sugestie dotyczące skoordynowania działalności bibliotek w ramach ogólnokrajowej sieci bibliecznej. Przy całkowitej

decentralizacji nadzoru nad bibliotekami różnych typów jest to bardzo trudne zagadnienie i wymagać będzie jeszcze wielu wstępnych prac rozpoznawczych i badawczych, które powinny znaleźć się w programie działania naszego Stowarzyszenia. Zwłaszcza że drugim ważnym postulatem zgłoszonym na Zjeździe było opracowanie perspektywicznego planu dalszego rozwoju bibliotek ze szczególnym uwzględnieniem informacji naukowej oraz udostępniania zbiorów. Podstawę tego planu powinna stanowić ekonomika w takich dziedzinach, jak: budownictwo, wyposażenie techniczne bibliotek, zakupy wydawnictw krajowych i zagranicznych itp. Kosztorys taki wydaje się niezbędny, bowiem często obracamy się w kręgu przypuszczeń a nie faktów, co uniemożliwia w praktyce racjonalne planowanie.

W związku z tymi poważnymi zagadnieniami, które stoją przed bibliotekarstwem polskim, Stowarzyszenie nasze ponawia zgłaszany już kilkakrotnie postulat powołania jednej centralnej komórki administracyjnej, która sprawowałaby nadzór nad ogólnokrajową siecią bibliotek.

Na trzecim miejscu wśród wniosków zjazdowych znalazły się potrzeby czytelnice młodzieży uczącej się, studiującej i pracującej, które wymagają radykalnych zmian w dotychczasowych formach udostępniania materiałów bibliotecznych. Podkreślano bardzo mocno, iż właśnie młodzież powinna stać się główną troską bibliotek, które poprzez książkę powinny starać się zapobiegać narastaniu niekorzystnych zjawisk patologii społecznej wśród młodzieży. Dlatego coraz szerszy staje się udział wszystkich bibliotek w pracy dydaktycznej nad czytelnictwem przygotowaniem młodzieży.

Do czwartej grupy zagadnień omawianych i postulowanych na Zjeździe należała ekonomika biblioteczna, do której należy racjonalna gospodarka naszymi zasobami książkowymi i czasopiśmienniczymi oraz modernizacja naszych warsztatów pracy zwłaszcza w dziedzinie budownictwa, wyposażenia technicznego oraz zaopatrzenia w księgozbiory. Ekonomika biblioteczna jest dziedziną szczególnie zaniedbaną. Przy żywiołowym rozwoju różnych sieci bibliotecznych: publicznych, szkolnych, fachowych, związków zawodowych i innych daje się zaobserwować nierównomierne wykorzystanie środków finansowych, nieliczenie się z realnymi potrzebami czytelnictwa poszczególnych środowisk. Jest przecież publiczną tajemnicą, że w jednej miejscowości wegetuje kilka bibliotek, gdy wystarczyłaby jedna dobrze wyposażona placówka. Czasami w jednym budynku mieszczą się dwie biblioteki o różnych nazwach, o bardzo podobnym profilu zbiorów. Stąd pilna potrzeba powiązania rozwoju bibliotekarstwa z planami rozwoju nauki, techniki i szkolnictwa.

W celu usprawnienia wykorzystania zasobów bibliotek naukowych i fachowych postulowano, by przyszłe formy organizacji ogólnokrajowej sieci bibliotek rozpatrywać w układzie regionalnym. Trzeba zaznaczyć, że niektóre Okręgi, przede wszystkim szczebiński, wyciągnęły z tego postulatu wnioski praktyczne tworząc międzybiblioteczne zespoły regionalne dla rozwiązywania wspólnych zagadnień, takich jak międzybiblioteczne zasady obiegu informacji, budowa centralnych katalogów regionalnych, biblioteka składowa itp.

Nie oznacza to wcale, że podejmowane próby można uznać za doskonałe wzorce, które nadają się do powielania w innych województwach. Wręcz przeciwnie. Przy dużym zróżnicowaniu poziomu gospodarczego, ekonomicznego i kulturalnego poszczególnych regionów kraju, trzeba będzie bardzo ostrożnie i z dużą znajomością rzeczy opracowywać zasady organizacji sieci regionalnej, tak by w jej ramach doprowadzić do rzeczywistego usprawnienia służby bibliotek wszystkich typów i żeby te usprawnienia odczuł czytelnik.

Biblioteki nie są dziś jedynymi i wyłącznymi przekazańnikami szeroko pojętej informacji. Toteż Stowarzyszenie nasze z dużą uwagą śledzi rozwój sieci ośrodków informacji i dokumentacji technicznej i ekonomicznej. Wypowiadaliśmy się na temat projektów ogólnokrajowego systemu informacji opracowywanego przez CIINTE w duchu organizacyjnego uwzględnienia w tym systemie działalności bibliotek, które gromadzą źródła informacji poprzez odpowiedni dobór księgozbiorów w postaci wydawnictw i materiałów nieksiążkowych oraz pełnią rolę przekazańników informacji za pośrednictwem katalogów i bibliografii.

Zjazd zobowiązał nasze Stowarzyszenie do podjęcia inicjatywy w zakresie ukie-
runkowania i skoordynowania planów prac badawczych w dziedzinie biblioteko-
znawstwa i informacji naukowej prowadzonych w różnych ośrodkach. Nie wydaje się, by istniały możliwości narzucenia czy ograniczenia badań aktualnie prowa-
dzonych. Stowarzyszenie nasze ma jednak inne możliwości oddziaływania na kie-
runki zainteresowań ośrodków badawczych. Jest nim własne wydawnictwo i czas-
opisma. Poprzez odpowiednią politykę wydawniczą, preferowanie najpilniejszych
zagadnień, które należy opracować, można będzie zaktywizować wiele naszych
środowisk bibliotekarskich. Sprawy te nie mogą czekać. Kształcimy bowiem biblio-
tekarzy na przestarzałych podręcznikach i skryptach, które stanowiły osiągnięcia
myśli bibliotekarskiej piętnaście lat temu albo i więcej. Dla wielu monograficz-
nych wykładów uniwersyteckich na wydziałach bibliotekoznawstwa podstawę stud-
iów stanowią notatki z wykładów. Dobrze się więc stało, że Komisja Wydawni-
cza SBP podjęła decyzję ogłoszenia konkursu na projekt podręcznika dla biblio-
tekarzy bibliotek publicznych. Potrzeby bowiem dydaktyki bibliotecznej są dziś
ogromne i, co tu ukrywać, jest ona fatalnie zaniedbana.

Oprócz VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich ważnym wydarzeniem w życiu Sto-
warzyszenia było uchwalenie ustawy o bibliotekach. Omówił ją w swoim intere-
sującym referacie kol. Roman Kaczmarek, toteż ograniczę się jedynie do kilku
informacji. Prezydium Zarządu Głównego SBP bardzo aktywnie od lat współdzia-
łało i opracowywało własne projekty ustawy o bibliotekach. Konsekwentnie bron-
iliśmy zasady utrzymania jednolitej ogólnokrajowej sieci bibliotecznej przyjmując,
że stanowi ona podstawę dla dalszego racjonalnego rozwoju całego bibliotekarstwa.
Argumenty nasze referowane w trakcie licznych wizyt, które składaliśmy w Pol-
skiej Akademii Nauk oraz w Ministerstwie Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, wpły-
nęły na zmianę stanowiska tych instytucji, które w pewnym momencie postulowały
wyłączenie swoich sieci spod działania ustawy. Nie znaczy to, że wszystkie wątpli-
wości i opory w sposób automatyczny w dniu jej ogłoszenia znikły. Toteż w naj-
bliższych latach trzeba będzie rozwinąć wiele prac, które umożliwią wprowadzenie
w życie zawartych w niej postanowień. Dotyczy to zwłaszcza form organizacyjnych,
w jakich układać się ma współpraca bibliotek różnych typów, współpraca, która
ma objąć zasady gromadzenia i specjalizacji zbiorów, ich udostępniania oraz in-
formacji.

Zdajemy sobie sprawę, że przy całkowitym zdecentralizowaniu nadzoru nad
bibliotekami, zarówno w odniesieniu do sieci ogólnokrajowej, jak i w obrębie po-
szczególnych sieci, próby skonsolidowania tych zamierzeń będą wymagały wielu
starań i wysiłków.

Stowarzyszenie nasze może i powinno odegrać w tych pracach znaczną rolę,
skupia ono bowiem przedstawicieli różnych sieci bibliotecznych i z tego tytułu
stara się reprezentować interesy ogółu bibliotek w sposób możliwie obiektywny.
Nie jesteśmy podporządkowani interesom jednej określonej grupy bibliotek lub
jednej grupy bibliotekarzy, co nie oznacza, że tam, gdzie będą one wymagały na-

szej interwencji i wsparcia, będzie im ono odmówione. Staramy się popularyzować najnowsze osiągnięcia i zdobycze bibliotekarstwa publicznego, szkolnego, fachowego i naukowego oraz tak małej nawet grupy bibliotek, jaką są placówki szpitalne. Czynimy to za pośrednictwem polityki wydawniczej, organizowania zespołów fachowców i specjalistów w określonej dziedzinie, poprzez sympozja naukowe, konferencje o charakterze regionalnym i ogólnokrajowym itp.

Wysoki poziom merytoryczny, jaki został zaprezentowany na VI Zjeździe Bibliotekarzy Polskich, zarówno w przedstawionych referatach, jak i w dyskusji, dowodzi dużych możliwości środowiska bibliotekarskiego na przyszłość. Jest w tym duża zasługa naszego Stowarzyszenia, które od kilkunastu lat w sposób systematyczny koncentrowało uwagę bibliotekarzy na głównej problematyce naszego zawodu. Gdyby nie liczne i bogate w treści merytoryczne konferencje na temat współpracy bibliotek w zakresie gromadzenia i udostępniania zbiorów, czytelnictwa różnych środowisk, specjalizacji gromadzenia zbiorów, budownictwa bibliotecznego, bibliotecznej służby informacyjnej, które były organizowane przez Stowarzyszenie w ostatnim dziesiątku lat, gdyby nie szereg publikacji referujących te problemy, nie byłoby możliwe mówienie na Zjeździe o tych sprawach jako dla wszystkich zrozumiałych i bliskich.

Sądymy, że wiele z tego, co zostało na nim referowane i postulowane, powinno być wykorzystane w pracach Państwowej Rady Bibliotecznej, która odbyła swoje pierwsze posiedzenie w dniu 5 maja i z której działalnością bibliotekarstwo polskie wiąże tyle nadziei. Chcielibyśmy, by powiedzenie, że łatwiej jest uchwalić nowe wnioski niż realizować dawno powzięte, znikło jak najrychlej z naszej bibliotekarskiej praktyki. Stowarzyszenie nasze jest reprezentowane w Radzie przez cztery osoby. Mamy więc zapewniony udział w podejmowanych przez Radę inicjatywach i możliwość przekazania nagromadzonych przez nas doświadczeń i opinii szerokiego ogółu bibliotekarzy.

Z ogromną satysfakcją trzeba podkreślić nie notowaną dotychczas aktywność naszych Okręgów i Oddziałów. Wiele wysiłków włożono w pozyskiwanie nowych członków, reprezentujących różne sieci biblioteczne. W Okręgu Gdańskim np. przybyło 389 członków, w rzeszowskim 214, lubelskim 157, olsztyńskim 124, poznańskim 100. Podniósł się wyraźnie poziom pracy merytorycznej. Zorganizowano wiele sesji, sympozjów, zespołów i komisji problemowych, treściowo powiązanych z ogólną problematyką, nad którą pracował Zarząd Główny i która wynikała z zaleceń Zjazdu Szczecińskiego. Obok działalności zmierzającej do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, Stowarzyszenie włączało się w nurt życia społeczno-politycznego kraju. Celowi temu służyły akcje czynnego włączania się w obchody 1000-lecia Państwa Polskiego, 25-lecia PRL, 25-lecia Ludowego Wojska Polskiego, w dyskusje przed V Zjazdem PZPR oraz podejmowanie czynów zjazdowych. Zwyrością inicjatywy wyróżniły się Okręgi: Bydgoszcz, Katowice, Kielce, Koszalin, Lublin, Warszawa-miasto.

W ostatnich trzech latach staraliśmy się formować program, w którym mieściłaby się działalność merytoryczna powiązana ściśle z kierunkami rozwoju ogólnej polityki kulturalnej państwa oraz działalność zmierzająca do systematycznego podnoszenia kwalifikacji zawodowych naszych członków. Ponieważ duża część naszych koleżanek i kolegów pracuje w rozproszeniu, staraliśmy się również ułatwić im kontakty z imprezami kulturalnymi poprzez organizowanie wycieczek do teatrów, na koncerty, poprzez spotkania towarzyskie, wycieczki do innych bibliotek.

Trzeba podkreślić, iż formy pracy okręgów były ciekawe i konsekwentnie nawiązywały do tradycji i aktualnej sytuacji poszczególnych środowisk. Wyrażało

się to w organizowaniu spotkań z bojownikami o wolność i demokrację, co miało duże znaczenie dla młodszej generacji pracowników, z delegatami na V Zjazd PZPR, z kandydatami do rad narodowych i do Sejmu PRL, z miejscowymi działaczami politycznymi i społecznymi, z przedstawicielami rad narodowych. Spotkania te, organizowane w bezpośredniej koleżeńskej atmosferze, umożliwiały podejmowanie wielu praktycznych wniosków oraz wzajemne wyjaśnienie sobie źródeł wielu bibliotekarskich i ogólniejszych społecznych trudności.

Piękną działalność rozwinął Okręg Olsztyński wokół 100-lecia bibliotek polskich na Warmii i Mazurach, upowszechniając bardzo szeroko dzieje książki i biblioteki polskiej oraz działalności bojowników zasłużonych dla polskości tych ziem. Inicjatywa Stowarzyszenia w Olsztynie znalazła zrozumienie i opiekę u miejscowych władz i instancji partyjnych, w prasie centralnej i radiu.

Bardzo żywo reagowały nasze środowiska na wzmogoną działalność rewizjonistyczną w NRF. W Okręgach Koszalińskim, Olsztyńskim, Bydgoskim zorganizowano specjalne sesje naukowe poświęcone historii książki i bibliotek na tych ziemiach. Większość naszych Okręgów zorganizowała specjalne posiedzenia zarządów poświęcone ustawie o bibliotekach, 50-leciu SBP oraz wnioskom VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich.

Wiele zrobiono w zakresie dokształcania bibliotekarzy organizując wycieczki krajowe i zagraniczne (na Węgry, do Czechosłowacji, Związku Radzieckiego), kursy specjalistyczne, kontakty z instytucjami kulturalnymi. Działalność w ramach Stowarzyszenia była dla wielu kolegów i koleżanek okazją do ujawnienia ich zdolności i talentów organizacyjnych. Cieszyć się zatem trzeba, że obok wytrwałych działaczy, doświadczonych w działalności organizacyjnej, wyrosli młodzi wiekiem aktywiści naszej organizacji. To wielka zdobycz, bowiem, jak pisał Zbigniew Kwiatkowski w *Zyciu Literackim*, trzeba zrobić wszystko, by wydobyć każdą zdolność i talent i otoczyć go opieką, gdyż „Nazbyt drogo kosztuje nas sytuacja, w której o tak wielu sprawach i o tak ważnych sprawach decyduje przeciętna. Inaczej mierność. Z dyplomami i bez dyplomów”.

Poprawiły się kontakty Prezydium z Okręgami. Było więcej wyjazdów stwarzających okazję dla wzajemnego poznania się. Ale wiemy również, że są Okręgi, w których nie był nikt, i że najczęściej jeździliśmy do tych najaktywniejszych. Wiele się na to złożyło. Sądzę, iż główna przyczyna tkwi w nadmiernym obciążeniu sprawami zawodowymi i społecznymi członków Prezydium. Coraz trudniej jest kierować naszą rozrośniętą organizacją. Toteż zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego z kwietnia br. zwróciliśmy się z prośbą do Ministerstwa Kultury i Sztuki o wyrażenie zgody na honorowanie w postaci ryczałtu lub pół etatu stale urzędującego członka Prezydium. Niestety, Ministerstwo nie widzi możliwości pozytywnego załatwienia sprawy w najbliższym czasie.

Bardzo dobrze układała się współpraca z Ministerstwem Kultury i Sztuki, które m. in. przysyłało do konsultacji projekty zarządzeń wykonawczych do ustawy o bibliotekach. Zacieśniły się nasze kontakty z Ministerstwem Obrony Narodowej, w rezultacie których sekcje bibliotek wojskowych rozwinęły w ramach Stowarzyszenia ożywioną działalność. Staramy się również nawiązywać kontakty z Ministerstwem Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Nasza interwencja w związku z nową ustawą o szkolnictwie wyższym w sprawie udziału dyrektora biblioteki głównej uczelni w pracach senatu została załatwiona pozytywnie.

Wiele spraw socjalno-bytowych bibliotekarzy, jak np. zaopatrzenia emerytalne bibliotekarzy dyplomowanych, zachowanie sześciotygodniowych urlopów dla tej grupy pracowników — konsultowaliśmy i uzgadnialiśmy ze Związkiem Zawodo-

wym Pracowników Kultury i Sztuki oraz Związkiem Nauczycielstwa Polskiego. Nie zaniedbaliśmy kontaktów z organizacjami społecznymi, jak: Stowarzyszeniem Księgarzy Polskich, Polskim Towarzystwem Wydawców Książek, Towarzystwem Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i in.

Spółeczny wkład w organizację współczesnego bibliotekarstwa znalazł uznanie naszych władz w postaci kilkunastu odznaczeń państwowych nadanych naszym najbardziej zasłużonym kolegom oraz w postaci nagród pieniężnych i dyplomów uznania. Pierwszy raz w historii naszej organizacji ustanowiona została odznaka honorowa SBP nadawana przez Zarząd Główny.

W sprawie najtrudniejszej, jaką jest zainteresowanie producentów produkcją mebli bibliotecznych, wydaje się, że ruszyliśmy trochę z martwego punktu. Wystawa sprzętu bibliotecznego zorganizowana w roku ubiegłym przez Okręg Szczeciński wzbudziła duże zainteresowanie wśród bibliotekarzy.

Do Prezydium wpływała liczna korespondencja dotycząca wymogów kwalifikacyjnych bibliotekarzy, zagadnień płacowych, urlopowych, odpowiedzialności prawnej za majątek biblioteczny, spraw związanych z techniką biblioteczną itp., ze nie wspomnę o licznych sprawozdaniach i informacjach, których żądały różne instytucje krajowe i zagraniczne. Rzutuje to i w przyszłości będzie poważnie wpływało na funkcje samego Prezydium, które staje się coraz bardziej usługowe w stosunku do Zarządu Głównego i coraz bardziej zaabsorbowane sprawami organizacyjnymi. Toteż w praktycznym jego działaniu coraz istotniejszy staje się udział znawców ustawodawstwa bibliotecznego, ustawodawstwa pracy, różnorakich przepisów związanych z poszczególnymi pionami bibliotecznymi, specjalistów w dziedzinie kształcenia bibliotekarzy, organizacji i administracji samych bibliotek, informacji i dokumentacji oraz innych jeszcze zagadnień. Dążenia do pełnej reprezentacji wszystkich typów bibliotek oraz środowisk bibliotekarskich powinny uczynywiście się raczej w składzie Zarządu Głównego. Prezydium powinno być ciałem roboczym, w ramach którego można będzie równomiernie rozłożyć na wszystkich jego członków określone obowiązki oraz wzmocnić i zacieśnić kontakty z Okręgami.

Bardzo źle przedstawia się sprawa terminowego ukazywania się naszych czasopism. Próbowaliśmy kilkakrotnie zmieniać drukarnie i okazało się, że na coraz gorsze. Ponieważ *Bibliotekarz* i *Poradnik Bibliotekarza* drukujemy w drukarni wojskowej w Warszawie, próbowaliśmy różnych interwencji u najwyższych rangą przełożonych tej instytucji w sprawie przyspieszenia druku naszych czasopism, ale niestety bez większych rezultatów.

Ożywiły się nasze kontakty zagraniczne, zwłaszcza z krajami socjalistycznymi. W VI Zjeździe Bibliotekarzy Polskich brało udział kilkunastu przedstawicieli bibliotekarstwa tych krajów. W ramach postanowień konferencji redaktorów czasopism bibliotekarskich krajów socjalistycznych, która miała miejsce podczas Zjazdu, dokonano wymiany redaktorów czasopism naszych z analogicznymi czasopismami zagranicznymi. Opracowano też w wyniku osobistych kontaktów redaktorów specjalne numery *Bibliotekarza* i *Čtenařa* poświęcone aktualnym zagadnieniom bibliotekarstwa czeskiego i polskiego. Uzyskałyśmy jedno stypendium do Holandii, nasza czteroosobowa delegacja wzięła udział w międzynarodowym sympozjum IFLA poświęconym bibliotekarstwu wiejskiemu, które odbyło się w Słowacji. Koledzy nasi wyjeżdżali kilkakrotnie za granicę na zaproszenia w celu wygłoszenia referatów na temat ustawy o bibliotekach, współpracy bibliotek, organizacji bibliotek uniwersyteckich oraz informacji. W czasopismach bibliotekarskich zagranicznych ukazało się szereg artykułów o naszym Zjeździe oraz

działalności Stowarzyszenia, m. in. w *Libri*. Żle natomiast rysują się perspektywy naszej dalszej współpracy z IFLA. Na 34 Sesji w Toronto reprezentowały nas dwie osoby, we Frankfurcie nad Menem również dwie. Dwa lata temu podczas audiencji u Kierownictwa Ministerstwa Kultury i Sztuki referowaliśmy, iż w porównaniu z licznymi delegacjami Czechosłowacji, Związku Radzieckiego, Węgier i Bułgarii, nie mamy najmniejszych nawet szans wejścia do żadnej z komisji problemowych IFLA i popularyzowania naszych, nie gorszych niż w innych krajach socjalistycznych, osiągnięć. Dowodem tego było żywe zainteresowanie na Sesji IFLA referatem kol. Sawoniaka. Nie mówiąc już o wprowadzeniu na arenę międzynarodową młodszej generacji bibliotekarzy. Kierownictwo Ministerstwa uznało nasze racje i obiecano nam poparcie.

Mamy już za sobą wybory do Sejmu i rad narodowych, które wymagały od nas więcej wysiłku, bowiem odbywały się one w ówierówiecze pracy całego narodu nad odbudową i rozbudową Polski Ludowej. Przed nami obchody 25-lecia Polski Ludowej. Dla naszych bibliotek wręcz znakomita okazja do spopularyzowania, przy pomocy bardzo różnych form, głównych problemów naszego życia politycznego i kulturalnego — w ścisłym powiązaniu ze specyfiką poszczególnych środowisk, z pokazaniem zmian, jakie w nich miały miejsce w ciągu minionego okresu, oraz zadań i spraw, które trzeba będzie rozwiązywać w najbliższych latach.

Wiele zrobiliśmy — wydaje się — dla spopularyzowania naszych spraw wśród społeczeństwa i odwrotnie — społeczeństwo interesowało się tym, co robimy. Ukazało się wiele artykułów w prasie i wywiadów w radiu i telewizji omawiających naszą działalność. Przedstawiciele najwyższych władz partyjnych i rządowych przyjmowali nasze delegacje, ustosunkowując się przychylnie do naszych postulatów, interesowali się naszym dalszym rozwojem. Staraliśmy się w miarę naszych możliwości przyczynić się do podniesienia znaczenia biblioteki jako placówki kulturalnej i naukowej, a bibliotekarza jako czynnego jej pracownika.

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

za okres od czerwca 1966 do czerwca 1969

SPRAWY ORGANIZACYJNE

Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Szczecinie (3-4 VI 1966 r.) wybrał w dniu 4 czerwca Przewodniczącego Zarządu Głównego SBP w osobie doc. dra Jana Baumgarta oraz 16-osobowe Prezydium. Na zebraniu w dn. 21 VI 66 r. Prezydium ukonstytuowało się w sposób następujący: I Wiceprzewodniczący — Edward Assbury; Wiceprzewodniczący — Stanisław Badoń, Feliksa Bursowa, Helena Falkowska, Jan Pasierski; Sekretarz Generalny — Jadwiga Kołodziejska; Z-ca Sekretarza Generalnego — Stanisław Jeżyński; Skarbnik — Tadeusz Bruszewski; Z-ca Skarbnika — Janina Cygańska; Członkowie — Jadwiga Cwiekowa, Maria Dembowska, Rafał Kozłowski, Krystyna Lisowska, Ewa Pawlikowska, Józef Podgórczny, Władysław Wolski.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 22 posiedzenia Prezydium ZG oraz szereg zebrań Kolegium.

Kierownictwo poszczególnych komisji problemowych i sekcji Zarządu Głównego objęli:

doc. dr Bolesław Świderski	— Komisja Współpracy Bibliotek w Zakresie Gromadzenia Zbiorów,
dr Wanda Sokołowska	— Komisja Katalogowania Alfabetycznego,
dr Jan Pasierski	— Komisja Katalogów Centralnych,
mgr Edward Kossuth	— Komisja Budownictwa i Wyposażenia Bibliotecznego,
doc. dr Maria Dembowska	— Komisja Informacji Naukowej,
mgr Janina Cygańska	— Komisja Wydawnicza,
mgr Konrad Zawadzki	— Komisja Reprografii,
mgr Maria Trzczińska	— Komisja Współpracy Bibliotek w Zakresie Udośćępniania Zbiorów,
dr Helena Kozerska	— Komisja Historyczna,
mgr Helena Zarachowicz	— Sekcja Bibliotek Publicznych i Związkowych,
dr Hanna Uniejewska	— Sekcja Bibliotek Naukowych,
mgr Maria Prokopowicz	— Sekcja Bibliotek Muzycznych,
mgr Wanda Kozakiewicz	— Sekcja Bibliotek Szpitalnych,
mgr Krystyna Lisowska	— Sekcja Bibliotek Szkolnych i Pedagogicznych,
mgr Anna Lech	— Sekcja Bibliotek Fachowych,
mgr Jadwiga Cwiekowa	— Referat ds. Okręgów,
mgr Bożena Wróblewska	— Referat Informacyjno-Prasowy,
dyr. Władysław Wolski	— Referat Socja'no-Bytowy.

Zgodnie z dotychczasowym zwyczajem ustalono, że członkowie Prezydium obejmą opiekę nad poszczególnymi Okręgami: kol. E. Assbury — Szczecin; kol. S. Badoń — Koszalin, Zielona Góra; kol. F. Bursowa — Warszawa-miasto i województwo; kol. J. Cygańska — Wrocław-miasto, Wrocław-województwo; kol. J. Cwiekowa — Łódź-miasto, Łódź-województwo; kol. M. Dembowska — Kraków; kol. H. Falkowska — Kielce; kol. S. Jeżyński — Bydgoszcz; kol. R. Kozłowski — Katowice; kol. K. Lisowska — Białystok; kol. J. Pasierski — Opole, Poznań-miasto i Poznań-województwo; kol. E. Pawlikowska — Lublin; kol. J. Podgórczny — Gdańsk, Olsztyn; kol. W. Wolski — Rzeszów.

Zjazd Delegatów w Szczecinie dokonał wyboru członków Głównej Komisji Rewizyjnej, która ukonstytuowała się, jak następuje: kol. kol. Witold Pawlikowski (Przewodniczący), Irena Morsztynkiewiczowa (Z-ca Przewodniczącego), Piotr Stasiak, Jadwiga Tatjewska i Piotr Wasilewski. Ponadto powołano Sąd Koleżeński w składzie: kol. kol. Walery Dąbrowski (Przewodniczący), Józefa Kornecka, Bernard Olejniczak.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 5 zebrań Zarządu Głównego.

DZIAŁALNOŚĆ PREZYDIUM ZARZĄDU GŁÓWNEGO

Zasadnicze kierunki działalności Prezydium ZG wytyczone zostały na podstawie wniosków uchwalonych przez Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów w Szczecinie.

Za najważniejsze uznać trzeba prace Prezydium związane z przygotowaniem ustawy o bibliotekach, z kontynuowaniem i inicjowaniem ściślej współpracy z resortami, instytucjami centralnymi i terenowymi w zakresie spraw zawodowych bibliotekarzy oraz utrwalaniem i pogłębianiem roli SBP jako reprezentanta współczesnego bibliotekarstwa w Polsce. Prezydium w swojej działalności realizowało również wnioski dotyczące: zacieśniania współpracy bibliotek różnych typów oraz integracji bibliotekarstwa krajowego w ogóle; zorganizowania obchodów 50-lecia Stowarzyszenia i włączenia się w obchody 200-lecia Polskich Bibliotek Wojskowych.

W czasie swojej kadencji Prezydium poświęciło wiele uwagi zagadnieniu popularyzacji spraw naszego bibliotekarstwa — głównie poprzez masowe środki przekazu — zwracając przy tym uwagę na społeczną rolę bibliotek i udział bibliotekarstwa w ideowym i patriotycznym wychowaniu społeczeństwa.

* * *

Prace wokół przygotowania projektu ustawy o bibliotekach, która uchwalona została przez Sejm PRL w dn. 9 kwietnia 1968 r., były kontynuacją prac zapoczątkowanych przez SBP znacznie wcześniej. Na okres obecnej kadencji przypadł końcowy etap tych prac. Prezydium aktywnie zaangażowało się w przygotowywanie ostatecznej redakcji ustawy oraz zabiegało o jej jak najszybsze przedłożenie pod obrady Sejmu. W szczególności Prezydium — począwszy od połowy roku 1966 — zwracało uwagę na konieczność podkreślenia w ustawie zasady jednolitej krajowej sieci bibliotecznej, wychodząc z założenia, iż jest to niezbędny warunek dalszego racjonalnego rozwoju bibliotekarstwa, któremu na przeszkodzie stoi m. in. rozproszenie w różnych resortach komórek nadzoru nad poszczególnymi typami bibliotek. Prezydium SBP wpłynęło na zmianę stanowiska Polskiej Akademii Nauk oraz Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, które postulowały wyłączenie spod działania ustawy części podległych sobie bibliotek. W wyniku dyskusji na specjalnych posiedzeniach Prezydium ZG poświęconych analizowaniu projektu ustawy — opracowano stanowisko i argumentację Prezydium w tej sprawie. W styczniu 1967 r. delegacja SBP złożyła wizytę Z-cy Sekretarza Naukowego PAN i, wyrażając opinię Stowarzyszenia, prosiła o zmianę stanowiska PAN w takim kierunku, by instytucja ta akceptując postulat jednolitej polityki bibliotecznej zgodziła się na włączenie podległych PAN bibliotek do sieci krajowej. Z kolei przedstawiciele Prezydium brali udział w dyskusjach nad projektem w Biurze Prawnym Urzędu Rady Ministrów, oraz w rozmowach w Ministerstwie Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Rezultatem tych zabiegów było przyjęcie przez te instytucje stanowiska SBP. Wreszcie przedstawiciele ZG SBP wzięli udział w posiedzeniu Sejmowej Komisji Kultury i Sztuki poświęconym ostatecznej redakcji ustawy o bibliotekach.

Prezydium ZG stoi na stanowisku, że uchwalenie po wieloletnich zabiegach ustawy o bibliotekach traktować trzeba jako punkt wyjścia do rozwinięcia bardzo intensywnych i różnorodnych prac zmierzających do zrealizowania zawartych w niej postanowień. Obecnie, po wydaniu ustawy, aktywność bibliotekarzy nie może zmaleć. Jest to warunkiem nieodzownym do zrealizowania ogromu prac stojących przed bibliotekarstwem. Stowarzyszenie nie powinno rezygnować ze współdziałania w redagowaniu aktów normatywnych opracowywanych w wyniku ustawy przez poszczególne resorty oraz ze zwracania uwagi na najpilniejsze potrzeby bibliotekarstwa, tak w zakresie budownictwa bibliotecznego, lokali bibliotecznych, jak i spraw bytowych bibliotekarzy i materialnego usytuowania bibliotekarstwa w ogóle.

* * *

Od początku 1967 roku trwały intensywne przygotowania do VI Zjazdu Bibliotekarzy Polskich. Zjazd stać się miał okazją do szerokiego ukazania całemu społeczeństwu i władzom problemów naszego bibliotekarstwa. Powołany został Komitet Organizacyjny Zjazdu, któremu przewodniczył kol. Jan Baumgart, a Zastępcą:

Przewodniczącego był kol. Edward Assbury. W ramach Komitetu utworzono następujące Komisje:

1. Komisja Organizacyjna, której przewodniczyła Sekretarz Zjazdu kol. Jadwiga Kołodziejska; Sekretarzem tej komisji była kol. Alfreda Łuczynska.
2. Programowa — Przewodnicząca kol. Maria Dembowska, Sekretarz kol. Helena Wiącek.
3. Informacyjno-Prasowa — Przewodniczący kol. Stanisław Jeżyński, Sekretarz kol. Wojciech Jankowerny.
4. Wydawnicza — Przewodnicząca kol. Janina Cygańska.
5. Spraw Zagranicznych — Przewodnicząca kol. Ewa Pawlikowska, Sekretarz kol. Iwona Szczepańska-Gołąbek.
6. Wystawowa — Przewodnicząca kol. Grażyna Kasprowicz, Sekretarz kol. Teresa Koperska.
8. Finansowa — Przewodniczący kol. Tadeusz Bruszewski.

Do Komitetu Organizacyjnego zaproszono również przedstawicieli Ministerstwa Kultury i Sztuki, Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, CIINTE, Wydziału Kultury Stołecznej Rady Narodowej, dyrektorów większych bibliotek warszawskich i inne osoby, których pomoc w przygotowaniu Zjazdu mogła być potrzebna.

W okresie poprzedzającym Zjazd przedstawiciele Prezydium oraz Komitetu Organizacyjnego złożyli szereg wizyt u kierowników poszczególnych resortów informując o stanie przygotowań do Zjazdu oraz o najistotniejszych aktualnych problemach bibliotekarstwa.

W dniu 30 stycznia 1968 r. delegacja ZG SBP w osobach kol. kol. Jana Baumgarta i Jadwigi Kołodziejskiej przyjeta została przez Ministra Kultury i Sztuki, Lucjana Motykę. Mówiono m. in. o sprawach budownictwa i wyposażenia bibliotek. 31 stycznia delegacja ta przyjeta została również przez Wiceministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Włodzimierza Michajłowa oraz przez Z-cę Sekretarza Naukowego PAN, Bogdana Suchodolskiego.

3 lutego 1968 r. delegacja SBP w osobach kol. kol. Jadwigi Kołodziejskiej, Stanisława Jeżyńskiego i Józefa Sulimowicza złożyła wizytę Wiceministrowi Obrony Narodowej, Szeffowi Głównego Zarządu Politycznego WP, Józefowi Urbanowiczowi. W czasie rozmowy zwrócono m. in. uwagę na rolę bibliotekarzy w popularyzowaniu literatury sprzyjającej obywatelskiemu i patriotycznemu wychowaniu młodzieży.

9 lutego delegacja SBP w osobach kol. kol. Jadwigi Kołodziejskiej, Stanisława Jeżyńskiego, Czesława Kozioła i Józefa Sulimowicza przyjął ówczesny Minister Obrony Narodowej, Marszałek Polski Marian Spychalski. W czasie tego spotkania omawiano m. in. zagadnienie nowoczesności w pracach bibliotekarskich i potrzeb technicznego wyposażenia naszego bibliotekarstwa. O wizytach tych informowała prasa i radio.

Zagadnieniu popularyzacji w prasie, radiu i telewizji VI Zjazdu i przy tej okazji najważniejszych problemów bibliotekarstwa polskiego poświęcono wiele uwagi. Zorganizowana została specjalna konferencja prasowa oraz biuro prasowe Zjazdu. Efektem tych zabiegów były liczne materiały prasowe poprzedzające Zjazd oraz pełna informacja o przebiegu Zjazdu. Można stwierdzić, że po raz pierwszy prasa, radio i TV poświęciły tyle miejsca zagadnieniu pracy bibliotek i spraw organizacyjnych bibliotekarstwa.

W związku z tym Prezydium stwierdza, że zagadnieniu popularyzacji pracy Stowarzyszenia i bibliotekarzy w ogóle należy stale poświęcać więcej uwagi, tak aby informacja i artykuły problemowe w prasie codziennej i czasopiśmie nie miały jedynie charakteru okolicznościowego. Przyszły referat informacyjno-prasowy winien zająć się tą sprawą.

W dniach 12—14 lutego 1968 r. odbył się w Warszawie VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich zwołany dla uczczenia 50-lecia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Protokolat honorowy nad Zjazdem sprawował Minister Kultury i Sztuki, Lucjan Motyka. Na Zjazd przybyli: Wiceminister Oświaty i Szkolnictwa Wyższego prof. dr Włodzimierz Michajłow, Wiceminister Kultury i Sztuki Zygmunt Garstecki, Kierownik Wydziału Kultury KC PZPR Wincenty Kraśko, Zastępca Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk prof. dr Bogdan Suchodolski, przedstawiciele Ministerstwa Obrony Narodowej, Komitetu Nauki i Techniki, NK ZSL, CK SD oraz wiele innych osóbistości reprezentujących organizacje społeczne i zawodowe. Na Zjazd przybyli również członkowie honorowi SBP: dr Marian Łodyński i prof.

Jan Augustyniak oraz współzałożyciele Stowarzyszenia: Helena Handelsman i prof. dr Bolesław Olszewicz, a dr Wacław Olszewicz przesłał Zjazdowi serdeczne słowa pozdrowienia. Bibliotekarstwo zagraniczne reprezentowały delegacje z Bułgarii, Czechosłowacji, Jugosławii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Rumunii, Węgier i Związku Radzieckiego. Zjazd zgromadził ok. 550 uczestników, w tym 220 delegatów z 21 Okręgów SBP.

Otwarcia Zjazdu dokonał Przewodniczący ZG SBP doc. dr Jan Baumgart. W zagajeniu scharakteryzował pokrótce dotychczasową działalność SBP, jego wkład w tworzenie form organizacyjnych bibliotekarstwa polskiego oraz zadania na najbliższą przyszłość. W przemówieniu swoim Przewodniczący podkreślił dążność Stowarzyszenia do ściślejszego powiązania działalności bibliotek wszystkich typów z bieżącymi i perspektywicznymi potrzebami gospodarki narodowej, oświaty i kultury oraz do uczestnictwa w rozwijaniu teoretycznej i praktycznej wiedzy z zakresu bibliotekarstwa i dziedzin pokrewnych.

Minister Kultury i Sztuki Lucjan Motyka udekorował odznaczeniami państwowymi oraz Odznaką Zasłużonego Działacza Kultury szczególnie wyróżniających się w pracy nad organizacją bibliotekarstwa członków SBP. Krzyże Kawalerskie otrzymali kol. kol.: Adam Bocheński, Władysława Borkowska, Jadwiga Czarnačka, Jerzy Fusiecki, Maria Gawarecka, Ryszard Przelaskowski. Złoty Krzyż Zasługi otrzymali kol. kol.: Tadeusz Biernacki, Tadeusz Bruszewski, Maria Dembowska, Jan Ozóg, Irena Szaniawska, Jan Woliński. Odznaką Zasłużonego Działacza Kultury udekorowani zostali kol. kol.: Halina Chamera, Jadwiga Cwiekowa, Karol Głombowski, Bonifacja Jaworska, Roman Kaczmarek, Eugeniusz Komorowski, Stanisław Kozak, Helena Kozerska, Henryk Kraszewski, Janina Des Loges, Jan Pasiński, Witold Pawlikowski, Danuta Przemieniecka, Janina Racięcka, Tadeusz Słodzinka, Maria Staszewska, Maria Wielopolska.

Po raz pierwszy w historii SBP Zarząd Główny ustanowił Odznakę Honorową SBP, która będzie przyznawana osobom najbardziej zasłużonym bibliotekarstwu i naszej organizacji.

Na zebraniu plenarnym przedstawione zostały następujące referaty:

1. Doc. dra Jana Baumgarta: Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w rozwoju bibliotekarstwa polskiego.
2. Doc. dra Bolesława Świderskiego: Zagadnienia współpracy bibliotek.
3. Prof. dr Heleny Więckowskiej: Stan i kierunki badań w zakresie bibliotekoznawstwa.

Obrazy toczyły się w trzech Komisjach: Gromadzenia Zbiorów, Udostępniania Zbiorów i Informacji Naukowej. Wygłoszono na nich następujące referaty:

Komisja Gromadzenia Zbiorów — dr Jan Pasiński: Problem specjalizacji bibliotek naukowych. Aktualna sytuacja i perspektywy; mgr Bernard Olejniczak: Współpraca bibliotek w środowisku poznańskim w zakresie gromadzenia zbiorów;

Komisja Udostępniania Zbiorów — dr Jadwiga Kołodziejska: Współpraca bibliotek w zakresie udostępniania zbiorów. Wypożyczanie międzybiblioteczne; mgr Celina Zawodzińska: Współpraca biblioteki Jagiellońskiej z innymi bibliotekami w zakresie wypożyczania międzybibliotecznego; dr Stanisław Badoń: Współpraca bibliotek w zakresie udostępniania zbiorów na przykładzie miasta Szczecina;

Komisja Informacji Naukowej — mgr Hanna Zasadowa, mgr Edward Kosuth: Problemy współpracy w zakresie informacji naukowej w bibliotekach szkół wyższych; mgr Stefania Jarzębowska: Współpraca bibliotek powszechnych w zakresie służby informacyjnej; doc. dr Jadwiga Siniarska-Czaplicka: Współpraca bibliotek fachowych w zakresie informacji.

Wymienione referaty zostały przed Zjazdem powielone i rozesłane uczestnikom. Umożliwiło to rozwinięcie szerszej dyskusji, która skoncentrowała się wokół głównej problematyki współpracy bibliotek w dziedzinie gromadzenia i udostępniania zbiorów oraz informacji. Poruszono sprawy istotne dla dalszego rozwoju bibliotekarstwa, jak np. potrzeby w zakresie budownictwa bibliotecznego, środki finansowe, obsada personalna w bibliotekach różnych typów itd. Postulowano również potrzebę określenia zakresu odpowiedzialności bibliotekarza i czytelnika za księgozbiór, domagano się szerszego uwzględnienia bytowych spraw bibliotekarzy.

Wśród zgłoszonych wniosków wyróżniły się postulaty dotyczące skoordynowania współpracy bibliotek wszystkich typów, powołania Państwowej Rady Bibliotecznej, opracowania perspektywicznego planu współpracy bibliotek w zakresie gromadzenia i udostępniania zbiorów oraz informacji naukowej, oparcia tego planu na szczegółowych badaniach.

Wyniki tej dyskusji zamknięto w postaci szeregu wniosków, które stały się przedmiotem analiz we wszystkich środowiskach bibliotekarskich.

Przebieg VI Zjazdu, ważniejsze wystąpienia i referaty zrelacjonowane zostały szczegółowo w czasopismach bibliotekarskich. Pełne teksty znajdują się w *Przebiegu Bibliotecznym*. R. 36: 1968, z. 1/2.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na fakt, że w obradach VI Zjazdu znalazło odbicie dążenie Prezydium do włączenia Stowarzyszenia do ogólnonarodowej dyskusji wokół spraw ideowego i patriotycznego wychowania. Wyrazem tego była końcowa rezolucja Zjazdu. Jej rozwinięciem stała się późniejsza uchwała Zarządu Głównego SBP z dnia 14 maja 1968 r. opublikowana w prasie, o następującym brzmieniu:

„Bibliotekarstwo polskie chlubi się w swej półwiekowej działalności organizacyjnej wieloma postępowymi inicjatywami i pracami o trwałej wartości kulturalnej. Bibliotekarze wnieśli poważny wkład w dzieło odbudowy bibliotek ze zniszczeń wojennych i budowy nowych sieci bibliotecznych służących rozwojowi nauki, kultury i gospodarki narodowej oraz socjalistycznego wychowania społeczeństwa.

Nowa ustawa o bibliotekach uchwalona na kwietniowej Sesji Sejmu PRL otwiera ważny etap rozwoju całego bibliotekarstwa w Polsce. W swoich zasadniczych postanowieniach odpowiada ona zarówno palącym potrzebom, jak i oczekiwaniom bibliotekarzy. Biorąc pod uwagę wielkie znaczenie tej ustawy, Zarząd Główny Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na swoim zebraniu plenarnym wyraża w imieniu ogółu bibliotekarzy polskich głęboką wdzięczność naszej Partii, stronnictwom politycznym, Sejmowi i Rządowi PRL za tę Ustawę, która toruje drogą do pełnego rozwoju bibliotekarstwa w Polsce.

Świadomi doniosłości zadań stojących dzisiaj przed narodem polskim — pragniemy zapewnić Komitet Centralny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej z Towarzystwem Władysławem Gomułą na czele i Rząd PRL, że dołożymy starań, aby zadania, jakie stawiamy w dziedzinie patriotycznego wychowania społeczeństwa, dla dobra naszej socjalistycznej Ojczyzny z całą odpowiedzialnością i honorem realizować.”

* * *

W czasie obecnej kadencji Prezydium miało miejsce bardzo ważne wydarzenie w naszym życiu politycznym: odbył się V Zjazd PZPR i poprzedzająca Zjazd ogólnonarodowa dyskusja. Włączyli się do niej bardzo aktywnie zrzeszeni w SBP bibliotekarze. Wszystkie Okręgi i Zarząd Główny poświęciły dyskusji przedjazdowej wiele uwagi. Zebrano liczne wnioski. Po opracowaniu zostały one przekazane, zgodnie z ustalonym trybem, Komitetowi Centralnemu PZPR. W okresie poprzedzającym Zjazd Prezydium ZG nawiązało ścisły i pożyteczny kontakt z Wydziałem Kultury KC PZPR. Przedstawiciel Wydziału Kultury tow. Zygmunt Jagielski, wielokrotnie biorąc udział w spotkaniach z Prezydium, został szczegółowo zapoznany z ważniejszymi problemami bibliotekarstwa i Stowarzyszenia.

W dniu 30 października 1968 r. odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Prezydium poświęcone podsumowaniu dyskusji przedjazdowej w poszczególnych Okręgach. W wyniku analizy nadesłanych sprawozdań stwierdzono, że środowiska bibliotekarskie włączyły się w tę dyskusję bardzo szeroko, biorąc udział w licznych zebraniach wewnątrzzakładowych, w otwartych zebraniach partyjnych, naradach i konferencjach związkowych oraz organizowanych przez Okręgi i Oddziały SBP. Najczęściej omawiano problem wychowawczej funkcji bibliotek, ich udziału w patriotycznym i obywatelskim wychowaniu młodzieży, wzmocnienia prac w zakresie popularyzacji literatury politycznej i społecznej oraz rozwinięcia usług w zakresie bibliografii i informacji naukowej — jako czynników niezbędnych dla harmonijnego i szybkiego rozwoju nauki i techniki. W dyskusjach zwracano również uwagę na ważne zagadnienia bibliotekarstwa polskiego, jak konieczność:

- szybkiej modernizacji pracy bibliotek w zakresie budownictwa i wyposażenia,
- oparcia tej modernizacji o podstawy rachunku ekonomicznego,

- zracjonalizowania pracy bibliotek w celu efektywniejszego wykorzystania kwalifikowanych bibliotekarzy,
- opracowania, w oparciu o ustawę o bibliotekach, zasad współpracy bibliotek różnych typów w zakresie gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów oraz informacji.

Postulowano także, aby budowa bibliotek w nowych osiedlach była obowiązkiem inwestorów, a same placówki były zaliczane do urządzeń podstawowych w budownictwie mieszkaniowym. Przypominano o pilnej potrzebie zorganizowania bibliotekarskich studiów zaocznych przy Katedrze Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Warszawskiego.

Liczne postulaty dotyczyły Biblioteki Narodowej, od której uczestnicy dyskusji oczekują m. in.:

- rozwinięcia badań nad organizacją sieci bibliotek publicznych,
- opracowania wzorów mebli i nowoczesnych urządzeń bibliotecznych,
- rozszerzenia pomocy dla bibliotek w zakresie metodyki pracy z książką.

Liczne Okręgi SBP podjęły czynny przedjazdowy, na ogół wyrażające się wzmocnieniu prac nad popularyzacją książki i czytelnictwa oraz nad polepszeniem organizacji działalności bibliotecznej.

* * *

W roku 1967 Zarząd Główny SBP włączył się w organizowane z dużym rozmachem obchody 200-lecia bibliotekarstwa wojskowego. Przedstawiciele Prezydium weszli w skład Komitetu Honorowego i Komitetu Organizacyjnego obchodów, które stały się okazją do szerokiego spopularyzowania bibliotekarstwa wojskowego i społecznej roli bibliotek, a także do zwrócenia uwagi na najpilniejsze problemy współpracy bibliotek różnych sieci. Z okazji obchodów ukazało się w cywilnej i wojskowej prasie ponad 100 artykułów i obszernych relacji — co wskazuje na możliwość angażowania prasy do tematów bibliotekarskich. W trakcie obchodów poszczególne Okręgi zorganizowały, wspólnie z wojskiem, liczne imprezy biblioteczne, konferencje i sesje. Powstały liczne sekcje wojskowe w Okręgach SBP. W Warszawie w dniach 9 i 10 października 1967 r. odbyła się dwudniowa sesja naukowa. W czasie obrad rozważano m. in. zagadnienia współpracy i jednolitego kierownictwa bibliotekami w Polsce.

W obchodach wzięły udział następujące osobistości: Marszałek Polski Marian Spychalski, prof. Henryk Jabłoński, gen. dyw. Józef Urbanowicz, prof. Stanisław Turcki, przedstawiciele świata naukowego i organizacji społecznych.

Obchody 200-lecia wskazały na celowość szerokiego wychodzenia z zagadnieniami bibliotekarstwa, zapoznawania z nimi kierowników życia politycznego i administracji.

* * *

Zgodnie z wnioskami Zjazdu w Szczecinie Prezydium podjęło w roku 1967 pracę nad utworzeniem Odznaki Honorowej SBP. Po raz pierwszy przyznano ją z okazji VI Zjazdu Bibliotekarzy.

Dotychczas Odznakę otrzymały niżej wymienione osoby: mgr Edward Assbury, prof. Jan Augustyniak, Irena Augustyniakowa, doc. dr Jan Baumgart, mgr Emilia Białkowska, Maria Bielawska, Jadwiga Bornsteinowa, Stanisław Bożek, dr Stefan Burhardt, doc. dr Maria Dembowska, doc. Wanda Dąbrowska, Genowefa Duleba, dr Regina Fleszarowa, min. Zygmunt Garstecki, Irena Grabowska, Maria Gutry, Helena Handelsman, doc. dr Helena Hleb-Koszańska, Zofia Hryniewicz, Józef Janiczek, Irena Jaworczakowa, mgr Czesław Kałużny, Janina Kelles-Krauz, Maria Kiernicka, doc. dr Jacek Koraszewski, mgr Józefa Kornecka, doc. dr Józef Korpała, mgr Jan Kossonoga, dr Stefan Kotarski, mgr Czesław Koziół, tow. Wincenty Kraśko, Helena Lipska, dr Marian Łodyński, dr Włodzimierz Michajłow, dr Irena Morsztynkiewiczowa, min. Lucjan Motyka, mgr Izabela Nagórska, dr Franciszek Pajączkowski, mgr Władysław Piasecki, mgr inż. Wojciech Piróg, Jadwiga Poczetowska, Józef Podgórczny, doc. dr Ryszard Przelaskowski, prof. Tadeusz Remer, doc. dr Krystyna Remerowa, prof. dr Paweł Rybicki, Franciszek Sedlaczek, Stanisław Śladkowski, dr Wanda Sokolowska, mgr Danuta Stępniewska, prof. Bogdan Suchodolski, gen. Zbigniew

Szydłowski, Jadwiga Waszleńska, doc. dr Bolesław Świderski, doc. Ksawery Świerkowski, mgr Piotr Szliewski, mgr Zofia Wieczorek, prof. dr Helena Więckowska, Kazimiera Wilczyńska, Helena Wolańska.

Obecnie Prezydium przygotowało wniosek o przyznanie Odznaki dalszym osobom.

WSPÓLPRACA Z INSTYTUCJAMI UDZIAŁ W OPRACOWYWANIU I OPINIOWANIU PROJEKTÓW AKTÓW NORMATYWNYCH

Prezydium w okresie trzyletniej kadencji wielokrotnie brało udział w przygotowywaniu i opiniowaniu projektów przepisów prawnych dotyczących bibliotekarzy i bibliotek — współdziałając w tym zakresie przede wszystkim z resortowym opiekunem Stowarzyszenia, Ministerstwem Kultury i Sztuki. Poza przedstawionymi wcześniej pracami związanymi z przygotowaniem i wydaniem ustawy o bibliotekach, prowadzonymi we współdziałaniu z Ministerstwem Kultury i Sztuki, Ministerstwem Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwem Obrony Narodowej, Polską Akademią Nauk, Sejmową Komisją Kultury i Sztuki oraz Biurem Prawnym Urzędu Rady Ministrów — Prezydium występowało w wielu innych sprawach żywo interesujących ogół bibliotekarzy, m. in. z memoriałem w sprawie zaopatrzenia emerytalnego bibliotekarzy dyplomowanych. Memoriał ten opracowany został w związku z przygotowaniem nowej ustawy emerytalnej i 15 XII 1967 r. złożony przez delegację Prezydium, w osobach kol. kol.: Edwarda Assburego, Hanny Uniejewskiej i Stanisława Jeżyńskiego, posłowi J. Frankowskiemu. Poza tym przekazany został Przewodniczącemu Sejmowej Komisji Pracy i Spraw Socjalnych posłance Irenie Janiszewskiej oraz innym członkom Komisji.

W końcu roku 1968 Prezydium, po zapoznaniu się z projektem noweli ustawy o szkolnictwie wyższym i stwierdzeniu, iż w ustępie dotyczącym składu senatu pominięto dyrektora biblioteki głównej uczelni — wystosowało pismo do Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z prośbą o zagwarantowanie stałego udziału dyrektora biblioteki w senacie. Postulat ten został uwzględniony.

5 czerwca 1968 r. delegacja Prezydium — kol. kol.: Jan Baumgart, Edward Assbury i Janina Cygańska — wzięła udział w posiedzeniu Komisji Prawniczej w URM poświęconemu omówieniu projektów zarządzeń wykonawczych do ustawy o bibliotekach.

W ramach współpracy z Departamentem Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek nad realizacją zarządzeń wykonawczych do ustawy o bibliotekach — Prezydium zgłosiło udział Stowarzyszenia w pracach związanych z:

- nowelizacją Zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 1965 r. w sprawie międzybibliotecznej wymiany druków zbędnych,
- przygotowaniem memoriału w sprawie wypożyczeń międzybibliotecznych,
- opracowaniem wytycznych i założeń do wykładni Zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dn. 2 VIII 1968 r. w sprawie dostarczania bibliotekom obowiązkowych egzemplarzy druków i nagrań dźwiękowych.

W listopadzie 1968 r. Prezydium Zarządu Głównego, po rozpatrzeniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 sierpnia 1968 r. w sprawie dodatków do emerytury i rent z tytułu pracy naukowej (*Dz U.* nr 34, poz. 232) — skierowało do członków Sejmowej Komisji Pracy i Spraw Socjalnych oraz do CRZZ projekt zmian przepisów rozporządzenia dotyczący zaliczenia starszym kustoszom dyplomowanym i kustoszom dyplomowanym niektórych okresów pracy w bibliotekach przed powołaniem na te stanowiska — do okresu pracy naukowej uprawniającego do dodatku do emerytur i rent. Odpowiednie materiały zostały przygotowane przez Janinę Cygańską, Jadwigę Cwiekową, Jana Fabiańskiego i Stefana Kotarskiego.

Prezydium ZG opiniowało szereg projektów aktów prawnych. Ustosunkowując się do projektu ustawy o pracowniczych urloпах wycieczkowych, zwrócono uwagę na konieczność utrzymania przepisów dotychczasowych uprawniających wszystkich bibliotekarzy dyplomowanych (niezależnie od resortowej przynależności bibliotek) do 6-tygodniowego urlopu wycieczkowego.

W ostatniej fazie działalności Prezydium, w wyniku wcześniejszych kontaktów z Wydziałem Kultury Komitetu Centralnego Partii, nastąpiło spotkanie z Kierownikiem Wydziału tow. Wincentym Kraśką i pracownikami Wydziału, podczas którego omówione zostały węzłowe problemy naszego bibliotekarstwa, ze zwró-

eniem szczególnej uwagi na jego społeczne funkcje, na udział bibliotekarzy w pracach wychowawczych. Spotkanie to oraz narady Prezydium i przedstawicieli największych bibliotek warszawskich były wyrazem dążności do silniejszego ideowego zaangażowania się Stowarzyszenia w najważniejsze problemy wychowawcze naszej rzeczywistości. Wskazywały też kierunek dalszych prac w tej dziedzinie.

DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI, SEKCJI I REFERATÓW

KOMISJA WSPÓLPRACY BIBLIOTEK W ZAKRESIE GROMADZENIA ZBIORÓW

Członkowie Komisji podejmowali w licznych publikacjach teoretyczne i praktyczne aspekty specjalizacji i kooperacji bibliotek w gromadzeniu zbiorów. I tak doc. dr Bolesław Świdorski w opublikowanym na łamach *Przeglądu Bibliotecznego* (R. 34; 1966) artykule „Z problematyki opracowania ogólnokrajowego planu specjalizacji i kooperacji polskich bibliotek naukowych w zakresie gromadzenia zbiorów” — przedstawił rozwój tego problemu w ostatnich latach oraz nakreślił perspektywy powstania systemu specjalizacji i kooperacji. Zagadnień kooperacji bibliotek dotyczył również drugi artykuł tegoż autora opublikowany w *Rocznikach Bibliotecznych* („W sprawie współpracy bibliotek w zakresie gromadzenia zbiorów”). W zakresie rozeznania sytuacji na polu gromadzenia zbiorów przez biblioteki polskie prowadzono od dłuższego czasu badania nad wpływem do kraju bieżących czasopism zagranicznych. Po kilkuletniej pracy powstało opracowanie, którego rezultaty zostały przedstawione w *Rocznikach Bibliotecznych*.

Członkowie Komisji rozpowszechniali i propagowali koncepcję specjalizacji i kooperacji, wygłaszając odczyty i referaty. Odczyty wygłoszono m. in. w Szczecinie, w WIMBP, na sesji zorganizowanej z okazji 50-lecia SBP i 20-lecia Okręgu Szczecińskiego SBP, oraz w Warszawie, w Centralnej Bibliotece Wojskowej, na sesji ku uczczeniu 200-lecia polskich bibliotek wojskowych. Ponadto członkowie Komisji brali udział w różnego rodzaju konferencjach i zjazdach dotyczących spraw gromadzenia zbiorów.

W zakresie zorganizowania współpracujących na polu gromadzenia zbiorów zespołów bibliotek — nie osiągnięto, mimo wysiłków — pozytywnych rezultatów. W ostatnim okresie czasu — w porozumieniu przede wszystkim z Biblioteką Akademii Medycznej w Poznaniu — poczyniono starania w kierunku zorganizowania zespołu bibliotek akademii medycznych. Przyczyn niepowodzenia w organizowaniu zespołów współpracujących bibliotek szukać trzeba m. in. w braku większego zainteresowania tymi sprawami ze strony bibliotek oraz niektórych resortów i urzędów centralnych.

KOMISJA DO SPRAW KATALOGOWANIA ALFABETYCZNEGO

Prace Komisji w latach 1966—1969 koncentrowały się na wykończeniu materiałów dotyczących poszczególnych zagadnień katalogowania, przygotowanych w latach poprzednich, oraz na przedyskutowaniu nowych problemów.

W toku tych prac pierwotne opracowania niektórych części instrukcji zostały gruntownie przerobione. Do nich należą m. in. autorstwo korporatywne i opracowanie grupowe, które ze względu na to, iż są to pierwsze tego rodzaju projekty, postanowiono przedstawić szerszym kołom bibliotekarzy do zaopiniowania.

Powielony tekst projektu autorstwa korporatywnego został rozesyłany do bibliotek naukowych i Okręgów SBP w marcu br. Do chwili obecnej wpłynęły zaledwie 4 odpowiedzi, pomimo że termin nadsyłania uwag już upłynął.

Tekst projektu o opracowaniu grupowym nie powrócił jeszcze z powielarni, co budzi szczególnie niepokój wobec bliskiego terminu (2—3 czerwca 1969 r.) narady poświęconej temu zagadnieniu, organizowanej przez Ossolineum. Byłoby bardzo pożądane, aby przyszli członkowie tej narady mogli poznać ten projekt wcześniej.

Jak i w poprzednich latach, Komisja utrzymywała korespondencyjny kontakt z Organizing Committee of the International Conference on Cataloguing Principles, do którego wysłano 4 listy. Z komitetu tego otrzymano publikację: „Exposé des principes adoptés par la Conférence Internationale sur les principes de catalogage”, a ostatnio zaproszenie do wzięcia udziału w naradzie przedstawicieli komitetów krajowych do spraw katalogowania, która odbędzie się 22—24 sierpnia w Kopenhadze.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 34 zebrania.

KOMISJA CENTRALNYCH KATALOGÓW

Komisja rozpoczęła pracę od okresu po ogólnokrajowej konferencji w sprawie centralnych katalogów (maj 1965 r.) i kończy w przededniu nowej, ogólnokrajowej konferencji, której tematem będzie problematyka centralnych katalogów. Na konferencji w maju 1965 r. dyskutowano, czy *Centralny Katalog Książek Zagranicznych* jest wydawnictwem pożytecznym i czy należy je utrzymać. Odpowiedzi uczestników konferencji, bibliotekarzy i użytkowników była jednoznaczna: znakomita większość wypowiedziała się za wznowieniem publikacji. Wydawnictwo nie zostało jednak wznowione z uwagi na poważne związane z tym wydatki z funduszu bezosobowego Biblioteki Narodowej. *Centralny Katalog Książek Zagranicznych* jest więc prowadzony nadal w formie kartoteki alfabetycznej, co trudno uznać za osiągnięcie w okresie wzmożonego zapotrzebowania na informacje. Na skutek dyskusji w ramach naszej Komisji oraz inicjatywy pracowników Biblioteki Narodowej zaczynają się rysować perspektywy wyjścia z impasu, w jakim znalazło się zagadnienie *Centralnego Katalogu Książek Zagranicznych*. Perspektyw tych oczekiwać należy od nowej techniki. Przygotowana już przez Komisję ogólnokrajowa konferencja naświetli zagadnienie od strony teoretycznej, zapozna uczestników z najnowszą problematyką, ze stanem centralnych katalogów za granicą oraz z możliwościami mechanizacji i automatyzacji prac nad centralnymi katalogami.

Komisja zajmowała się ponadto zagadnieniem statystyki związanej z prowadzeniem centralnych katalogów, opracowała na podstawie otrzymanych z bibliotek wypowiedzi schemat sprawozdania i rozesłała go do bibliotek z prośbą o gromadzenie odpowiednich materiałów sprawozdawczych, stosownie do wymagań IFLA.

KOMISJA BUDOWNICTWA I WYPOSAŻENIA BIBLIOTEK

Komisja zorganizowała w okresie sprawozdawczym liczne spotkania i odczyty umożliwiające ich uczestnikom zapoznanie się z nowymi osiągnięciami w Polsce i za granicą w zakresie budownictwa i wyposażenia. I tak m. in. zorganizowano zebrania i odczyty na następujące tematy: Biblioteki i architektura USA; Zagadnienia budownictwa nowych i modernizacji starych bibliotek w Paryżu; Trzecia międzynarodowa narada specjalistów krajów socjalistycznych na temat budownictwa dużych i średnich bibliotek — relacja z Sofii. Pierwszy modułarny budynek biblioteczny w Polsce.

Komisja opracowała pismo do Sejmowej Komisji w sprawie budowy gmachu WIMBP w Koszalinie.

KOMISJA INFORMACJI NAUKOWEJ

Komisja została utworzona w październiku 1966 r. W jej skład weszli bibliotekarze i dokumentaliści: Maria Dembowska, D. Dubrowska, Mieczysław Kwiecieński, Zygmunt Majewski, Maria Manteufflowa, Stefan Rosołowski, Henryk Sawoniak, Hanna Uniejewska, Julian Wójcik (sekretarz), Adam Wysocki.

Komisja w okresie sprawozdawczym zorganizowała (17 V 1967) w Warszawie duże zebranie dyskusyjne z referatem doc. dr M. Kwiecieńskiego, wicedyrektora CIINTE, na temat: Współdziałanie bibliotek, ośrodków informacji i wydawnictw w celu racjonalnego przekazywania osiągnięć nauki i techniki. Ponadto Komisja opiniowała program kursu informacyjnego dla pracowników wojewódzkich bibliotek publicznych (dr M. Manteufflowa) oraz dwa kolejne projekty uchwały Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia ogólnokrajowego systemu informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej, nadesłane przez CIINTE.

W okresie dyskusji przedjazdowej opracowano uwagi do projektu tezewego ujęcia zagadnień informacji naukowej, nadesłanego przez OdiIN PAN w związku z ogólnokrajową dyskusją przed V Zjazdem PZPR.

KOMISJA WSPÓŁPRACY BIBLIOTEK W ZAKRESIE UDOSTĘPNIANIA ZBIORÓW

Komisja powstała dopiero w ostatniej kadencji Zarządu Głównego. W planie pracy przewidziano: wypracowanie form organizacyjnych współpracy w zakresie udostępniania oraz wybór zagadnień objętych współpracą (warunki korzystania, regulamin udostępniania, regulamin wypożyczania międzybibliotecznego).

W dniu 16 października 1967 r. zorganizowano konferencję przedstawicieli Okręgów dla omówienia planu pracy Komisji i form organizacyjnych jej działania. Z kolei we wszystkich Okręgach powołano zespoły do spraw współpracy w dzie-

dzinie udostępniania i zebrano materiały obrazujące aktualny stan regulaminów udostępniania oraz dezzyderaty w tym zakresie. Materiały potwierdziły konieczność aktualizacji obowiązujących regulaminów. Dalsze prace nad regulaminem uległy niestety zawieszeniu, ze względu na to, iż trzeba czekać na ukazanie się odpowiednich przepisów wykonawczych do ustawy o bibliotekach.

KOMISJA DO SPRAW RACJONALIZACJI PRACY BIBLIOTECZNEJ

W okresie sprawozdawczym Komisja podjęła i zrealizowała bardzo cenną inicjatywę zorganizowania dużej wystawy sprzętu bibliotecznego produkowanego w Polsce (czerwiec 1968 r.). Wystawa była eksponowana w WiMBP w Szczecinie. Wzięło w niej udział 41 różnych zakładów produkcyjnych, państwowych, spółdzielczych i prywatnych, które wystawiły 110 eksponatów (regały, stoły, gabloty wystawowe, lamy biblioteczne, sprzęt do sporządzania mikrofilmów itd.). Wystawa cieszyła się dużym uznaniem bibliotekarzy i znaczną frekwencją (ponad 2000 zwiedzających), przyczyniając się do rozszerzenia informacji o możliwościach zaopatrywania bibliotek w potrzebny sprzęt oraz do pewnych modernizacji produkowanych wzorów sprzętu.

KOMISJA WYDAWNICZA

W okresie sprawozdawczym w skład Komisji Wydawniczej wchodził kol. kol.: Janina Cygańska, Janusz Dunin, Helena Falkowska, Karol Głombowski, Józef Korpala, Bernard Olejniczak, Ewa Pawlikowska, Adam Wróblewski oraz z urzędu kol. Janina Cygańska, Janusz Dunin, Helena Falkowska, Karol Głombowski, Józef Kordejska.

Komisja odbyła 5 posiedzeń poświęconych głównie opracowaniu rocznych planów wydawniczych w oparciu o propozycje zgłaszane przez biblioteki, okręgi oraz osoby indywidualne. Decyzje Komisja podejmowała po szczegółowej analizie zarówno merytorycznej, wynikającej z potrzeb środowiska bibliotekarskiego, jak też i ekonomicznej. Poza tym komisja zajmowała się następującymi sprawami:

1. W związku z jubileuszem Stowarzyszenia Komisja zaproponowała zaopatrzenie niektórych wydawnictw z planu 1966 i 1967 roku okolicznościowym nadrukiem. Dwie z nich, mimo dużych trudności, zdołano przygotować na Zjazd zorganizowany w 1968 roku (W. Dąbrowska: „Walka o książkę” oraz J. Kołodziejska: „Publiczne biblioteki samorządowe”). Cztery znajdują się jeszcze w produkcji lub w opracowaniu. Ponadto z inicjatywy Komisji została wydana na jubileusz specjalna publikacja omawiająca zadania i kierunki działalności naszej organizacji. Autorem tego wydawnictwa jest kol. Adam Wróblewski.

2. Sprawy naszych czasopism były niejednokrotnie przedmiotem dyskusji Komisji. Zainicjowano przygotowanie recenzji dwóch roczników (1965 i 1966) każdego tytułu. Analizę *Przeglądu Bibliotecznego* opracowali kol. kol.: K. Głombowski, J. Kordecki i O. Olejniczak, natomiast *Bibliotekarza* i *Poradnika Bibliotekarza* — kol. kol.: M. Gawarecka, K. Remerowa i L. Szczegodzińska. Wszystkie materiały zostały przekazane Departamentowi Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek oraz zespołom redakcyjnym czasopism.

3. Komisja Wydawnicza po zapoznaniu się z trudnościami zbytu wydawnictw zaproponowała podjęcie intensywniejszej akcji informacyjno-propagandowej, wysuwając w tym zakresie szereg propozycji, jak np. anonse w czasopismach fachowych, rozsyłanie prospektów, zbieranie zamówień przed ukazaniem się publikacji w druku itp. Systematyczna działalność propagandowa wydawnictwa przyczyniła się do zwiększenia sprzedaży wydawnictw, zahamowanej na przełomie 1966/67 ograniczeniem kolportażu organizacyjnego.

4. W wyniku okresowej analizy stanu remanentów wydawnictw zwartych i ciągłych Komisja zaproponowała przekazanie szeregu tytułów na makaturę ze względu na dużą ich dezaktualizację, a kilka tytułów zaproponowała przekazać nieodpłatnie zainteresowanym członkom Stowarzyszenia. W dwóch przypadkach („Informator o bibliotekach PRL” oraz „Morze i Pomorze”) wystąpiła Komisja z propozycją obniżenia ceny.

Trzeba zaznaczyć, że okres sprawozdawczy był wyjątkowo trudny dla wydawnictwa. Trudności finansowe oraz brak stałej drukarni odbijał się na naszej produkcji wydawniczej, stale się zwiększającej. Sytuacja taka nie sprzyjała pracom

nad planem perspektywicznym wydawnictwa. Komisja jednak wysunęła kilka propozycji z zakresu długofalowego działania. Zaproponowano podjęcie prac nad nowymi podręcznikami bibliotekarskimi, zarówno dla bibliotek publicznych, jak też i naukowych. Padła propozycja ogłoszenia konkursu na konsepty. Zastanawiano się również nad inicjatywą wydawania serii poświęconej bibliotekarstwu poszczególnych krajów. Plany te wymagają jeszcze szczegółowego opracowania oraz organizowania odpowiedniego warsztatu pracy.

SEKCJA BIBLIOTEK NAUKOWYCH

Sekcja Bibliotek Naukowych została powołana dopiero w początku 1967 r., z uwagi na wątpliwości co do określenia jej zadań i charakteru. Sekcja ta skupia obecnie przedstawicieli bibliotek różnych typów i rodzajów, co utrudnia prawidłowe zorganizowanie jej działalności. Kierownik Sekcji jest w pewnym sensie referentem ZG SBP w sprawach dotyczących bibliotek naukowych i do tego rodzaju prac ograniczała się faktycznie działalność sekcji w okresie ostatniej kadencji. Przewodnicząca Sekcji współpracowała z Prezydium ZG w sprawach związanych z przygotowaniem ustawy o bibliotekach, w sprawie dodatków do emerytur dla bibliotekarzy dyplomowanych i innych podobnych sprawach, uczestniczyła w posiedzeniach zespołów i Komisji merytorycznych związanych z problematyką bibliotek naukowych (np. Komisja Centralnych Katalogów i inne).

Wydaje się, że w przyszłości niezbędne jest, by w kierownictwie Sekcji Bibliotek Naukowych znajdowali się członkowie Prezydium Zarządu Głównego SBP, co może zwiększyć operatywność i zakres działania Sekcji.

SEKCJA BIBLIOTEK MUZYCZNYCH

W roku 1966 w związku z organizowaną w Warszawie w dniach 4—8 września Konferencją Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych przygotowano pokaz polskich wydawnictw i drobniejszych prac drukowanych z zakresu polskiego bibliotekarstwa i bibliografii muzycznej. W konferencji tej wzięto udział 17 bibliotekarzy z polskich bibliotek muzycznych.

W roku 1967, w dniach 23—24 czerwca Zarząd Sekcji zorganizował II konferencję roboczą polskich bibliotekarzy muzycznych w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu. Poza uczestnikami polskimi w liczbie 42 osób, wzięto w niej udział 3 bibliotekarzy muzycznych węgierskich, zaproszonych przez SBP. Głównym tematem konferencji była klasyfikacja rzeczowa zbiorów muzycznych (bez nagrań dźwiękowych, które wymagają osobnego omówienia); poza tym 1 referat polski poświęcony był problemom katalogowania nut drukowanych.

W trakcie konferencji wysunięto wnioski o potrzebie:

1) opracowania polskiej instrukcji katalogowania nut (w porozumieniu z Komisją ds. Katalogowania Alfabetycznego;

2) opracowania słownika terminów bibliotekarstwa muzycznego;

3) zorganizowania pod egidą Sekcji Bibliotek Muzycznych udziału polskich bibliotek (względnie działów) muzycznych w dostarczaniu opisów pozycji z bieżącego polskiego piśmiennictwa o muzyce dla RILM (Międzynarodowa Bibliografia Literatury Muzycznej). Do udziału w powyższej współpracy zaproszono przedstawicieli 8 bibliotek (w tym trzech należących do AIBM: Biblioteki Narodowej, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie i Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu).

Prace Sekcji w roku 1968 skoncentrowały się na zorganizowaniu (w dniach 22—29 września) szkoleniowej wycieczki polskich bibliotekarzy muzycznych do Budapesztu dla poznania osiągnięć i metod pracy kolegów węgierskich i podtrzymania nawiązanych kontaktów. W wycieczce wzięło udział 18 osób z 11 bibliotek z całego kraju. Wycieczkę poprzedziła tygodniowa wizyta w Budapeszcie w dn. 22—27 kwietnia koł. koł. Kornela Michałowskiego (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu) i Krzysztofa Mazura (Biblioteka Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Warszawie) — na zaproszenie Stowarzyszenia Bibliotekarzy Węgierskich. Uczestnicy zwiedzili kilka bibliotek i działów muzycznych.

Ostatnio Komisja opracowała dla Polskiego Komitetu ds. Unesco sprawozdanie z dotychczasowej współpracy polskich bibliotek muzycznych z AIBM (Międzynarodowym Stowarzyszeniem Bibliotek Muzycznych) oraz plany na lata 1969/1970 w tym zakresie.

SEKCJA BIBLIOTEK SZKOLNYCH I PEDAGOGICZNYCH

Sekcja przeprowadzała na wszelkich ogólnokrajowych konferencjach i kursach bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych stałą propagandę na rzecz SBP, werbując nowych członków i propagując wydawnictwa SBP (m. in. na kursie bibliotekarskim ZNP w Olsztynie).

W dalszym ciągu tworzone punkty informacyjne w bibliotekach pedagogicznych prowadzone przez członków SBP dla nauczycieli, którzy pragną uzyskać kwalifikacje bibliotekarskie. Członkowie Sekcji pośredniczyli w kolportażu wydawnictw SBP wśród bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych. Dzięki tym staraniom został rozprowadzony cały nakład roczników V, VI i VII Z *Doświadczeń bibliotek szkolnych i pedagogicznych*. W dalszym ciągu Sekcja współdziałała z Sekcją Bibliotekarską ZNP w sprawach dotyczących sytuacji prawnej i bytowej bibliotekarzy szkolnych i pedagogicznych. W szczególności osiągnięto pozytywne rezultaty w sprawie kompetencji bibliotekarza szkolnego w radach pedagogicznych. Wiele uwagi poświęcono zabiegom w sprawie przyznania wynagrodzeń tym bibliotekarzom szkół podstawowych, którzy prowadzą biblioteki szkół przysposobienia rolniczego.

W myśl postulatów wysuniętych przez VI Zjazd Bibliotekarzy Polskich, Sekcja podjęła wspólnie z Sekcją Bibliotek Fachowych przy ZG SBP inicjatywę powołania w poszczególnych okręgach Komisji Współpracy Bibliotek Szkolnych z Bibliotekami Fachowymi. W odpowiedzi na pismo w tej sprawie odbyło się m. in. wspólne spotkanie bibliotekarzy szkolnych z fachowymi w Okręgu Bydgoskim, na którym ustalono konkretny plan działalności. Głównym celem w. w. Komisji jest organizacja pracy nad przygotowaniem uczniów szkół zawodowych do korzystania z bibliotek fachowych i usług informacji technicznej i ekonomicznej.

Wspólnie z Sekcją Bibliotek i Czytelnictwa COM przeprowadzono sondaż dotyczący faktycznego stanu możliwości większych bibliotek szkół podstawowych w zakresie zaopatrywania w nowości wydawnicze. Wnioskowi z w. w. sondażu przekazano Ministerstwu Oświaty i Szkolnictwa Wyższego.

SEKCJA BIBLIOTEK FACHOWYCH

W okresie sprawozdawczym Sekcja (przy współudziale CIINTE oraz Sekcji Bibliotek Fachowych przy Okręgach SBP) podejmowała sprawy merytoryczne i organizacyjne bibliotek fachowych; m. in. współpracowała z CIINTE przy opracowaniu projektu Zarządzenia i Wytycznych Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki w sprawie organizacji i działalności bibliotek fachowych. Projekt był omawiany na zebraniach Sekcji z udziałem Dyrekcji CIINTE oraz uzgadniany z sekcjami przy okręgach SBP.

Sekcja współpracowała z CIINTE przy opracowywaniu „Instrukcji w sprawie organizacji i prowadzenia biblioteki fachowej”. Instrukcja została przez CIINTE opublikowana. Również wspólnie z tą instytucją opracowano zasady prowadzenia ewidencji bibliotek fachowych. Ewidencja — w formie kartoteki — została zaprowadzona w CIINTE.

W listopadzie 1968 r. zorganizowano naradę przedstawicieli Sekcji Bibliotek Fachowych Okręgów SBP. W czasie narady przedyskutowano bieżące prace sekcji i plany dalszej działalności, przygotowując wytyczne do pracy w następnej kadencji.

Sekcja prowadziła ożywioną działalność szkoleniową. Przy współpracy z Ministerstwem Kultury i Sztuki oraz CIINTE zorganizowano VI Kurs Korespondencyjny dla bibliotekarzy bibliotek fachowych, prowadzony przez POKKB w oparciu o nowy program.

REFERAT WYDAWNICZY

W okresie sprawozdawczym, tj. w ciągu 35 miesięcy — od 1 czerwca 1966 r. do 30 kwietnia 1969 r. — ukazało się nakładem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich 21 książek i broszur o łącznej objętości 202,75 arkuszy druku (191,43 arkusze wydawnicze), w globalnym nakładzie 118 650 egzemplarzy sprzedanych.

W porównaniu z poprzednią trzyletnią kadencją Zarządu Głównego (VI 1963 — VI 1966) nastąpił więc wyraźny spadek produkcji zarówno w arkuszach druku i arkuszach wydawniczych, jak w globalnym nakładzie: w odniesieniu do łącznej

objętości wydanych książek wyrażał się on zmniejszeniem produkcji o 45%, a w odniesieniu do globalnego nakładu — zmniejszeniem o 56%. Ten stan rzeczy jest wynikiem ograniczonych możliwości ekonomicznych wydawnictwa, jak również zastrzeżenia kryteriów doboru pozycji przeznaczonych do wydania w asypce ich przydatności.

Stosunkowo dobrze przedstawia się stan zbytu książek wydanych w okresie sprawozdawczym: przy ogólnej wartości produkcji 2 504 500 zł sprzedano w krótkim czasie po ukazaniu się książek wartości 2 095 428 zł, tj. 83% globalnego nakładu.

Sprzedaż wydawnictw z produkcji lat poprzednich, tj. do maja 1963 r., wyraża się kwotą 664 572 zł. Obniżenie remanentów osiągnięto również w wyniku dwukrotnego, przewidzianego spisania łącznie 25 całkowiec zdeaktualizowanych pozycji książkowych łącznej wartości 235 854 zł; spisane wydawnictwa przeznaczono częściowo do bezpłatnego rozdawnictwa bibliotekom, częściowo zaś na przemiał.

Wydawnictwo wzmogło akcję informacji o nowościach poprzez rozsyłanie bezpośrednio do bibliotek blankietów propozycji i zamówień. Osiągnięto tą drogą (szczególnie w latach 1968—1969) dość poważne wyniki, równoważąc całkowiec spadek zbytu wydawnictw zwartych, jaki zarysował się na skutek zaleconego przez władze nadrzędne ograniczenia kolportażu organizacyjnego.

Do najpoważniejszych osiągnięć wydawniczych okresu sprawozdawczego zaliczyć trzeba — obok kontynuacji stałych wydawnictw, takich jak *Informator Bibliotekarza i Księgarza* (trzy roczniki), *Literatura Piękna* (dwa roczniki), *Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży* (dwa roczniki), *Z doświadczeń bibliotek szkolnych i pedagogicznych* (jeden rocznik) — wydanie postulowanej od lat „Uniwersalnej klasyfikacji dziesiętnej” w opracowaniu J. Bornsteinowej, zbioru „Przepisów prawnych dla bibliotek naukowych i fachowych” T. Zarzębskiego, pracy naukowej J. Kołodziejskiej „Publiczne biblioteki samorządowe w okresie międzywojennym” oraz reedycję konspiracyjnej publikacji W. Dąbrowskiej z 1944 r. pt. „Walka o książkę”, dokonaną z okazji 50-lecia Stowarzyszenia. W okresie obchodów 50-lecia wydano też broszurę informacyjną „Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917—1967” w opracowaniu A. Wróblewskiego, w wersji polskiej i angielskiej.

Wydawnictwo uzyskało w ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy i skierowało do drukarni manuskrypty kilku cennych prac o nieprzemijającym znaczeniu, których produkcja nie została jeszcze ukończona. Są to m. in.: znacznie rozszerzona reedycja „Dziejów bibliografii polskiej” J. Korpały oraz książki M. Dembowskiej „Metoda Bibliografii Polskiej” Karola Estreichera”.

Nakłady czasopism fachowych SBP nie uległy w zasadzie zmianie i kształtowały się, jak następuje (bez egzemplarzy gratisowych):

Tytuł	Nakład			
	1966	1967	1968	1969
<i>Poradnik Bibliotekarza</i>	9100	9100	8800	9400
<i>Bibliotekarz</i>	4900	4900	5400	5600
<i>Przegląd Biblioteczny</i>	1600	1600	1600	—

Wpływy z prenumeraty czasopism wyrażają się globalną kwotą 2 148 076 zł. Szczegółowe koszty wydawania czasopism przedstawia sprawozdanie finansowe; w zasadzie jednak *Poradnik Bibliotekarza* utrzymuje się w granicach rentowności, natomiast *Bibliotekarz*, a w szczególności *Przegląd Biblioteczny* — jako wydawnictwa niskonakładowe — przynoszą straty.

Nieregularność ukazywania się obu naszych miesięczników należy dotychczas do głównych i nie dających się przewyżczyć bolączek wydawnictwa, spowodowanych jedynie permanentnym niedotrzymaniem terminów przez drukarnie.

Lp.	Autor i tytuł	Objętość		Nakład egz. sprzedanych	Remanent egz.
		ark. wyd.	ark. druk.		
	1966				
1	PRACA ZBIOROWA: Z problematyki czytelnictwa środowiska naukowego i studenckiego szkół wyższych Warszawy	3,90	6,50	2 000	1 479
2	PRACA ZBIOROWA: Biblioteki w świetle	3,25	4,75	6 000	3 165
3	<i>Informator Bibliotekarza i Księgarza 1967</i>	11,00	12,25	11 000	833
		18,15	23,50	19 000	
	1967				
4	J. KOŁODZIEJSKA: Publiczne biblioteki samorządowe w okresie międzywojennym	10,07	12,25	2 000	839
5	<i>Literatura Piękna 1965. Adnotowany rocznik bibliograficzny</i>	27,90	21,50	6 500	551
6	<i>Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1965</i>	4,80	4,00	5 000	10
7	T. ZARZĘBSKI: Poradnik kierownika punktu bibliotecznego	2,22	3,00	10 000	7
8	<i>Z doświadczeń bibliotek szkolnych i pedagogicznych R. 7</i>	12,50	10,75	3 000	46
9	H. FALKOWSKA, I. JUREWICZ: Klasyfikacja i katalog rzeczowy	5,06	5,25	3 500	29
10	L. OPŁAWSKA: Książki dla bibliotek	16,50	16,00	5 000	30
11	<i>Informator Bibliotekarza i Księgarza 1968</i>	9,60	7,50	11 000	95
		88,65	80,25	46 000	

Lp.	Autor i tytuł	Objętość		Nakład egz. sprzedażnych	Remanent egz.
		ark. wyd.	ark. druk.		
	1968				
12	W. DĄBROWSKA: Walka o książkę	3,80	5,00	4 600	1 228
13	J. MAKARUK: Autor przybywa	3,86	7,50	5 000	1 500
14	W. KOZAKIEWICZ: Czytelnictwo chorych	2,25	5,25	3 000	995
15	<i>Literatura Piękna 1966. Adnotowany rocznik bibliograficzny</i>	32,84	25,75	6 000	298
16	<i>Literatura Piękna dla Dzieci i Młodzieży 1966</i>	5,70	5,00	5 000	458
17	A. WRÓBLEWSKI: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 1917—1967 [wersja polska]	1,40	1,50	4 800	3 066
18	A. WRÓBLEWSKI: The Polish Library Association 1917—1967 [wersja angielska]	1,40	1,50	1 000	858
19	<i>Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1969</i>	12,27	17,00	10 500	1 183
		63,52	68,50	39 900	
	1969				
20	T. ZARZĘBSKI: Przepisy prawne dla bibliotek naukowych i fachowych	32,01	23,25	3 000	995
21	J. BORNSTEINOWA: Uniwersalna klasyfikacja dziesiętna	9,10	7,25	10 750	2 880
		21,11	30,50	13 750	
	Ogółem wydano	tytułów			
1	w roku 1966	3	18,15	23,50	19 000
2	w roku 1967	8	88,65	80,25	46 000
3	w roku 1968	8	63,52	68,50	39 900
4	w roku 1969	2	21,11	30,50	13 750
		21	191,43	202,75	118 650

Zasadniczej reorganizacji uległa redakcja *Przeglądu Bibliotecznego*, którą objął w wyniku rezygnacji kol. Zbigniewa Daszkowskiego nowy zespół w osobach kol. Marii Dembowskiej (jako redaktora) i Tadeusza Zarzębskiego (jako sekretarza redakcji). Zaległości w ukazywaniu się numerów *Przeglądu Bibliotecznego* za rok 1968 powinny zostać wyrównane do końca 1969 r.

Poważną trudność w pracy wydawnictwa stanowi brak magazynu (papieru i wyrobów gotowych). Wynika stąd konieczność korzystania tylko z usług tych drukarni, które dysponują odpowiednimi pomieszczeniami magazynowymi, co ogranicza możliwości bardziej elastycznego lokowania naszych czasopism i książek w różnych zakładach poligraficznych.

* * *

Kilka spośród powołanych przez Zarząd Główny Komisji i Sekcji nie przejawiało większej lub zgoła żadnej aktywności. I tak nie podjęły pracy lub też nie zrealizowały ważniejszych przedsięwzięć Komisje: Reprografii i Historyczna, Sekcje: Bibliotek Publicznych i Bibliotek Związkowych oraz Referaty: Informacyjno-Prasowy i Socjalno-Bytowy.

SPRAWY ZAGRANICZNE

Kontakty zagraniczne SBP ożywiły się w ostatniej kadencji. Znalazło to swój wyraz w wymianie czasopism i artykułów, pozyskaniu autorów zagranicznych dla interesującej nas tematyki oraz publikowaniu prac naszych kolegów za granicą. Na język słowacki zostały przetłumaczone dwa wydawnictwa SBP, a mianowicie prace kol. Marii Dembowskiej oraz kol. Bolesława Świderskiego, w *Libri* ukazał się artykuł Jadwigi Kołodziejskiej omawiający działalność naszego Stowarzyszenia. We wszystkich czasopismach bibliotekarskich krajów socjalistycznych ukazały się obszerne artykuły o VI Zjeździe Bibliotekarzy Polskich.

W VI Zjeździe brała udział kilkunastoosobowa delegacja bibliotekarzy reprezentujących wszystkie kraje socjalistyczne. Redakcje *Bibliotekarza* i *Poradnika Bibliotekarza* przeprowadziły wymiany redaktorów z analogicznymi czasopismami czeskimi i słowackimi. Przy tej okazji ukazały się specjalne numery *Bibliotekarza* i czeskiego *Čtenář*a poświęcone aktualnej problematyce bibliotekarstwa czeskiego i polskiego. Uzyskaliśmy jedno stypendium do Holandii. Czteroosobowa delegacja SBP wzięła udział w międzynarodowej konferencji poświęconej bibliotekarstwu wiejskiemu, zorganizowanej pod patronatem IFLA w Tatrzańskiej Łomnicy. Opracowany na tę konferencję referat został przetłumaczony na kilka języków. Koledzy nasi wyjeżdżali kilkakrotnie na zaproszenia innych krajów w celu wygłoszenia referatów.

Złe natomiast przedstawia się nasz udział w pracach IFLA. W sesji w Toronto wzięła udział tylko jedna osoba. We Frankfurcie nad Menem — dwie. W tych warunkach Stowarzyszenie nie ma możliwości bardziej aktywnego włączenia się w prace poszczególnych komisji IFLA.

Oprac. Stanisław Jeżyński

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI OKRĘGÓW SBP

za okres 1966—1968

I. PRACE O CHARAKTERZE ORGANIZACYJNYM

1. STAN ILOŚCIOWY CZŁONKÓW STOWARZYSZENIA

W zakresie prac organizacyjnych okres sprawozdawczy cechował duży wysiłek ze strony większości Zarządów Okręgów włożony w akcję werbowania do Stowarzyszenia pracowników bibliotek wszystkich sieci i rozszerzania więzi organizacyjnej w powiatach przez stworzenie nowych oddziałów, co dało wcale niezłe rezultaty. Oto ilustracja liczbową:

O k r ę g	Liczba członków		Liczba oddziałów	
	1965 r.	1968 r.	1965 r.	1968 r.
1. Białystok	421	499	13	13
2. Bydgoszcz	574	660	14	14
3. Gdańsk	234	623	12	17
4. Katowice	817	896	15	15
5. Kielce	402	421	15	16
6. Koszalin	421	493	13	14
7. Kaków (m. i woj.)	748	820	11	15
8. Lublin	553	710	18	18
9. Łódź-miasto	402	353	—	—
10. Łódź-woj.	210	200	11	12
11. Olsztyn	123	247	10	10
12. Opole	313	297	11	6
13. Poznań-miasto	148	220	—	—
14. Poznań-woj.	418	518	9	18
15. Rzeszów	210	424	11	18
16. Szczecin	429	361	4	4
17. Warszawa-miasto	830	894	—	—
18. Warszawa-woj.	432	452	22	22
19. Wrocław-miasto	188	316	—	—
20. Wrocław-woj.	634	626	25	28
21. Zielona Góra	206	180	13	8
R a z e m	8 712	10 212	227	248

Najwyższy wzrost liczby członków nastąpił w Okręgach: Gdańskim (o 389 członków), Rzeszowskim (o 214 członków), Lubelskim (o 157 członków), Olsztyńskim (o 124 członków) i Poznańskim (o 100 członków).

Natomiast w Okręgach: Łódź-m. i Łódź-woj., Opole, Szczecin i Zielona Góra nastąpił spadek liczby członków, lecz nie jest to prawdopodobnie rzeczywistym spadkiem liczby członków Okręgu, a tylko wynikiem uporządkowania kartoteki i ewidencji.

Jeżeli chodzi o oddziały powiatowe, to najwięcej nowych oddziałów powstało w Okręgach Poznań-woj. (9), Rzeszów (7) i Gdańsk (5). Okręg Wrocław-m. utworzył 11 kół środowiskowych.

Pierwsze miejsca pod względem ilości członków zajmują w dalszym ciągu Okręgi: Warszawa-m. (894) i Katowice (896), II miejsca Okręgi: Kraków (820) i Lublin (710), a III miejsca Okręgi: Bydgoszcz (660), Wrocław-woj. (626) i Gdańsk (623).

Najmniejszym ilościowo Okręgiem jest Zielona Góra: 180 członków.

2. ZEBRANIA SPRAWOZDAWCZO-WYBORCZE

odbyły się we wszystkich Okręgach (w tym w 9 okręgach dwukrotnie), a mianowicie:

Białystok	9 X 67	Opole	27 IV 66
Bydgoszcz	28 IV 66, 29 XI 68	Poznań-m.	23 III 66, 18 IV 68
Gdańsk	12 X 67	Poznań-woj.	4 XII 67, 16 IV 69
Katowice	27 IV 67	Rzeszów	21 IV 68
Kielce	26 III 69	Szczecin	20 III 67, 21 IV 69
Koszalin	22 IV 69	Warszawa-m.	31 III 66, 29 V 68
Kraków	10 IV 67, 21 IV 69	Warszawa-woj.	27 II 69
Lublin	1 XII 68	Wrocław-m.	3 II 66, 5 III 69
Łódź-m.	20 III 66, 31 III 68	Wrocław-woj.	21 I 67, 5 IV 69
Łódź-woj.	6 V 66, 23 IV 69	Zielona Góra	16 VI 67, 10 IV 69
Olsztyn	4 IV 68		

Referaty sprawozdawcze, opracowane starannie i obszernie, dawały wnikliwą analizę działalności Okręgów i Oddziałów oraz postuluwały zamierzenia, potrzeby i wnioski na przyszłość. Tu przede wszystkim należy wymienić referat sprawozdawczy Okręgu Koszalińskiego za lata 1966—1969 (marzec), który wyróżnia się bogactwem treści ideologicznej i problematyki zawodowej.

Zmiany na stanowiskach przewodniczących Okręgów nastąpiły w Okręgach: Bydgoszcz — mgr Alojzy Tujakowski, Lublin — Stefania Jarzębowska; Łódź-m. — mgr Irena Nagórska; Łódź-woj. — mgr Edward Siekowski; Olsztyn — mgr Halina Keferstein; Poznań-woj. — mgr Franciszek Łozowski; Poznań-m. — doc. dr Stanisław Kubiak; Rzeszów — Aleksandra Misiowa; Wrocław-woj. — mgr Alina Janik; Zielona Góra — mgr Ryszard Saniewski.

3. ZMIANY W ZAKRESIE STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ OKRĘGÓW

Zasadnicza zmiana organizacyjna nastąpiła w Okręgu Krakowskim, a mianowicie Oddział Kraków-miasto przekształcił się na zebraniu konstytucyjnym w dniu 21 I 69 r. w samodzielny Okręg Kraków-miasto; przewodniczącym nowego Okręgu został dr Marian Górkiewicz.

Duża ruchliwość i elastyczność cechowała Okręgi w zakresie tworzenia nowych sekcji i zespołów problemowych, powoływanych do życia zgodnie z potrzebami bibliotek wszystkich szczebli i inicjatywą coraz bardziej uaktywniających się członków SBP. Szereg sekcji, zespołów i komisji uległo reorganizacji.

4. EWIDENCJA CZŁONKÓW W OKRĘGACH

We wszystkich okręgach uporządkowano i zaktualizowano kartoteki ewidencyjne. Niektóre Okręgi przeprowadziły wymianę legitymacji lub wprowadziły nowe. W wyniku tej weryfikacji otrzymano stan faktyczny liczby członków Stowarzyszenia w poszczególnych Okręgach i Oddziałach. Niektóre Okręgi, jak np. Poznań i Katowice, dokonały analizy dotychczasowego składu członków i wyciągnęły odpowiednie wnioski w zakresie dalszego werbowania nowych członków.

5. DOKUMENTACJA DZIAŁALNOŚCI OKRĘGÓW

Niektóre Okręgi (Kielce, Lublin, Olsztyn, Poznań-woj., Zielona Góra) podjęły pracę nad usprawnieniem dokumentacji działalności poszczególnych jednostek organizacyjnych, przede wszystkim oddziałów.

II. PRACE O CHARAKTERZE MERYTORYCZNYM

Praca merytoryczna Stowarzyszenia odbywała się w dotychczasowych formach i komórkach organizacyjnych: sekcjach, zespołach, komisjach, na sesjach naukowych i zebraniach plenarnych referatowo-dyskusyjnych. Pracy tej przyświecały dwa zasadnicze cele: podnoszenie kwalifikacji zawodowych i coraz bardziej aktywne włączanie członków Stowarzyszenia w nurt życia nie tylko kulturalnego, ale i społeczno-politycznego kraju. Celowi temu służyły akcje czynnego włączenia się w obchody 1000-lecia Państwa Polskiego, 25-lecia PRL i 25-lecia Wojska Polskiego, w dyskusje przedjazdowe i podejmowanie zobowiązań i czynów dla

uczczenia V Zjazdu PZPR, a po Zjeździe omawianie na zebraniach plenarnych w Okręgach i Oddziałach uchwał V Zjazdu i wypływających z nich wniosków dla pracy Stowarzyszenia.

Należy stwierdzić, że w okresie sprawozdawczym Okręgi w tym zakresie mają znacznie większe osiągnięcia niż dotychczas.

Żywością inicjatywy i różnorodnością form pracy wyróżniły się Okręgi: Bydgoszcz, Katowice, Kielce, Koszalin, Lublin, Warszawa (Okręg Stołeczny), Wrocław-miasto.

Trzecim ważnym nurtem działalności Okręgów była akcja propagandowa mająca na celu spopularyzowanie działalności i osiągnięć Stowarzyszenia wśród wszystkich pracowników bibliotek, a pracy bibliotekarzy i bibliotek wśród całego społeczeństwa. Celowi temu służyły obchody 50-lecia SBP urządzone uroczystie przez wszystkie Okręgi.

Przechodząc teraz do omówienia poszczególnych form pracy, na pierwszym miejscu musimy wymienić

1. SESJE NAUKOWE ZWIĄZANE Z JUBILEuszEM 50-LECIA SBP

Sesje takie zorganizowały następujące Okręgi:

1) Stołeczny — z referatem prof. dr H. Więckowskiej nt. „SBP na terenie międzynarodowym w latach 1926—1967”.

2) Warszawa-woj. z referatem A. Zwolińskiego nt. „50 lat SBP i 20 lat działalności bibliotek publicznych w woj. warszawskim” i doc. K. Świerkowskiego nt. „Dzieje drukarstwa i księgarstwa w woj. warszawskim”.

3) Poznań-m. i Poznań-woj. — wspólna sesja poświęcona rocznicy istnienia Okręgu i 50-leciu SBP.

4) Katowice — sesja poświęcona 30-leciu SBP na Śląsku z referatem P. Stasiaka nt. „30-lecie SBP na Śląsku”.

5) Bydgoszcz — z referatem prof. dr H. Więckowskiej (tym samym co w Warszawie), referatem mgr H. Zgorzelskiej i dr S. Burchardta nt. „Działalność SBP w Okręgu Bydgoskim” oraz referatem tow. J. Warmbiera nt. „Węzłowe zagadnienia w polityce kulturalnej w świetle tez przedjazdowych”.

6) Łódź-miasto — z referatem prof. dr H. Więckowskiej (łącznie z uczczeniem 40-lecia jej pracy zawodowej) oraz z referatem doc. dr J. Baumgarta nt. „Rola SBP w dziejach bibliotekarstwa polskiego”.

7) Kielce — z referatem S. Masztalerza nt. „50-lat SBP”, doc. K. Świerkowskiego nt. „Kształtowanie się zawodu bibliotekarza w zarysie historycznym” oraz referatem E. Komorowskiego nt. „Biblioteki Kielecczyny do końca XIX wieku”.

8) Olsztyn — z referatami H. Keferstein nt. „Policzna biblioteczna niektórych rodów pruskich Warmii i Mazur” oraz dr J. Wróblewskiego i mgr L. Pelczarskiego nt. „Geneza i początki rozwoju bibliotek ludowych w zaborze pruskim”.

9) Poza tym sesje naukowe i konferencje problemowe poświęcone 50-leciu zorganizowano w Lublinie wspólnie z Biblioteką Wojewódzką obchodzącą 60-lecie oraz w Koszalinie wspólnie z Okręgiem Szczecińskim (dwuczęściowa sesja popularnonaukowa).

10) Okręgi Łódź-woj. i Poznań-woj. zorganizowały szereg odczytów i prelekcji na temat 50-lecia SBP w wielu Oddziałach.

2. ZEBRANIA DYSKUSYJNE POŚWIĘCONE USTAWIE BIBLIOTECZNEJ

zorganizowały Okręgi: Białystok, Bydgoszcz, Katowice, Gdańsk, Kraków, Lublin, Łódź-miasto, Koszalin, Zielona Góra.

3. KONFERENCJE I SESJE NAUKOWE ORAZ ZEBRANIA PLENARNE Z REFERATAMI NAUKOWYMI O TEMATYCE RÓŻNEJ:

1) Białystok — sesja popularnonaukowa z referatami: „Rola książki w 100-leciu kultury polskiej” oraz „Rola i znaczenie bibliotek publicznych w rozwoju i umacnianiu kultury polskiej w Białymstoku” (1966 r.).

2) Bydgoszcz — sesja popularnonaukowa nt. „II Pokój Toruński” (22 III 1966).

3) Katowice — sesja problemowa (w Gliwicach) z referatami: „Związki Śląska z resztą ziemi polskiej” i „Osiągnięcia i problemy rewolucji kulturalnej na Śląsku” (1966 r.) oraz 2-dniowa konferencja, w której udział wzięli również przedstawiciele Okręgów: Koszalin, Lublin i Opole, poświęcona wymianie doświadczeń i omówieniu pracy organizacyjnej okręgu katowickiego.

4) Koszalin — a) sesja popularnonaukowa nt. „Rola Piastów w kronice Galla Anonima” (21 V 1966), a po jej zakończeniu nadanie PiMBP w Kołobrzegu imienia Galla Anonima; b) uroczyste sympozjum poświęcone jubileuszowi 200-lecia bibliotek wojskowych połączone z wystawą kronik prowadzonych przez te biblioteki; c) zebranie plenarne członków z referatem prof. dr H. Więckowskiej nt. „Stan i kierunki badań w zakresie bibliotekoznawstwa” oraz sesja-sympozjum literackie poświęcone twórczości poetyckiej Jana Śpiewaka, którego imię nadano PiMBP w Świdwinie (1968).

5) Olsztyn — sesja naukowa w związku z obchodami Roku Wojciecha Kętrzyńskiego z trzema referatami: J. Wróblewskiego nt. „Biblioteki na Warmii i Mazurach w czasach Wojciecha Kętrzyńskiego”, mgr H. Keferstein nt. „W. Kętrzyński jako bibliotekarz” oraz M. Semerek nt. „Biblioteki powiatu kętrzyńskiego w okresie Polski Ludowej”.

6) Kraków - woj. — 2 zebrania plenarne z referatami: mgr Zofii Walczak nt. „Pracownicy bibliotek naukowych w świetle obowiązujących przepisów prawnych” i mgr Haliny Mytnik nt. „O bibliotekach i bibliotekarstwie na Węgrzech” (1968).

7) Kraków - miasto. W okresie 1966—1968 wygłoszono 22 odczyty i referaty obejmujące różnorodną tematykę zawodową. Przytaczamy z nich najciekawsze: mgr W. Berbelicki: „Ilustracje do dzieł A. Mickiewicza” (referat z przezrociami); doc. dr J. Korpala: „20 lat Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie”; dr A. Kamińska: „Wystawa renesansowej oprawy książki węgierskiej w Budapeszcie”; mgr M. Kisielewska: „Biblioteki powszechnie województwa krakowskiego”; mgr A. Kozioł: „Początek polskiej terminologii bibliotekarskiej”; doc. dr J. Baumgart: „Rola bibliotek i informacji naukowej w procesie dydaktycznym szkół wyższych”.

8) Wrocław - miasto — a) sesja naukowa poświęcona roli książki na Śląsku, zorganizowana w związku z Dniami Wrocławia w dn. 10 V 1967; b) sesja naukowa poświęcona sprawom czytelnictwa połączona z inauguracją Dni Oświaty, Książki i Prasy 1968 r.; c) sesja problemowa nt. „Rola bibliotek w procesie nauczania studentów zaocznych”, w dn. 25—26 X 1968; d) zebranie plenarne członków z referatem dr J. Kołodziejkiej nt. „Wkład bibliotek w prace Kongresu Kultury Polskiej” (1968).

9) Wrocław - woj. — a) sesja popularnonaukowa poświęcona 20-leciu bibliotek na Dolnym Śląsku (1967); b) zebrania plenarne poświęcone: 200-leciu bibliotek wojskowych (1967), VI Zjazdowi SBP (1968) i 40-leciu istnienia Biblioteki Narodowej (1968); c) 33 prelekcje poświęcone 150-leciu Ossolineum; d) uroczystości związane z 20-leciem bibliotek pow. świdnickiego i wałbrzyskiego.

10) Warszawa (Okręg Stołeczny) — 2 zebrania Sekcji Bibliotek Naukowych z referatami A. Gaweckiej nt. „Biblioteki Akademii Nauk ZSRR” oraz E. Scibora nt. „Aktualna sytuacja w zakresie systemów klasyfikacji i indeksowania dokumentów”.

11) Zielona Góra — Konferencja na temat historii i działalności Biblioteki Zakładu im. Ossolińskich z referatem pracownika Zakładu J. Długosza.

4. AKCJA SZKOLENIOWA

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych członków obejmowało tak jak i w poprzednich okresach, trzy rodzaje imprez, cieszących się, jak zawsze, dużym powodzeniem. Były to: 1) zebrania referatowo-odczytowe, organizowane bądź przez ZO, bądź przez poszczególne sekcje i Zarządy Oddziałów; 2) seminaria i kursy; 3) wycieczki szkoleniowe — najczęściej międzyokręgowe.

Tematyka zebrań referatowych i odczytowych dotyczyła najżywniejszych spraw i zagadnień zawodowych; jako ciekawsze wymienić tu trzeba: 1) 2 konferencje zorganizowane przez Okręg Krakowski, poświęcone problematyce wypożyczania międzybibliotecznego, 2) systematyczne zebrania szkoleniowe, obejmujące informacje z pracy zawodowej, organizowane przez Okręg Olsztyn, 3) zebranie poświęcone zasadom klasyfikacji dziesiętnej, zorganizowane w Okręgu Koszalińskim,

4) szkolenie ideologiczne bibliotekarzy, zorganizowane przez Okręg Katowice, z referatami wygłoszonymi przez instruktora KW na temat „Dywersja ideologiczna w propagandzie zachodniej skierowanej na kraje socjalistyczne” i „Nowa polityka wschodnia rządu NRF”, 5) systematyczna-akcja szkoleniowa prowadzona przez Okręg Rzeszowski w Oddziałach w formie zebrań referatowo-dyskusyjnych.

Seminaria i kursy o bogatej i różnorodnej tematyce i na różnych poziomach organizowały następujące Okręgi: Gdańsk — seminarium dla bibliotekarzy związkowych Marynarki Wojennej i bibliotekarzy wojskowych garnizonu gdańskiego; Stołeczny — kurs dla kandydatów na stanowiska bibliotekarzy dyplomowanych, 3-dniowy kurs dotyczący sporządzania i stosowania kart perforowanych oraz 5-dniowy kurs w zakresie kodowania i użytkowania kart obrzędnie perforowanych; Koszaliński — 5-dniowe seminarium wyjazdowe dla 52 osób do woj. wrocławskiego i opolskiego.

Wycieczki szkoleniowe — jako forma szkolenia zawodowego ciesząca się dużym powodzeniem i zainteresowaniem członków — wybijają się ze względu na swoją masowość i liczebność na pierwsze miejsce wśród wszystkich innych form działalności merytorycznej Okręgów, pomimo że ich organizacja wymaga zarówno dużego nakładu pracy ze strony ZO, jak i nakładów pieniężnych, zwłaszcza jeżeli chodzi o wycieczki zagraniczne.

Jeżeli chodzi o zasięg terytorialny, to wycieczki szkoleniowe dadzą się podzielić na 2 grupy: wycieczki międzyoddziałowe w obrębie jednego okręgu, wycieczki międzyokręgowe.

Ponadto Okręg Szczecin zorganizował w dniach 18—28 VIII 1968 r. seminarium wyjazdowe szkoleniowe dla 30 osób na Węgry, w czasie którego zwiedzano Bibliotekę Miejską w Pradze oraz Wojewódzką i Miejską Bibliotekę w Budapeszcie i Vespem.

5. SEKCJE, REFERATY, ZESPOŁY I KOMISJE

działały w poszczególnych Okręgach bardziej lub mniej aktywnie. Poza tym obok sekcji „tradycyjnych”, takich jak sekcja bibliotek naukowych, bibliotek publicznych, związkowych i szkolnych — w okresie sprawozdawczym powstało szereg nowych zupełnie sekcji i zespołów problemowych. Wymienić tu należy sekcje:

- 1) bibliotek technicznych w Okręgu Wrocław-miasto,
- 2) historyczna w Okręgu Lublin,
- 3) bibliotek wojskowych — w Łodzi, w Koszalinie i Zielonej Górze,
- 4) bibliografii i informacji w Zielonej Górze i Olsztynie,
- 5) czytelnictwa dzieci i młodzieży w Katowicach,
- 6) bibliotek specjalnych w Krakowie,
- 7) racjonalizacji pracy w bibliotekach we Wrocławiu,
- 8) bibliotek szpitalnych we Wrocławiu.

Powołane zostały również nowe zespoły problemowe i komisje, a mianowicie:

- 1) zespół prelegentów w Bydgoszczy i w Kielcach,
- 2) zespół do spraw budownictwa i wyposażenia bibliotek w Bydgoszczy, Łodzi, Zielonej Górze i Warszawie,
- 3) zespół badań nad książką i bibliotekami w aspekcie historycznym — w Olsztynie,
- 4) zespół badań nad współczesnymi zagadnieniami bibliotek i czytelnictwa w Olsztynie,
- 5) zespół do spraw informacji naukowej w Lublinie,
- 6) zespół do spraw organizacyjnych i zawodowych w Warszawie (Okręg Stołeczny),
- 7) 3 komisje: wydawnicza, uzupełniania i opracowywania zbiorów oraz udostępniania — w Zielonej Górze,
- 8) komisja współpracy bibliotek szkolnych z bibliotekami fachowymi w Bydgoszczy i w Koszalinie.

We wszystkich Okręgach powołano delegatów do komisji współpracy w zakresie udostępniania zbiorów działającej przy Zarządzie Głównym.

W niektórych Okręgach prowadzono punkty poradnictwa zawodowego (w Warszawie, Okręgu wrocławskim i bydgoskim) oraz konsultacje indywidualne i zbiorowe, mające na celu pomoc bibliotekarzom w zdobywaniu kwalifikacji zawodowych (w Okręgach Kielce i Zielona Góra) i współpracowano z kierownictwem Ośrodka Konsultacyjnego POKKB (Kielce, Poznań-woj., Olsztyn).

Zespół Historyczno-Pamiętnikarski działający w Okręgu Stołecznym podjął bardzo ważną dla całego SBP akcję zebrania dokumentów i materiałów dotyczą-

cych walki o książkę polską w okresie okupacji. W tym celu opracował i rozesał do bibliotekarzy warszawskich i osób zainteresowanych oraz do zarządów wszystkich okręgów kwestionariusz nt. „Walka o ochronę i upowszechnienie książki polskiej w latach 1939—1945”. Niestety, nieproporcjonalnie niska ilość odpowiedzi (przeszło 100) nie dała — przynajmniej na razie — pożądaných rezultatów. Akcja prowadzona jest przez Zespół Historyczno-Pamiętnikarski w dalszym ciągu.

W stadium organizacji są sekcje bibliotek szpitalnych w tych Okręgach, które włączyły się do prowadzonych przez Zarząd Główny SBP badań nad stanem bibliotek szpitalnych w kraju. Okręgi te, a mianowicie: Białystok, Gdańsk, Koszalin, Łódź-m., Kielce, Kraków, Poznań-m. i Poznań-woj., Rzeszów i Warszawa przystąpiły do zbierania materiałów, rozprowadzając ankietę w sprawie aktualnego stanu bibliotek szpitalnych na terenie miasta.

6. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Działalności wydawniczej we właściwym tego słowa znaczeniu Okręgi nie prowadziły. Działalność ta sprowadzała się raczej do zbierania materiałów do zamierzonych ewentualnie wydawnictw, w tym przede wszystkim do informatorów o bibliotekach danego miasta czy województwa. Materiały do takich informatorów zebraly i przygotowały następujące okręgi: Białystok, Gdańsk, Łódź-m., Opole, Rzeszów, Wrocław-m., Wrocław-woj., Zielona Góra i Katowice.

Drugim rodzajem prac wydawniczych były prace o charakterze bibliograficznym. Okręg Białystok kontynuował pracę nad bibliografią regionalną, przygotowując do druku materiał za lata 1963—1967; Okręg Łódź-m. przygotował katalog wystawy pn. „Z prac członków SBP Okręgu Łódź-miasto za lata 1919—1969” w oprac. M. Kuny i M. Kostrzewy.

Okręg Zielona Góra przygotował materiały do dalszych roczników *Bibliografii Ziemi Lubuskiej*. Okręg Opole wspólnie z MBP opracował „Katalog Śląski”, obejmując zbiory WSP. Muzeum Wojewódzkiego, Archiwum i WIMBP.

Okręg Kielce zebrał materiały do biografii księgarzy i drukarzy Kielecczyzny i opracował bibliografię prac o MBP w Radomiu.

Okręgi Szczecin i Koszalin wydały kilka numerów *Bibliotekarza Zachodnio-Pomorskiego*, w tym numer jubileuszowy związany z 20-leciem SBP na Pomorzu Zachodnim.

Okręg Stołeczny przygotował do druku „Kalendarium Okręgow”, opracowany z inicjatywą Zespołu Historyczno-Pamiętnikarskiego przez Z. Hryniewicz w związku z 50-leciem SBP.

7. UDZIAŁ W OGÓLNOKRAJOWYCH IMPREZACH KULTURALNYCH

takich, jak „Dni Oświaty, Książki i Prasy” w maju, „Dni Książki Technicznej” na jesieni, a ostatnio Dekada książki społeczno-politycznej pod hasłem „Człowiek—Świat—Polityka” — należy już do tradycji i „żelaznego” repertuaru działalności Okręgów i Oddziałów. Bardzo uroczyste przebiegały obchody „Dnia działacza kultury”, odznaczające się różnorodnością form organizacyjnych (wystawy, odczyty, spotkania autorskie i towarzyskie).

Zawsze też jest żywy i aktywny udział członków SBP we wszelkiego rodzaju konkursach czynnicych zarówno ogólnokrajowych, jak i regionalnych. Do tradycji już należy również udział Oddziałów w konkursie „Złotego i Srebrnego Kłosa”.

8. UDZIAŁ OKRĘGÓW W OGÓLNOKRAJOWYCH AKCJACH SPOŁECZNO-POLITYCZNYCH

był w okresie sprawozdawczym szczególnie żywy i masowy. Członkowie Stowarzyszenia byli wszędzie współorganizatorami i inicjatorami — często bardzo dobrze prowadzonych i na wysokim poziomie naukowym i artystycznym postawionych obchodów 1000-lecia Państwa Polskiego, 50-lecia WRP, 20-lecia Polskiej Partii Robotniczej i 25-lecia Wojska Polskiego.

Organizowanie odczytów, prelekcji, wystaw, spotkań — składało się na bogatą treść społeczną o dużej sile propagandowo-wychowawczej nie tylko środowisk czytelniczych bibliotek, ale i całego społeczeństwa. Tak więc tę pracę społeczną bibliotekarzy wszystkich szczebli w całym kraju możemy podsumować z poczuciem dobrze spełnionego obowiązku.

9. DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWA I KULTURALNO-ROZRYWKOWA

W okresie sprawozdawczym — tak jak i w poprzednich latach — Okręgi przejawiały ożywioną działalność w zakresie organizowania życia kulturalnego środowiska. Formy pracy były różnorodne: spotkania autorskie, odczyty o tematyce regionalnej, wieczory literackie referatowo-dyskusyjne, sympozja literackie poświęcone wybitnym pisarzom (organizowane w Okręgu Koszalińskim), spotkania towarzyskie i wycieczki o charakterze turystyczno-wypoczynkowym, wycieczki do teatrów, organizowanie koncertów itp.

Wśród Okręgów, które dużo troski i wysiłku włożyły w organizację życia kulturalnego, oświatowego i towarzyskiego, wymienić przede wszystkim należy: Bydgoszcz, Kielce, Koszalin, Lublin, Kraków, Poznań i Olsztyn.

10. WSPÓLPRACA Z WŁADZAMI TERENOWYMI, WŁADZAMI PARTYJNYMI I ORGANIZACJAMI SPOŁECZNYMI

Praca ta była we wszystkich Okręgach żywa i dawała niejednokrotnie wzajemnie pożyteczne rezultaty. Współpraca ta bowiem przejawiała się w szczególności: 1) w aktywnym udziale członków Zarządów Okręgów w konferencjach i naradach poświęconych rozwojowi kultury, w komisjach oświaty i kultury przy Komitetach Wojewódzkich Partii, w komisjach czytelniczych przy WKZZ, ZMS, ZMW i in.; 2) w organizowaniu wspólnych imprez i akcji mających na celu zaspokajanie potrzeb kulturalnych środowiska (np. w organizowaniu Międzynarodowego Dnia Kobiet); 3) w zapraszaniu na prelegentów z referatami o tematyce politycznej przedstawicieli KW; 4) w pomocy materialnej WRN i ZZPK przy organizowaniu wycieczek, przyznawaniu środków na nagrody i awanse; dla bibliotekarzy; 5) w niektórych Okręgach — we wsuółpracy z Zarządami Okręgów Stowarzyszenia Księgarzy Polskich w sprawie kolportażu wydawnictw SBP.

11. SPRAWY BYTOWE

Pomimo że — jak wiemy — SBP nie posiada kompetencji do załatwiania spraw socjalno-bytowych swoich członków, to jednak — wzorem lat poprzednich — wiele Okręgów podejmowało pewne inicjatywy w tym zakresie. Należy przy tym podkreślić, że w wielu ośrodkach zdołano już uzyskać i wyjednać u władz terenowych życzliwy stosunek do wniosków stawianych przez Zarządy Okręgów, a w Wojewódzkich i Powiatowych Komisjach Związków Zawodowych i Zarządach Okręgowych Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki — pomoc w realizacji zadań SBP.

Bibliotekarze w wielu ośrodkach w wyniku wniosków Zarządów Okręgów SBP lub też przy ich poparciu otrzymali odznaczenia, nagrody pieniężne i rzeczowe, a mianowicie w Okręgach: Łódź-woj., Łódź-m., Kraków, Wrocław, Kielce, Olsztyn, Lublin, Koszalin, Gdańsk, Szczecin, Poznań-woj., Katowice.

Okręg Katowice przy ścisłej współpracy z ZZPKiSzt. opracował postulaty dotyczące spraw bytowych emerytowanych pracowników bibliotek (zachowanie niższej kolejącej, zakup biletów do teatru po cenach zniżkowych).

Okręg Koszalin włożył wiele wysiłku w realizację wniosków i postulatów zgłaszanych nieustannie od 1967 r. do władz resortowych szczebla wojewódzkiego o przyznanie odpowiednich dotacji na zwiększenie uposażeń dla bibliotekarzy bibliotek publicznych. Wnioski zostały w poważnej większości zrealizowane: 88 bibliotekarzy otrzymało od 1 sierpnia 1968 r. awanse w ramach 150—300 złotych.

Na ogół jednak wysiłki Zarządów Okręgów w tym zakresie dawały niestety nikłe rezultaty.

12. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁÓW

Praca w Oddziałach w okresie sprawozdawczym szła głównie w kierunku szkolenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Najczęściej stosowanymi formami były: wycieczki szkoleniowe, akcje wzajemnej wymiany doświadczeń i konsultacji, zebrania z referatami dyskusyjnymi, odczyty, prelekcje wygłaszane przez członków Zarządu Głównego lub Zarządu Okręgu, spotkania z autorami i redaktorami czasopism społeczno-politycznych oraz z działaczami społecznymi.

Drugim nurtem działalności oddziałów były akcje i imprezy o charakterze ogólnym w związku z różnymi rocznicami i obchodami państwowymi i lokalnymi, współ-

udział w organizowaniu miejscowych uroczystości i imprez kulturalnych, jak i politycznych, współpraca z regionalnymi towarzystwami i instytucjami oświatowymi i naukowymi, organizacjami społecznymi i politycznymi.

Najwyższą działalność wykazują Oddziały w Okręgu Koszalińskim (jest ich 14, liczą 493 członków), Katowice (15 Oddziałów), Kraków (15 Oddziałów, 820 członków), Olsztyn (10 Oddziałów, 247 członków), Warszawa-woj. (22 Oddziały, 452 członków).

Świadczy o tym duża ilość zebrań zarówno Zarządów Oddziałów, jak i zebrań plenarnych członków, różnorodna i bogata tematyka odczytów i prelekcji, liczne spotkania z autorami i działaczami społecznymi, aktywny udział w organizowaniu uroczystości i obchodów rocznic państwowych, kulturalnych i podejmowanie ciekawych i pożytecznych inicjatyw dla ułatwienia i wzbogacenia pracy bibliotek terenowych.

Na zakończenie trzeba podkreślić, że w okresie sprawozdawczym większość Zarządów Okręgów otoczyła oddziały aktywną i staranną opieką zarówno w sprawach organizacyjnych, jak i w pracy merytorycznej.

* * *

Podsumowując trzeba podkreślić, że okres sprawozdawczy był okresem wyjątkowej i ożywionej działalności Stowarzyszenia oraz poważnych osiągnięć zwłaszcza w dziedzinie podnoszenia kwalifikacji zawodowych członków i w ogóle rangi zawodu bibliotekarza. Niestety, wciąż otwarta i nie rozwiązana pozostaje sprawa masowości Stowarzyszenia. Procent bowiem bibliotekarzy będących członkami SBP jest wciąż niski w stosunku do ogólnej liczby pracowników bibliotek w kraju. I to jest ten główny postulat, który stoi przed nami i przed przyszłymi władzami Stowarzyszenia, czekając na pomyślniejsze rozwiązanie.

Oprac. Józefa Kornecka

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZARZĄDU GŁÓWNEGO STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

za okres 1966—1968

Sprawozdanie z gospodarki finansowej oraz stanu majątkowego SBP, które Zarząd Główny przedstawia Ogólnokrajowemu Zjazdowi Delegatów, sporządzono na podstawie rocznych bilansów oraz oryginalnych dokumentów. W okresie sprawozdawczym działalność ta była kontrolowana przez Ministerstwo Kultury i Sztuki (za lata 1966—67) oraz Główną Komisję Rewizyjną SBP (rok 1966, 1967, 1968). Ponadto bilanse za wymienione lata były przedmiotem analizy bieglego księgowego.

Zalecenia pokontrolne MKiS zobowiązały ZG do wprowadzenia następujących zmian organizacyjnych:

a) Przystosowanie systemu kolportażu do zasad stosowanych przez Dom Książki (m. in. od 1 VII 66 r. wstrzymano wypłaty kolporterom za książki sprzedane w sieci bibliotek publicznych, obniżono procent prowizji do 10 i 20%). Jednakże ostatnia kontrola MKiS podważyła te zasady zalecając ustalenie kolportażu na zasadach analogicznych do zasad Domu Książki. Wynikiem tak ograniczonego kolportażu organizacyjnego jest przerzucenie rozprowadzania książek prawie całkowicie na administrację wydawnictw (90%), która dzięki rozsyłaniu do wszystkich zainteresowanych bibliotek zawiadomień o mającej się ukazać pozycji, zbiera zamówienia będące jednocześnie podstawą do ustalania nakładu. Ułatwia to realne planowanie sprzedaży i wpływa na zmniejszenie remanentów.

b) Zażądaną również bardziej ścisłego planowania i egzekwowania składek członkowskich. Dużym utrudnieniem dla ZG w tym zakresie jest niedokładne wypełnianie przez Okręgi kwartalnych zestawień składek, w których wyszczególnione są poszczególne kategorie składek, a nawet częste pozostawianie tych rubryk nie wypełnionych. Uniemożliwia to również ustalenie sumy aktualnych zaległości.

Zgodnie z zaleceniem Głównej Komisji Rewizyjnej ZG podjął prace nad uaktualnieniem składek członkowskich. Brak wypowiedzi z niektórych Okręgów opóźnia ostateczne zatwierdzenie tej sprawy.

W całokształcie gospodarki finansowej SBP oraz jej systematycznym wroście orientują podane niżej zestawienia kwot preliminowanych, zrealizowanych wpływów i wydatków, funduszu w środkach obrotowych, wartości posiadanych wydawnictw zwartych, dotacji udzielonych Zarządowi Okręgowym itp.

Bilans poszczególnych lat zamyka się po stronie aktywów i pasywów następującymi sumami:

rok 1966	—	zł 1 097 620,—
1967	—	zł 1 042 881,—
1968	—	zł 1 074 334,—

Zamknięciem roku 1966	była strata	zł 76 318,—
1967	zysk	zł 49 661,—
1968	zysk	zł 15 061,—

Na wynik ten wpłynęło:

w roku 1966	— zysk na wydawnictwach zwartych	zł 127 737,—
	— strata na czasopiśmie	zł 178 524,—
	— strata ogólna ¹	zł 25 531,—
w roku 1967	— zysk na wydawnictwach zwartych	zł 235 598,—
	— strata na czasopiśmie	zł 168 078,—
	— strata ogólna ¹	zł 17 859,—
w roku 1968	— zysk na czasopiśmie	zł 36 277,—
	— strata na wydawnictwach zwartych	zł 15 411,—
	— strata ogólna ¹	zł 5 805,—

Zysk na czasopiśmie w roku 1968 jest jednak pozorny, gdyż powstał na skutek nieukazania się *Przeglądu Bibliotecznego*.

Ogólny wynik 3-letniej działalności wyraża się stratą zł 11 596,—

¹ Spisane przedawnionych należności, odsetki, różnice wyceny materiałów.

PLANOWANE WPLYWY

Rok	Skladki	Sprzedaż	Subwencje	Inne wpływy	Razem
1966	186 800	2 134 000	100 000	5 500	2 426 300
1967	182 700	2 646 900	100 000	—	2 929 600
1968	219 500	2 525 800	211 000	—	2 956 300
Razem	589 000	7 306 700	411 000	5 500	8 312 200

FAKTYCZNE WPLYWY (ROZLICZONE)

Rok	Skladki	Sprzedaż	Subwencje	Różne wpływy	Razem
1966	205 980	1 658 458	103 128	45 521	2 013 087
1967	238 037	1 707 403	141 164 ¹	40 608	2 127 212
1968	258 153	1 523 042	211 733 ¹	26 862	2 119 790
Razem	702 170	4 888 903	456 025	112 991	6 160 089

¹ W tym 110 000 — Zjazd.

PLANOWANE KOSZTY

Rok	Działalność statutowa, komisje ZG	Okręgi	Wydawnictwa	Usługi zlecone	Razem
1966	470 100	202 700	2 442 300	—	3 115 100
1967	363 800	259 300	2 333 300	—	2 976 400
1968	440 200	290 600	2 123 400	—	2 854 200
Razem	1 294 100	752 600	6 899 000	—	8 945 700

KOSZTY FAKTYCZNE

Rok	Działalność statutowa, komisje ZG	Okręgi	Wydawnictwa	Usługi zlecone	Inwestycje	Razem
1966	355 305	145 819	1 717 860	1 222	6 400	2 226 596
1967	291 098	193 638	1 756 665	—	4 700	2 246 101
1968	378 090	189 714	1 540 077	20 500	9 600	2 137 981
Razem	1 024 493	529 171	5 014 592	21 722	20 700	6 610 678

FUNDUSZE STOWARZYSZENIA

Okres	Fundusz obrotowy	Fundusz środków trwałych	Fundusz inwestycyjny	Razem
31 XII 66	428 445	42 532	29 500	500 477
1 I 1967	352 126	—	—	—
31 XII 67	286 653	47 231	24 800	358 684
31 XII 68	238 950	52 244	15 200	306 394

Różnica między nakładami i dochodami (strata) została pokryta z własnych środków w ramach obrotowego funduszu.

Na zmniejszenie funduszu w środkach obrotowych w roku 1967 wpłynęła strata roku 1966, natomiast fundusz w środkach obrotowych w roku 1968 pomimo niewielkiego zysku na działalności wydawniczej zmniejszył się z uwagi na większe koszty danego roku, aniżeli osiągnięte dochody.

Środki finansowe SBP w poszczególnych latach kształtowały się, jak następuje:

-rok 1966	—	150 689,—
1967	—	57 745,—
1968	—	202 644,—

Znaczny wzrost środków finansowych w roku 1968 SBP zawdzięcza zwiększonym wpływom ze składek oraz przedpłatom na prenumeratę za rok 1969.

Poważnym składnikiem majątkowym SBP jest produkcja wydawnicza. Remanenty wydawnictw zwartych łącznie z czasopismami w okresie sprawozdawczym wynosiły:

na dzień 31 XII 1966	1 218 058,—	(od r. 1966 wprowadzono w ewidencję księgową wartość czasopism).
31 XII 1967	1 339 757,—	
31 XII 1968	903 040,—	

Wskutek zwiększonego nakładu pracy i wysiłków wydawnictwa — remanenty wydawnictw bieżących są bardzo niewielkie przy stale zmniejszającej się działalności kolporterów.

W roku 1967 za zezwoleniem Ministerstwa Kultury i Sztuki z remanentu spisano wydawnictwa zdezaktualizowane na ogólną sumę zł 175 554,—; część pozycji przeznaczona była do bezpłatnego rozdawnictwa, reszta na przemiał.

W roku 1968 spisano zdezaktualizowane numery czasopism na łączną kwotę zł 152 983,— oraz wydawnictw zwartych na zł 63 300,—

Wartość remanentu na dzień 31 XII 1968 r. wynosi zł 903 040,—, w czym

a) wydawnictwa zwarte	768 944,—
w tym z lat poprzednich:	
do roku 1966	— zł 524 591,—
wydane w r. 1967	— zł 58 206,—
wydane w r. 1968	— zł 186 147,—
b) czasopisma	134 096,—

Jak wynika z powyższych danych, produkcja roku 1967 jest prawie w całości rozprowadzona* (wartość jej wynosiła zł 1 120 500,—). Produkcja roku 1968 określa się kwotą zł 984 000,—, a więc remanenty także są niewielkie. Niepokoć budzi nadal od lat zalegająca magazyn pozycja wydana w r. 1964 „Morze i Pomorze”, której wartość katalogowa wynosi zł 172 000,—, oraz „Informator o bibliotekach PRL” o wartości katalogowej zł 75 800,—, mimo że w r. 1968 został on przeceniony ze zł 70,— na zł 20,—.

W okresie sprawozdawczym udzielono Okręgom dotacji na ogólną kwotę zł 74 800,—:

w roku 1966	Olsztyn	3 000,—	
	Poznań-m.	10 300,—	
	Poznań-woj.	3 000,—	
	Warszawa-woj.	6 000,—	razem zł 22 300,—
w roku 1967	Gdańsk	5 000,—	
	Koszalin	5 000,—	
	Łódź-m.	3 000,—	
	Olsztyn	3 000,—	
	Warszawa-woj.	3 500,—	razem zł 19 500,—

w roku 1968	Gdańsk	5 000,—	
	Koszalin	8 000,—	
	Łódź-woj.	3 000,—	
	Olsztyn	2 000,—	
	Poznań-m.	10 000,—	
	Poznań-woj.	5 000,—	razem zł 33 000,—

Dla orientacji podajemy dane finansowe za I kwartał 1969 r.

Srodki pieniężne SBP	294 014,—
Srodki pieniężne okręgów	283 976,—
Dochody	415 125,—
w tym składki	72 470,—
Koszty	280 348,—

Dotacje udzielone Okręgom: Koszalin zł 7000,—, Łódź-m. zł 2000,—, Olsztyn zł 3000,—

W I kwartale działalność finansowa SBP zamyka się zyskiem zł 134 277,—

Remanent na 30 III 69 wynosi:

wydawnictwa zwarte	zł 777 875,—
czasopisma	zł 219 502,—

Przedkładając niniejsze sprawozdanie Delegatom Ogólnokrajowego Zjazdu Zarząd Główny prosi o zatwierdzenie działalności finansowej SBP.

SPRAWOZDANIE KOMISJI WNIOSKOWEJ ZJAZDU

Komisja Wniowska po przeanalizowaniu na posiedzeniach w dniach 3—4 czerwca 1969 r. zgłoszonych dezyderatów przedłożyła do akceptacji wnioski zgrupowane według następujących zagadnień: 1) organizacyjnych, 2) dotyczących zarządzania bibliotekami, 3) kształcenia i doskonalenia zawodowego, 4) bytowych, 5) zawodowych.

I. WNIOSKI DOTYCZĄCE SPRAW ORGANIZACYJNYCH

1. Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP wzywa Zarząd Główny, wszystkie ogólniwa organizacyjne oraz wszystkich członków do jak najwyższego zaangażowania się w życie politycznym i społecznym naszego kraju.

2. Zjazd zobowiązuje Zarząd Główny do wypracowania nowych form informowania Okręgów o prowadzonej działalności, do częstszego zdawania sprawy z realizacji wniosków zjazdowych i do ściślejszej współpracy z Okręgami. Pożądane żywsze i częstsze kontakty ze strony Zarządu Głównego z Okręgami.

3. Zobowiązuje się nowo wybrany Zarząd Główny do prowadzenia na szerszą skalę akcji informacyjnej w kraju i za granicą o zakresie działalności Stowarzyszenia i jego osiągnięciach.

4. Zjazd zobowiązuje ZG SBP do czynnej inicjatywy i gotowości współpracy z Państwową Radą Biblioteczną oraz zabiegów o zwiększenie w Radzie liczby członków z resortu Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego ze względu na przeważającą liczbę bibliotek tego resortu.

5. Zjazd zobowiązuje ZG do poczynienia starań, aby przy Prezydium WRN powstały zespoły, które zajmą się koordynacją współpracy różnych typów bibliotek, Domu Książki i władz uczelni w celu zaspokajania potrzeb studentów zaocznych w zakresie skryptów i podręczników i wynikających stąd nowych obowiązków bibliotek.

6. Należy zorganizować konferencję przedstawicieli bibliotek naukowych dla przedyskutowania stanu i potrzeb tych bibliotek oraz ich funkcji w systemie informacji naukowej.

7. Należy opracować ramowe zakresy działania dla sekcji problemowych funkcjonujących w Okręgach.

8. Dla usprawnienia pracy Zarządu Głównego należy zabezpieczyć etat dla urzędującego członka Prezydium oraz rozpatrzyć możliwości zatrudnienia na ryczałcie pracownika w Okręgach zrzeszających ponad 500 członków, do prowadzenia kasy i spraw administracyjnych.

9. Należy zwrócić uwagę na terminowość ukazywania się czasopism SBP, która w ostatniej kadencji pozostawiała wiele do życzenia. Należy również usprawnić kolportaż tych czasopism.

10. W ramach SBP nasilił dyskusję nad koncepcją wewnętrznej organizacji krajowej sieci bibliotecznej. Wykorzystać łamy *Przeglądu Bibliotecznego* dla tej dyskusji.

II. WNIOSKI DOTYCZĄCE ZARZĄDZANIA BIBLIOTEKAMI

1. Zobowiązuje się Zarząd Główny SBP do wystąpienia do Ministerstwa Kultury i Sztuki z postulatem zorganizowania w miastach wojewódzkich wyodrębnionych czytelni dla młodzieży z rozwiniętym działem informacji bibliotecznej.

2. Należy wystąpić z wnioskami do właściwych władz o wydanie zarządzeń, by obiekty i pomieszczenia przeznaczone na cele biblioteczne były przekazywane w całości na potrzeby biblioteczne.

3. Zjazd zaleca ZG podejmowanie starań o zapewnienie bibliotekom lokali na czytelnie.

4. Zarząd Główny winien kontynuować starania o zabezpieczenie pomieszczeń dla bibliotek publicznych w nowych osiedlach mieszkaniowych oraz włączyć do planów inwestycyjnych budowy nowych obiektów bibliotecznych.

5. Ze względu na narastającą ciasnotę lokalową należy wszcząć energiczne starania o tworzenie bibliotek składowych, przewidzianych ustawą o bibliotekach-składnicach druków zbędnych.

6. Należy podjąć starania, aby Instytut Książki i Czytelnictwa uwzględnił w swej działalności metodycznej potrzeby wszystkich sieci bibliotecznych.

7. Zainicjować opracowanie dla bibliotek publicznych wszystkich szczebli normatywów dotyczących: a) środków finansowych na książki i czasopisma; b) obsady personalnej; c) typowych czynności bibliotecznych.

8. Należy domagać się powołania Ośrodka Projektowania Sprzętu Bibliotecznego (m. in. czytników, aparatury reprograficznej, innych urządzeń mechanicznych czynności biblioteczne) oraz uruchomienia odpowiedniej produkcji krajowej.

9. Należy kontynuować starania o powołanie Centrali Zaopatrzenia Bibliotek wszystkich sieci.

10. W maksymalnym stopniu przyspieszyć publikację pełnego katalogu sprzętu bibliotecznego prezentowanego na wystawie w Szczecinie.

11. Przedłożyć postulaty pod adresem Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego:

a) biblioteka szkolna powinna być uznana za jedną z podstawowych pracowni dydaktycznych szkoły. Należy więc domagać się powiększenia księgozbioru bibliotek szkolnych, poprawy ich warunków lokalowych i zatrudnienia w nich wykwalifikowanych bibliotekarzy oraz zaopatrzenia w lekturę szkolną i podręczniki według istotnych potrzeb;

b) postulat koordynacji z Ministerstwem Kultury i Sztuki polityki wydawniczej, a w szczególności wysokości nakładów książek naukowych, książek dla bibliotek publicznych.

12. Podjąć starania o przyspieszenie tempa selekcji księgozbiorów.

13. Należy postulować usprawnienie drukowania kart katalogowych oraz zaopatrywania ich w symbole UKD.

14. Należy wszcząć starania, aby w rachunkowości budżetowej książki traktowane były jako „środki nietrwałe”. Należy zatem opracować projekt zmian w przepisach dotyczących ewidencji wpływów i ubytków bibliotecznych.

15. Poczynić starania w CRZZ o wydanie zalecenia związkom zawodowym co do udzielania pomocy finansowej studentom zaocznym na zakup książek, skryptów i podręczników.

16. Zabiegać o przyspieszenie opracowania: a) nowej instrukcji dotyczącej wypożyczeń międzybibliotecznych; b) instrukcji dla bibliotek związkowych.

17. Należy interweniować w Ministerstwie Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w sprawach następujących: a) zwiększenie godzin nadliczbowych dla bibliotekarzy szkolnych, określonych w aktach prawnych z roku 1953; b) reaktywowanie ognisk bibliotek szkolnych przy Powiatowych Ośrodkach Metodycznych.

III. WNIOSKI DOTYCZĄCE KSZTAŁCENIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

1. Dla zapewnienia należytego kształcenia bibliotekarzy na wszystkich poziomach i dla wszystkich sieci Zjazd zobowiązuje Zarząd Główny do zacieśnienia współpracy z katedrami bibliotekoznawstwa, Studiumi Kulturalno-Oświatowymi i Bibliotekarskimi oraz POKKB.

2. Zarząd Główny SBP powinien wystąpić do Państwowej Rady Bibliotecznej z dezyderatem unowocześnienia i ujednoczenia systemu kształcenia bibliotekarzy. W związku z tym należy powołać komisję programową do spraw kształcenia i doskonalenia bibliotekarzy przy Zarządzie Głównym SBP.

3. Zarząd Główny powinien wystąpić do Ministra Kultury i Sztuki w sprawie budowy pomieszczeń dla Państwowego Studium Kulturalno-Oświatowego we Wrocławiu. Studium to, kształcące kadre nie tylko dla terenu Dolnego Śląska, korzysta doraźnie z pomieszczeń WIMBP oraz Wojewódzkiego Domu Kultury.

4. Postuluje się utworzenie Wydziału Zaocznego Studiumi Bibliotekoznawczych przy Uniwersytecie Warszawskim oraz specjalizacji bibliotekarskiej przy Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku i przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach.

5. Postuluje się zwiększenie ilości stypendiów zagranicznych i bezdewizowych wyjazdów wymiennych dla członków SBP.

6. Szybki rozwój wiedzy i postępu technicznego stawia przed bibliotekarzami wciąż nowe zadania. Dlatego niezbędne jest stałe kształcenie i doskonalenie zawodowej grupy bibliotekarzy. Zobowiązuje się Zarząd Główny do zwrócenia uwagi na zagadnienie przygotowania młodej kadry bibliotekarskiej do spotkania z nową techniką i problemami mechanizacji i automatyzacji czynności bibliotecznych. Należy popierać wszelkie formy i inicjatywy w tym kierunku (studia podyplomowe, inicjatywy centralne i regionalne, doroczne sesje problemowe oraz zagraniczne wyjazdy szkoleniowe dla wymiany doświadczeń).

7. Należy zainicjować opracowanie długofalowego planu wydawniczego, publikacji podręczników z zakresu bibliotekarstwa dla wszystkich typów bibliotek.

8. Podjąć starania we właściwych resortach w sprawie wprowadzenia obowiązkowego przysposobienia bibliotecznego studentów wszystkich wyższych uczelni i w szkołach średnich.

IV. SPRAWY BYTOWE

Zobowiązuje się nowo wybrany Zarząd Główny SBP do wzmocnienia troski o sprawy bytowe bibliotekarzy i poczynienia starań u odpowiednich władz w sprawach: a) zapewnienia bibliotekarzom mieszkań (analogicznie do nauczycieli); b) zapewnienia otrzymania odpowiedniego przydziału odzieży ochronnej i dodatków za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia; c) zachowania 50% zniżki kolejowej przez tych bibliotekarzy-emerytów, którzy w okresie pracy korzystali z tej zniżki.

V. WNIOSKI DOTYCZĄCE ZAWODU BIBLIOTEKARSKIEGO

1. W celu podniesienia rangi zawodu bibliotekarskiego i naszego Stowarzyszenia postuluje się poczynienie odpowiednich starań, aby przewodniczący koła SBP na równi z przedstawicielami innych organizacji brał udział w zebraniach dyrekcyj i kierownictwa poszczególnych bibliotek.

2. Dla podniesienia rangi zawodu bibliotekarza w społeczeństwie poczynić starania o przywrócenie „Dnia Bibliotekarza” oraz Odznaki „Zasłużony Bibliotekarz”.

3. Zjazd zobowiązuje Zarząd Główny, aby wspólnie ze Związkiem Zawodowym Pracowników Kultury i Sztuki podjął starania o przyznanie odpowiednich stanowisk służbowych i odpowiednich uposażeń z chwilą uzyskania przez pracownika odpowiednich kwalifikacji.

4. Zjazd uważa, że zgłoszone przez Okręgi wnioski dotyczące „ujednoczenia zawodu bibliotekarskiego” i wprowadzenia „jednolitej pragmatyki służbowej” można jedynie potraktować jako postulaty wprowadzenia ładu w istniejące aktualnie przepisy prawne dotyczące bibliotek i bibliotekarzy, wykazujące w poszczególnych resortach dość znaczne różnice. Ta „jednolitość” może mieć jednak zasięg dość ograniczony i dotyczy tylko bibliotek jednego typu (np. bibliotek naukowych w różnych resortach).

5. Należy poczynić starania, aby przy angażowaniu nowych pracowników bibliotek uwzględniano fachowe przygotowanie i społeczne zaangażowanie kandydata oraz opinię kierownika (dyrektora) biblioteki.

6. Zjazd zobowiązuje Zarząd Główny Stowarzyszenia do współpracy ze Związkiem Nauczycielstwa Polskiego w sprawie starań o obniżenie tygodniowego wymiaru godzin dla nauczycieli-bibliotekarzy.

WNIOSKI ZGŁOSZONE PO ZAKOŃCZENIU PRAC KOMISJI WNIOSKOWEJ

1. Zabiegać o powołanie w ramach struktury PAN odpowiedniej komórki, w której byłyby prowadzone prace badawcze także z zakresu bibliotekoznawstwa.

2. Ogólnopolski Zjazd Delegatów SBP uważa za konieczne przyspieszenie wydziałania przez Komitet Nauki i Techniki wytycznych w sprawie organizacji działania bibliotek fachowych przedłożonych przez Centralny Komitet Dokumentacji w porozumieniu z Zarządem Głównym SBP.

3. Postuluje się zorganizowanie konferencji przedstawicieli redakcji czasopism bibliotekarskich (*Przegląd Biblioteczny, Roczniki Biblioteczne, Rocznik Biblioteki Narodowej, Studia nad Książką*) w celu uzgodnienia i podziału tematyki.

4. Należy kontynuować starania o uzyskanie uprawnień emerytalnych dla kustoszy i starszych kustoszy dyplomowanych zatrudnionych w bibliotekach szkół wyższych oraz w innych bibliotekach naukowych na równi z pracownikami nauki.

5. Istnieje konieczność przeprowadzenia nowej regulacji płac dla bibliotekarzy dyplomowanych ze szczególnym uwzględnieniem kustoszy i starszych kustoszy dyplomowanych.

6. Podjąć starania o Dom Pracy Twórczej Bibliotekarza.

UCHWAŁA

OGÓLNOKRAJOWEGO ZJAZDU DELEGATÓW STOWARZYSZENIA BIBLIOTEKARZY POLSKICH

obradującego w dniach 3—4 VI 1969 r. w Kielcach

Zebrani na Ogólnokrajowym Zjeździe Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich odbywającym się w jubileuszowym roku — 25-lecia Polski Ludowej — wyrażamy, w imieniu wszystkich członków Stowarzyszenia, szczerą wdzięczność władzom Polski Ludowej za troskę i opiekę, jaką otaczają nasze bibliotekarstwo.

Dynamiczny rozwój bibliotekarstwa polskiego w minionym ćwierćwieczu jest rezultatem polityki kulturalnej ludowego państwa i olbrzymiego zaangażowania pracowników książki, jest także wyrazem wielkich i nowych potrzeb społecznych.

Jednocześnie stwierdzamy, że Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich wykorzystując społeczną i zawodową aktywność swoich członków będzie dawało maksymalny wkład w rozwój polskiego bibliotekarstwa, doskonalenie wszystkich form pracy z książką, usprawnienie informacji, racjonalizowanie działalności bibliotecznej.

Szczególną uwagę poświęcać będziemy dalszemu rozwijaniu wychowawczych funkcji książki we froncie ideowego i obywatelskiego wychowania społeczeństwa, aktywnie współdziałając z innymi instytucjami wychowawczymi w kształtowaniu patriotycznych postaw młodzieży polskiej.

PROTOKÓŁ OGÓLNOKRAJOWEGO ZJAZDU DELEGATÓW SBP

W dniach 3—4 czerwca 1969 r. odbył się Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów SBP w Kielcach.

3 VI 1969 R. I DZIEŃ OBRAD

Zjazd otworzył Przewodniczący Zarządu Głównego SBP, Jan Baumgart. Powitał zgromadzonych, a w szczególności: Kierownika Wydziału Kultury KC PZPR Wincentego Kraśkę, Wiceministra Kultury i Sztuki Zygmunta Garsteckiego, Zastępcę Przewodniczącego WRN w Kielcach Jana Wójcika, Kierownika Wydziału Propagandy KW PZPR w Kielcach Andrzeja Pierzchałę, Sekretarza WK ZSL Jana Kondatę, Sekretarza SD L. Jezierskiego, Dyrektora CIINTE Wojciecha Piróg, dyrektora Biblioteki Narodowej Witolda Stankiewicza, przewodniczącego Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki tow. Stefana Garczyńskiego oraz prof. Jana Augustyniaka — członka honorowego SBP. W przemówieniu swoim Przewodniczący SBP nawiązał do tradycji historycznych i kulturalnych ziemi kieleckiej. Podkreślił on również, że w okresie od ostatniego Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, jak zawsze, brało czynny udział w życiu politycznym i kulturalnym kraju. Najważniejszymi wydarzeniami w tym okresie były: V Zjazd PZPR, wybory do Sejmu i Rad Narodowych, 50-lecie SBP, 200 rocznica powstania Bibliotek Wojskowych, uchwalenie przez Sejm ustawy o bibliotekach oraz powołanie do życia Państwowej Rady Bibliotecznej.

Następnie powołano jednogłośnie Prezydium Zjazdu w składzie: Witold Stankiewicz — Warszawa, Emilia Białkowska — Warszawa, Juliusz Bernard — Wrocław, Eugenia Czado — Rzeszów, Michał Kuna — Łódź, Stanisław Masztalerz — Kielce. Przewodniczącym Zjazdu został W. Stankiewicz, który również przewodniczył w pierwszym dniu obrad.

Z kolei zabrał głos Wiceminister Kultury i Sztuki, Zygmunt Garstecki. W imieniu Ministerstwa złożył życzenia owocnych obrad. Podkreślił on, że problemy kultury były przedmiotem szerokiego zainteresowania w dyskusjach prowadzonych podczas spotkań przedwyborczych z kandydatami do Sejmu i Rad Narodowych. Zjazd daje okazję do kontynuowania tych rozważań i wyciągnięcia wniosków wytyczających kierunki dalszej pracy. Rozwój kultury naszego narodu związany jest z socjalizmem. Przy podsumowaniu dorobku 25-lecia Polski Ludowej, w perspektywie lat widoczne są w pełni doniosłe przemiany: udostępnienie dorobku kultury najszerszym masom, rozkwit twórczości artystycznej, wymiany kulturalnej z innymi krajami, przekształcenie wsi w nowe regiony kulturalne. Dokoła się też integracja Ziemi Zachodnich z resztą kraju. Wielkim osiągnięciem są szkoły 1000-lecia, obiekty kulturalne, ochrona zabytków, działalność i inicjatywa Związków Zawodowych, towarzystw kulturalnych, regionalnych, organizacji młodzieżowych i społecznych.

W dynamicznym rozwoju życia kulturalnego szczególną rolę odegrała książka. Bibliotekarze zapisać chlubne karty w historii walki o postęp i wyzwolenie narodowe. Nasza literatura solidaryzowała się z postępowymi ruchami w Polsce i na świecie. Możemy być dumni z naszych osiągnięć — książka stała się dziś chlebem powszednim; mamy 50 tys. bibliotek, a w nich 188 mln. woluminów, mamy ustawę o bibliotekach, opracowaną przy czynnym udziale SBP. W przyszłości należy lepiej wykorzystywać istniejące zasoby biblioteczne poprzez zwiększenie obiegu książki. Wymaga to zaangażowania, energii i gospodarności bibliotekarzy. Zadaniem Stowarzyszenia jest pobudzanie tej inicjatywy, podnoszenie kwalifikacji i czuwanie nad przygotowaniem ideowym pracowników bibliotek. Bibliotekarze wpływają bowiem w sposób istotny, poprzez dobór lektury, na kształtowanie postaw i światopoglądu czytelników. Państwo nasze zapewniło właściwe warunki rozwoju kultury polskiej. W najbliższej przyszłości planuje się budowę gmachu Biblioteki Narodowej, dalszy rozwój sieci bibliotek, modernizację ich wyposażenia, dalszy wzrost księgozbiorów i liczby czytelników. W celu rozwiązania istniejących jeszcze trudności i problemów konieczne jest rozszerzenie frontu badań naukowych, zebranie opinii i wniosków. Zajmie się tym nowo powstała Państwowa Rada Biblioteczna

przy współpracy Stowarzyszenia. Ministerstwo w pełni docenia działalność SBP i będzie udzielał możliwie szerokiego poparcia i pomocy jego poczynaniom.

Ustępującemu przewodniczącemu i całemu Zarządowi SBP Minister Garstecki podziękował za owocną pracę.

Dyrektor W. Stankiewicz złożył Ministerstwu Kultury i Sztuki podziękowanie za podjęcie decyzji budowy gmachu Biblioteki Narodowej.

Następnie, w imieniu władz miejscowych powitał zgromadzonych Wiceprzewodniczącą WRN w Kielcach, Jan Wójkic. Przypomniat on o historycznych i kulturalnych tradycjach Kielecczyny. O przeszłości tej ziemi mówią cenne odkrycia archeologiczne, np. w Wińlicy, Krzemionkach Opatowskich, w Słupi; z nią związane są tradycje arianizmu oraz wiele nazwisk historycznych, jak: Kościuszko, Sciegienny, Staszic. Tu zachował się najstarszy zabytek języka polskiego „Kazania Świętokrzyskie”, tu tworzył Rej, Kochanowski, Żeromski i wielu innych. W czasie II wojny światowej Kielecczyna wstąpiła się partyzantką (mjr Hubala i in.) oraz braterstwem broni z żołnierzem radzieckim (Skopenko). Jeszcze w czasie trwania wojny ratowano i zabezpieczano muzea i księgozbiory, m. in. 2 tys. obrazów i grafiki, zabytkowe meble, 40 tys. woluminów, w tym około 6 tys. starych druków. W 1947 roku w Nagłowicach dokonano symbolicznego otwarcia tysiącletniej biblioteki gminnej. Dziś, w 25-lecie Polski Ludowej Kielecczyna ma pełną sieć bibliotek gromadzkich, przeszło 2,5 tys. punktów bibliotecznych, 20% czytelników w stosunku do ogółu ludności. Oprócz bibliotek publicznych działają biblioteki szkolne, fachowe, zawodowe, naukowe. W świadomości ludzkiej dokonały się przemiany, których wynikiem jest dojrzałość społeczna i zaangażowanie w realizację polityki partii i władzy ludowej. Na zakończenie swego wystąpienia Przewodniczący Wójkic życzył pomyślnych obrad.

Przewodniczący Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, tow. Stefan Garczyński przekazał życzenia dla Zjazdu. Podkreślił, że bibliotekarze stanowią poważną grupę pracowników kultury. Związek Zawodowy w pełni docenia wagę problemów związanych z rozwojem bibliotek i czytelnictwa. Należy jednak stwierdzić, że dotychczas istniała za mała współpraca Związku z bibliotekarzami, co uwidoczniło się np. podczas opracowywania ustawy bibliotecznej. W najbliższej przyszłości Związek postara się o ożywienie i zacieśnienie współpracy z SBP.

Następnie zabrała głos przewodnicząca Komisji Kultury WRN w Kielcach, Z. Żakowa. Nawiazała do bogatych tradycji ziemi kieleckiej, szczególnie w zakresie literatury. Wiele uwagi poświęciła doniosłej roli, jaką spełnia literatura w kształtowaniu człowieka. Mówiąc o zjawiskach kulturowych, o człowieku w ogóle nie sposób pominąć Stefana Żeromskiego. Dla bibliotekarzy postać wielkiego pisarza jest tym bliższa, że w okresie swej pracy w Muzeum Polskim w Rapperswilu wniósł on do bibliotekarstwa nowe treści, starał się wprowadzać nowe metody. Najbliższa czytelnikowi jest zawsze literatura piękna. Książka jest źródłem inspiracji twórczej dla telewizji, kina, teatru i radia.

Dyrektor CIINTE, Wojciech Piróg w swoim wystąpieniu nawiązał do współpracy bibliotekarzy z dokumentalistami. Podkreślił duży wkład w tym zakresie: zostało zawarte porozumienie SBP z CIINTE, na mocy którego bibliotekarze i dokumentaliści uczestniczą wzajemnie w naradach, posiedzeniach i komisjach. Perspektywy współpracy są duże, ponadto przygotowywany jest projekt jednolitego systemu informacji. Ma to być system integrujący działalność informacyjną prowadzoną dotychczas w różnych pionach i stanowiący element składowy prac nad utworzeniem Międzynarodowego Centrum Informacji w ramach RWPG. Na zakończenie dyr. Piróg wyraził nadzieję, że współpraca bibliotek i ośrodków informacji będzie się nadal rozwijała.

Po wystąpieniu dyrektora CIINTE nastąpiło wręczenie odznaki honorowej SBP, przyznawanej za wybitne osiągnięcia i zasługi w dziedzinie bibliotekarstwa. Na mocy uchwały Zarządu Głównego odznakę otrzymali: St. Badoń — Szczecin, E. Białkowska — Warszawa, A. Bocheński — Gdańsk, Wł. Borkowska — Warszawa, F. Bursowa — Warszawa, M. Dubieniowa — Koszalin, H. Falkowska — Warszawa, A. Gryczowa — Warszawa, Z. Kempka — Warszawa, St. Kubiakowa — Łódź, H. Kurpiło — Wałbrzych, Wł. Malewski — Białystok, St. Masztalerz — Kielce, W. Nowodworski — Lublin, L. Pawlak — Poznań, E. Pawlikowska — Warszawa, W. Pawlikowski — Poznań, L. Pelczarski — Olsztyn, Z. Schultis —

Rzeszów, H. Szejnkowska — Wrocław, F. Szymiczek — Katowice, R. Trociński — Warszawa, P. Wasilewski — Jarocin.

W imieniu odznaczonych wyrazy podziękowania złożył A. Bocheński.

Dyrektor MBP im. L. Waryńskiego w Łodzi Roman Kaczmarek wygłosił referat na temat ustawy o bibliotekach i jej realizacji.

Po wysłuchaniu referatu, na wniosek Przewodniczącego Zjazdu uczczono minutą ciszy pamięć członków SBP zmarłych w okresie międzyzjazdowym: Aleksandra Birkenmajera, profesora UW; Czesława Kozioła, Zastępcy Dyrektora Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek; Piotra Grzegorzczaka, bibliografa i literata; Wandy Lubeckiej, bibliotekarki UW; i innych.

Po przerwie obecni przyjęli następujący porządek obrad:

3 VI 1969 r.

1. Otwarcie Zjazdu
2. Powołanie Prezydium Zjazdu
3. Przemówienia
4. Przemówienie dyr. Romana Kaczmarka na temat ustawy o bibliotekach i jej realizacji
5. Przyjęcie protokołu Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów odbytego w Szczecinie 3—4 VI 1968 r.
6. Zatwierdzenie regulaminu obrad Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów w Kielcach
7. Wybór Komisji Zjazdowych: a) Weryfikacyjnej, b) Wnioskowej, c) Skrutacyjnej, d) Komisji Matki
8. Sprawozdania: a) Sekretarza Generalnego, b) Skarbnika, c) Głównej Komisji Rewizyjnej, d) Głównego Sądu Koleżeńskiego
9. Dyskusja

4 VI 1969 r.

1. Dalszy ciąg dyskusji
2. Sprawozdanie Komisji Weryfikacyjnej
3. Przyjęcie wniosków Głównej Komisji Rewizyjnej
4. Wybór władz SBP
5. Sprawozdanie Komisji Wnioskowej i powzięcie uchwał
6. Ogłoszenie wyników wyborów
7. Zamknięcie Zjazdu

5 VI 1969 r.

Wycieczka w Góry Świętokrzyskie

*
*   *
*

Po przyjęciu protokołu Ogólnokrajowego Zjazdu SBP w Szczecinie w 1966 r., zatwierdzono regulamin obrad Zjazdu w Kielcach oraz przeprowadzono wybory do Komisji Zjazdowych, w wyniku których skład Komisji ustalono jak następuje:

KOMISJA MATKA

Tadeusz Biernacki (Szczecin), Ewa Zarzycka (Łódź), Janina Krajewska (Warszawa), Zofia Wieczorek (Poznań), Irena Suchorzewska (Gdańsk), Eugeniusz Komorowski (Kielce), Maria Kisielewska (Kraków), Halina Kierska (Wrocław), Elżbieta Iiatko (Katowice).

KOMISJA MANDATOWA

Jan Waliński (Poznań), Edward Domański (Warszawa), Danuta Krzemieniecka (Koszalin), Ewa Gos (Szczecin), Zofia Nowak (Zielona Góra).

KOMISJA SKRUTACYJNA

Zbigniew Binerowski (Gdańsk), Wanda Kruk (Białystok, Zofia Stanisiz (Rzeszów), Joanna Demianowska (Kraków), Irena Kakowska (Warszawa-woj.).

KOMISJA WNIOSKOWA

Edmund Józefowicz (Toruń), Włodzimierz Goriszowski (Katowice), Tadeusz Jeziński (Lublin), Jan Wróblewski (Olsztyn), Stanisław Wrzeszcz (Gdańsk).

Zgodnie z p. 8 porządku obrad sprawozdania złożyli:

a) kol. Jadwiga Kołodziejska, Sekretarz Generalny, i kol. Stanisław Jeżyński, Z-ca Sekretarza Generalnego — sprawozdanie z działalności SBP za okres czerwiec 1966 — czerwiec 1969.

b) kol. Tadeusz Bruszewski — sprawozdanie finansowe.

c) kol. Witold Pawlikowski — sprawozdanie Główniej Komisji Rewizyjnej.

d) kol. Walery Dąbrowski — sprawozdanie Głównego Sądu Koleżeńskiego, który w minionej kadencji nie rozpatrywał żadnych spraw.

DISKUSJA

Kol. Włodzimierz Goriszowski — Katowice. Wśród rosnących zadań SBP na plan pierwszy wysuwają się sprawy społeczne i ideowe. Zwiększa się także ranga zawodu bibliotekarza na tle przemian społecznych, gospodarczych i kulturalnych. W związku z tym musi ulec zmianie funkcja biblioteki i model bibliotekarza. Postęp techniczny, upowszechnienie oświaty stwarzają szanse awansu społecznego dla każdego obywatela. W tych warunkach biblioteka stała się placówką oświatowo-wychowawczą, rozszerzającą zakres kształcenia pozaszkolnego, a bibliotekarz — pedagogiem, współtwórcą rozwoju kulturalnego społeczeństwa, uczestniczącym w przekształcaniu środowiska. Do tej roli bibliotekarze nie są jeszcze przygotowani. Wytworzył się konflikt między wymaganiami a możliwościami, co nie pozostaje bez wpływu na płynność kadr. Problem kształcenia bibliotekarzy jest bardzo istotny. ZG SBP za mało uwagi poświęcił tym sprawom w swoich dotychczasowych pracach. Istniejący system kształcenia: szkoły średnie, szkolenie kursowe — nie spełnia zadań w zakresie dostatecznego przygotowania do zawodu. Istniejące studia bibliotekoznawcze tylko częściowo wyrównują braki. Problem ten powinien stać się przedmiotem troski nowego Zarządu. Należałoby powołać komisję do zajęcia się sprawami kształcenia bibliotekarzy i wystąpić do Ministerstwa z odpowiednimi postulatami, np. wprowadzenia bibliotekoznawstwa do WSN i uniwersytetów oraz zmian w dotychczasowym programie studiów, które uwzględniłyby przygotowanie bibliotekarzy w zakresie pedagogiki, socjologii i filozofii.

Kol. Alina Janik — Wrocław-woj. Ustupający Zarząd Główny stworzył właściwą atmosferę pracy. Biblioteki publiczne stały się pełnoprawnymi partnerami w ramach Stowarzyszenia. Biblioteki powinny współpracować nie tylko z organizacjami masowymi, ale także wzajemnie między sobą. Sprawa ta jest często niewłaściwie ustawiona, jak to stwierdzono na przykładzie obserwacji wyniesionych z biblioteki powiatowej w Lubinie. Ograniczenie się tylko do jednej formy współpracy prowadzi do zaniedbania spraw czysto zawodowych. Obecnie bibliotekarstwo dąży do koordynacji prac w skali regionu i nie może ograniczać się do współpracy w ramach pionu. Biblioteki mają służyć nie tylko tym ludziom, których trzeba rozczytać, ale także innym kręgom społeczeństwa. Studenci oczekują lektur od bibliotek publicznych, które nie są w stanie im tego zapewnić ze względu na brak funduszy, brak odpowiednich lokali z czytelniami, warsztatu informacyjnego i sprzętu bibliotecznego. Biblioteka nie może być tylko organizatorem spotkań i odczytów. Musi przede wszystkim wpływać na kształtowanie się społeczeństwa danego środowiska, jego postaw ideowych. Na przykładzie biblioteki powiatowej w Lubinie uwidaczniają się również trudności lokalowe — pomieszczenie przeznaczone początkowo dla biblioteki oddano dla Domu Kultury. Następnym problemem to polityka gromadzenia, która nie będzie właściwa, jeżeli bibliotece nie zabezpieczy się funduszy na początku roku. Bibliotekarstwo światowe zmierza w kierunku likwidacji ksiąg inwentarzowych, ubytków oraz kontroli księgozbioru. U nas w dalszym ciągu istnieje sprzeciw ze strony Ministerstwa Finansów. Z powyższych rozważań można wysnuć następujące wnioski:

1. W sprawie współpracy bibliotek — porozumienie się resortów.
2. Ustalenie wskaźników ilości księgozbioru w stosunku do ilości mieszkańców, co pozwoli na dokładniejsze planowanie budżetu.
3. Zapewnienie dla bibliotek odpowiednich lokali w nowo powstających obiektach kulturalnych.

4. Nowelizacja struktury bibliotek powiatowych — wprowadzenie czytelni i nowoczesnego aparatu naukowego.

5. Odbiurokratyzowanie bibliotekarstwa — likwidacja ewidencji.

Kol. Janina Kelles-Krauz — Okręg Wrocław-miasto. Konieczna jest współpraca bibliotek dziecięcych z bibliotekami szkolnymi. Bibliotek dziecięcych jest za mało, ale jeszcze mniej jest bibliotek młodzieżowych. Młodzież nie orientuje się, jak korzystać ze zbiorów. W szkołach brak jest czytelni; sprawą codzienną jest zabieranie lokalu biblioteki na inne cele. Zadaniem dla przyszłego Zarządu jest zadbanie o utrzymanie ciągu czytelniczego, a co za tym idzie, o ściślejszą współpracę bibliotek publicznych i szkolnych. Należy także podnieść poziom wykształcenia bibliotekarzy i stworzyć możliwości zatrudniania osób z wyższym wykształceniem w bibliotekach publicznych niższych ogniw organizacyjnych: powiatowych i gromadzkich.

Zarząd Główny winien kłaść większy nacisk na sprawy bytowe bibliotekarzy, niezależnie od tego, że zagadnieniami tymi zajmą się Związki Zawodowe. Podniesienie rangi Bibliotekarza w społeczeństwie jest również sprawą Stowarzyszenia. Godny podkreślenia jest udział Stowarzyszenia w obchodach 150 rocznicy istnienia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, której m. in. poświęcone było plenarne posiedzenie Zarządu Głównego SBP.

Kol. Maria Kubalowa — FSO Warszawa — mówiła o pracy bibliotek związkowych, o trudnościach, jakie bibliotekarze napotykają w swej pracy. Trudności te nie świadczą o braku zrozumienia ze strony zakładu; są one częściowo wynikiem specyfiki pracy w zakładach przemysłowych. Przed wojną książka była dla robotnika luksusem, a wytworzenie nawyku czytania u dorosłych jest bardzo trudne. Tym cenniejszy jest fakt, że na 32 tys. robotników zatrudnionych w FSO co drugi jest czytelnikiem biblioteki. Biblioteka otrzymuje duże dotacje na zakup, ale ma trudności z doбором tematycznym księgozbioru. Konieczna jest analiza przepisów regulujących ilość etatów w stosunku do ilości wypożyczeń. Pożądane byłoby też utworzenie zaocznego wydziału bibliotekoznawstwa przy UW jak również organizowanie przy bibliotekach publicznych i ośrodkach metodycznych punktów gromadzenia materiałów szkoleniowych.

Kol. Anna Czekańska — UW Warszawa. W dyskusji padło stwierdzenie, że istniejące studia stacjonarne i zaoczne (magisterskie) nie odpowiadają w pełni wszystkim potrzebom bibliotek. Postulaty dotyczące utworzenia studiów międzywydziałowych i podyplomowych (np. w formie specjalizacji na polonistycę i historię) są trudne do zrealizowania ze względu na niemożność pełnej obsady dydaktycznej. Pewnym wyjściem z sytuacji byłoby przywrócenie 5-letnich studiów bibliotekoznawczych, które zostały skrócone do lat czterech, i co za tym idzie — utworzenie studiów dwustopniowych. Zbadaniem potrzeb w dziedzinie kształcenia bibliotekarzy powinno zająć się Stowarzyszenie. Z powyższych rozważań wynika konieczność koordynacji poczynań w zakresie tworzenia nowych form studiów, a w szczególności ich programowania.

Kol. Anna Sitarśka — UW Warszawa. Wobec postępu techniki oraz coraz szerszego zastosowania mikrofilmu konieczne jest unowocześnienie bazy materialnej bibliotek. Zenująca sprawą jest tłumaczenie konieczności wyposażenia bibliotek w czytniki. Należy pamiętać o potrzebach bibliotek nie tylko w chwili obecnej, ale i za lat dwadzieścia. Dlatego można już dziś rozważać sprawę zastosowania maszyn elektronicznych w służbie wykorzystania książki i w zakresie informacji. Rozwiązanie istniejących trudności jest niemożliwe bez badań naukowych.

4 VI 1969 r. II DZIEŃ OBRAD

Przewodniczył kol. Juliusz Bernard z Wrocławia.

DALSZY CIĄG DYSKUSJI

Kol. Wanda Sokołowska — Okręg Warszawa-miasto. Projekt instrukcji katalogowania alfabetycznego został rozesłany w 100 egzemplarzach do bibliotek z myślą o zebraniu opinii i ocen — otrzymano tylko 10 odpowiedzi. Obecnie bibliotekarze proszeni są o ustosunkowanie się do projektu instrukcji dotyczącej opracowania dokumentów życia społecznego.

Kol. Zbigniew Żmigrodzki — Częstochowa. Wyraził uznanie dla pracy Zarządu Głównego SBP w minionej kadencji. Wielką wagę ma zapewnienie dyrektorom bibliotek szkół wyższych udziału w posiedzeniach senatu uczelni. Stowarzyszenie przeżywa pewien kryzys organizacyjny, ma trudności kadrowe. Zarządy Okręgów ograniczają często swoją działalność do wycieczek krajoznawczych — za mało jest imprez organizowanych z myślą o wymianie doświadczeń i doskonaleniu zawodowym. Jeśli chodzi o działalność wydawniczą SBP, największą bolączką jest nieregularne ukazywanie się czasopism. Również ich tematyka jest zbyt jednostajna. Warunki na prowadzenie pracy naukowej przez bibliotekarzy są bardzo skromne. Jako uzupełnienie do sprawozdania Sekretarza Generalnego J. Kołodziejskiej należy przypomnieć o ukazaniu się w 1968 roku „Informatora o bibliotekach częstochowskich” przygotowanego z pomocą Okręgu Katowickiego SBP.

W pracy współczesnej biblioteki szczególnie ważna jest działalność informacyjna, dająca szerokie możliwości oddziaływania na środowisko. Często działalność ta jest zaniedbywana na korzyść czynności technicznych. Wobec tego może zaistnieć konieczność tworzenia odrębnych ośrodków informacji, co niekorzystnie wpływa na rangę bibliotek. Nie mniej ważna jest etyka zawodowa bibliotekarzy. W jej zakres wchodzi nie tylko stosunkowanie się do czytelników, ale również stosunki między bibliotekarzami. Czasopisma bibliotekarskie powinny zająć się w szerszym zakresie sprawami etyki. Postawa władz wobec pracowników odchodzących na emeryturę nie zawsze jest właściwa. Przykładem może być sprawa długoletniego, zasłużonego pracownika biblioteki Politechniki Gdańskiej Jana Pastwy, któremu wręczono bez uprzedzenia wypowiedzenie. Stowarzyszenie powinno w porozumieniu z Sekcją Bibliotekarzy przy ZNP ustalić ogólne ramy postępowania wobec emerytów. Dotychczas nie uregulowana jest sprawa 6-tygodniowych urlopów dla bibliotekarzy dyplomowanych. Istnieją również dysproporcje w upośażeniu kustoszów i kustoszów dyplomowanych na niekorzyść tych ostatnich. Pod adresem Stowarzyszenia można też wysunąć postulat odnośnie szerszego informowania o aktualnych pracach podjętych przez Zarząd Główny, co wiąże się z uaktywnieniem Komisji Informacji Naukowej.

Kol. Emilia Białkowska — MOiSZW. Już nauczyciele w szkole podstawowej muszą dbać o to, aby wyrobić nawyk czytania u młodzieży. Młodzież powinna być przedmiotem naszej troski, a problem jej wychowania — problemem zasadniczym. W obliczu szybkiego rozwoju nauki, postępu technicznego trzeba ją nauczyć aktualizowania i uzupełniania swych wiadomości. Szkoła podstawowa winna rozbudzić zamiłowanie do czytania, kształcić wrażliwość na treść i piękno książki. Zadania te stoją nie tylko przed nauczycielami i bibliotekarzami szkolnymi, ale także przed bibliotekarzami wszystkich sieci. Szkoła wyrównuje kulturalny poziom całego społeczeństwa i dlatego czytelnia w bibliotece szkolnej jest nieodzowna, jako jedna z form wdrażania nowoczesnych metod pracy, aktywizująca młodzież i zmuszająca ją do myślenia. Z powodu braku czytelni szkolnych absolwenci szkół nie są przygotowani do samodzielnego korzystania z materiałów naukowych.

Jednym z naczelnych zadań bibliotekarzy jest upowszechnianie kultury w społeczeństwie. Szerokim polem do popisu dla bibliotekarzy związkowych jest podnoszenie poziomu kulturalnego robotników pracujących we współczesnych zakładach przemysłowych.

Uchwała V Zjazdu określiła zadania stojące przed naszym społeczeństwem m. in. w dziedzinie kultury i oświaty: powiązanie systemu oświatowego z rozwojem gospodarczym i kulturalnym, usunięcie niedociągnięć w pracy z młodzieżą, podniesienie poziomu pracy zawodowej. Zadania stawiane przez V Zjazd są zadaniami perspektywicznymi, trudnymi w realizacji. Dlatego powinno istnieć współdziałanie w sprawach wychowawczych: domu, szkoły i biblioteki, aby młodzież nie natrafiała na sprzeczności. Bibliotekarze szkolni są niejako nauczycielami i pracownikami frontu ideowo-wychowawczego i w ich działaniu winny znaleźć odbicie zjawiska społeczne, polityczne i wychowawcze. Ważna jest pomoc młodzieży w wyborze właściwego zawodu poprzez dobór odpowiedniej lektury, organizowanie spotkań z ludźmi reprezentującymi różne zawody. Sprawą Zarządu Głównego będzie zobowiązanie ogniw terenowych SBP do realizowania w miarę możliwości tych zadań. Należałoby także opracować edycje czasopisma dla młodzieży o charakterze społeczno-literackim, które zawierałoby materiały pomocnicze w zakresie prawidłowego doboru książek, oraz informować o aktualnych wydarzeniach z życia społecznego i kulturalnego.

Kol. Stanisław Krzywicki — Okręg Szczecin. Problem bazy lokalowej bibliotek jest coraz bardziej palący w związku ze zmianą ich funkcji: przekształcania się wypożyczalni w placówki kulturalno-oświatowe, służące pomocą czytelnikowi. W województwie szczecińskim problem ten został częściowo rozwiązany. Uchwała KW PZPR w Szczecinie zagwarantowała stworzenie bazy lokalowej do roku 1973. W bibliotekach woj. szczecińskiego różne organizacje prowadzą pracę oświatową, informacyjną i szkoleniową. Przy bibliotekach gromadzkich powstały Ośrodki Wiedzy Rolniczej przy Oporckim Resorcie Rolnictwa. Biblioteki szczecińskie współpracują z Ośrodkami propagandy partyjnej, zapewniają książki dla Uniwersytetów Powszechnych. Bardzo ważnym elementem w pracy bibliotek jest koordynacja i współpraca. W województwie szczecińskim współpraca jest dobrze zorganizowana, szczególnie z ośrodkami informacji naukowo-technicznej. Został nawet utworzony Regionalny Ośrodek Bibliotek i Ośrodków Informacji dla woj. szczecińskiego, a Prezydium WRN powołało Wojewódzką Radę Biblioteczną dla koordynowania prac bibliotek wszystkich sieci województwa.

Kol. Witold Stankiewicz — Biblioteka Narodowa. Zjazdy SBP są istotnym wydarzeniem w życiu bibliotekarzy. Dokonuje się na nich podsumowania dotychczasowych prac i osiągnięć oraz wytycza nowe drogi i zadania. W okresie międzywojennym SBP miało poważne osiągnięcia. Jednym z nich jest zwiększenie liczebności członków SBP i należałoby w dalszym ciągu działać w tym kierunku, skupiać w Stowarzyszeniu bibliotekarzy aktywnych, wiązać energię młodych z doświadczeniem starszego pokolenia. Zarząd Główny powinien opracować szczegółowy program działania w tej dziedzinie oraz uporządkować sprawę wydawania czasopism bibliotekarskich. Biblioteka Narodowa ze swej strony deklaruje pomoc w tym zakresie przez udostępnianie bazy poligraficznej. W tej chwili najważniejszym zadaniem stojącym przed bibliotekarstwem polskim jest szybka reorganizacja i likwidacja zapóźnienia w metodach pracy. Nasze bibliotekarstwo musi śledzić pracę bibliotek zagranicznych. Zarząd Główny powinien ustalić stałe formy współpracy między resortami odpowiedzianymi za losy bibliotek.

Udział Kierownika Wydziału Kultury KC PZPR, tow. Wincentego Kraśki w naszym zjeździe jest dowodem dostrzegania przez władze ważnej roli bibliotekarzy w tzw. froncie kulturalnym.

*

SPRAWOZDANIE KOMISJI MANDATOWEJ

złożył przewodniczący kol. Jan Waliński: w 21 kręgach zostało wybranych 110 delegatów. Na Zjazd przybyło 103 delegatów. Stanowi to 93,5%, tym samym obrady są prawomocne.

SPRAWOZDANIE KOMISJI MATKI

Przewodniczący Komisji Matki kol. Tadeusz Biernacki przedstawił listę kandydatów do Prezydium Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej i Głównego Sądu Koleżeńskiego. Do listy Prezydium zgłoszono dwie dodatkowe kandydatury z sali: 1. Mazurkiewiczza Mieczysława, 2. Nowak Zofii.

*

Po sprawozdaniu Przewodniczących Komisji kontynuowano dyskusję.

Kol. Adam Muszyński — Okręg Gdańsk. Należałoby organizować częściej seminaria dla bibliotekarzy i więcej uwagi poświęcać budownictwu bibliotecznemu oraz zastosowaniu maszyn elektronowych w pracy bibliotek. Seminaria takie powinny organizować Zarząd Główny SBP. W dziedzinie budownictwa bibliotek musi istnieć ścisła współpraca bibliotekarzy i architektów, aby nie było wypadków zmiany projektów już w trakcie budowy biblioteki.

Kol. Anna Romañska — okręg Warszawa-miasto. Sprawa perspektywicznego rozwoju bibliotek jest niedopracowana. W opracowaniu planów perspektywicznych należałoby uwzględnić dwa nurty przygotowań. Przede wszystkim analiza bibliotek w obszarze sieci, która mogłaby być przeprowadzona przez powołane do tego zespoły. Niezbędne są również badania bibliotekoznawcze, przeprowadzone przez pracownie zorganizowane w tym celu przy Wydziałach Bibliotekoznawstwa przy naszych uczelniach. Sprawa bibliotek naukowych i rozwoju informacji naukowej jest trochę zaniedbana. Należałoby zorganizować ogólnokrajową konferencję poświęconą tej

tematyce. Zaniehdana jest także sprawa bibliotekarzy rencistów, dla których trzeba wybudować dom opieki. Na Kielecczyźnie mógłby powstać Dom Pracy Twórczej, np. w rejonie Gór Świętokrzyskich.

Kol. Zbigniew Kempka — okręg Warszawa-miasto. W czasie działalności Zarządu w ostatniej kadencji okręg stołeczny zgłosił wniosek w sprawie większego zaangażowania się Zarządu w prace społecznych i w życiu społeczno-politycznym kraju. Ze sprawozdania dr Kołodziejskiej wynika, że postulat ten był realizowany. Stowarzyszenie czynnie włączało się w nurt życia społecznego, np. poprzez organizowanie różnego rodzaju rocznic. Jak to uwidoczniło się w wystąpieniach dyskusantów, bibliotekarze są pracownikami frontu ideologicznego. Dlatego w Statucie SBP powinien znajdować się artykuł określający stosunek Stowarzyszenia do realiów politycznych kraju oraz zadania w dziedzinie wychowawczo-ideologicznej. Zdarzają się bowiem i takie sytuacje, jak np. w czasie wydarzeń marcowych, kiedy to Stowarzyszenie nie potępiło sił rewizjonistycznych i nie ustosunkowało się do polityki partii i rządu. W czasie kampanii przedwyborczej nie zorganizowano również posiedzenia Prezydium Zarządu Głównego, na którym należało przedyskutować tezy i ordynacje przedwyborcze. Okręgi SBP powinny nawiązać bliższe kontakty z Komitetami PZPR, ze związkami zawodowymi, a prasa biblioteczna — szerzej uwzględnić aktualne zagadnienia życia społecznego, politycznego i kulturalnego w kraju i na świecie.

Kol. Józef Korpała — Okręg Kraków-miasto. Coraz więcej młodych ludzi włącza się czynnie w życie Stowarzyszenia. Należy się z tego cieszyć. Bardzo ważna jest sprawa ustawy bibliotecznej. W różnych etapach pracy nad nią wniosło duży wkład wielu bibliotekarzy. Ustawa ta jest wyrazem przemian. Wynika z niej zmiana funkcji bibliotek — z wypożyczalni i magazynów w instytucje informacyjne. W tej sytuacji najważniejszym zadaniem jest przekwalifikowanie bibliotekarzy, przygotowanie ich do pełnienia nowych funkcji. Bibliotekarstwo powinno wykorzystać obchody 25-lecia PRL do uprzytomnienia nowym Radom rangi i roli bibliotek w służbie Polski Ludowej.

Kol. Jan Wołosz — Okręg Warszawa-miasto. Roku jubileuszowy: 25-lecie PRL stwarza dogodną sytuację do podsumowania naszych osiągnięć. Zrobiliśmy bardzo wiele, szczególnie w dziedzinie rozwoju bibliotek wiejskich. Można to było zaobserwować na seminarium w Czechosłowacji poświęconemu tym właśnie zagadnieniu. W porównaniu z osiągnięciami innych państw wypadliśmy bardzo dobrze; bibliotekarze krajów zachodnich zapowiedzieli nawet swoje wizyty. Nasze bibliotekarstwo znalazło się w sytuacji przełomowej. Społeczeństwo osiągnęło dość wysoki poziom życia kulturalnego i społecznego. W tej sytuacji niepokojący jest brak programu rozwojowego i planów perspektywicznych dla bibliotek. Stowarzyszenie powinno uwzględnić te sprawy w swoich pracach, stwarzać warunki do badań naukowych. Powinno mocniej niż dotychczas angażować się w sprawę rozwoju bibliotek.

*

SPRAWOZDANIE KOMISJI REWIZYJNEJ

Z kolei Przewodniczący Zjazdu poddał pod głosowanie wniosek Głównej Komisji Rewizyjnej o udzielenie absolutionum ustępującemu Zarządowi, który został uchwalony jednogłośnie.

*

W nawiązaniu do wypowiedzi kol. Kempki, kol. Jan Baumgart wniósł sprostowanie dotyczące ustosunkowania się Zarządu Głównego do wydarzeń marcowych. Otóż 30 IX 1968 r. odbyło się posiedzenie plenarne Zarządu Głównego poświęcone tej sprawie, a sprawozdanie z posiedzenia przekazane Ministrowi Kultury i Sztuki. Następnie złożył podziękowanie przedstawicielom władz partyjnych i państwowych oraz delegatom za udział w obradach a członkom władz Stowarzyszenia za współpracę w okresie minionej kadencji.

Kol. Bolesław Świdorski — Okręg Poznań-miasto. Zwrócił uwagę na konieczność odciążenia bibliotekarzy od spraw manipulacyjnych. Można to osiągnąć przez szersze zastosowanie automatyzacji, w czym ciagle jesteśmy zacofani. Oprócz powielania trzeba wykorzystać kserografię. W publikacji ważniejsze jest wyupuklenie jej treści aniżeli cechy fizyczne. Zadanie biblioteki określa się jako groma-

dzenie i udostępnianie książek, ale inne sformułowanie mówi, że jest nim zdobywanie, przetwarzanie, magazynowanie i rozpropagowanie informacji.

Kol. Halina Keferstein — Okręg Olsztyn. Mówiła o inicjatywach dających dobre wyniki w pracy bibliotek, jak np. organizowanie dni literatury regionalnej, 100-lecia bibliotek ludowych na Warmii i Mazurach. Inicjatywy te znalazły zrozumienie i uznanie władz i pozwoliły na zacieśnienie współpracy, jak również na rozszerzenie kontaktów z innymi placówkami kulturalno-oświatowymi. Złożyła podziękowanie Zarządowi Głównemu SBP i Ministerstwu Kultury i Sztuki za przychyłne ustosunkowanie się do poczynań Okręgu Olsztyńskiego. Zarząd Okręgu Olsztyńskiego przeprowadził na swoim terenie analizę uposażeń bibliotekarzy, którzy mają w przeciągu 3 lat odejść na emeryturę — okazało się, że 60% spośród nich nie posiada odpowiednich stawek. Można przypuszczać, że problem ten dotyczy wszystkich sieci na terenie całego kraju. Dlatego wysunęła pod adresem ZG SBP postulat przeprowadzenia podobnych analiz przez wszystkie okręgi.

Kol. Ryszard Saniewski — Okręg Zielona Góra. W Zielonej Górze odbył się niedawno Zjazd Okręgowy poświęcony realizacji ustawy o bibliotekach oraz analizie sytuacji bibliotek i bibliotekarzy różnych sieci: publicznych, związkowych, fachowych, pedagogicznych (nie objęto analizą bibliotek szkolnych). W roku 1960 zakończył się I etap organizacji bibliotek publicznych; w drugim okresie trzeba zwrócić uwagę na ich osiągnięcia od strony jakości pracy. Nasuwa się wniosek, aby zorganizować zaoczne studium bibliotekarskie dla pracowników z wiolelnim stażem. Istnieje problem perspektywnego rozwoju powiatowych bibliotek pedagogicznych. Jeśli mają być placówkami samodzielnymi, należy im zapewnić właściwą kadre i warunki lokalowe — w przeciwnym wypadku lepiej połączyć je z powiatowymi bibliotekami publicznymi. Jeśli chodzi o biblioteki związkowe, to trzeba stwierdzić, że w przeprowadzaniu analizy napotymano na trudności z uzyskaniem potrzebnych materiałów. Pożądane byłoby zwiększenie kompetencji bibliotek publicznych w stosunku do tych bibliotek w zakresie wydawania zaleceń i wpływu na obsadę personalną, aby połączyć obie sieci. W bibliotekach fachowych panuje anarchia kadrowa, nie ma współpracy nawet w ramach branży. Postuluje się, aby ZG SBP wystąpił do władz z wnioskiem o wydanie przepisów o liczbie etatów w zależności od liczby czytelników oraz przygotowania zawodowego pracowników ośrodków informacji i bibliotek fachowych. Proponuje się również wprowadzenie zasady, żeby w wydziałach kultury Rad Narodowych przynajmniej jeden pracownik miał kwalifikacje bibliotekarskie.

Kol. Rafał Kozłowski — Okręg Warszawa-miasto. Biblioteki fachowe nie posiadają jeszcze tradycji i doświadczenia. Sieć ich rozszerza się szybko i obejmuje w chwili obecnej 5 tys. placówek. Do najważniejszych zadań tych bibliotek należy informacja. Szczególnie ważną rolę odgrywiają biblioteki branżowe koordynujące pracę w ramach resortów. Opiekę nad bibliotekami fachowymi sprawuje CIINTE, który opracował instrukcję w sprawie ich organizacji. Sprawą zasadniczą jest odpowiednio przygotowanie kadry. Szkolenie prowadzi POKKB — obecnie mamy VI kurs dla bibliotekarzy bibliotek fachowych. Szkolenie na poziomie szkoły wyższej ma niewielki zasięg — ośrodek warszawski daje co roku 30 absolwentów. We Wrocławiu na bibliotekoznawstwo nie ma specjalizacji w tym zakresie. Trudności rozwiązałyby studium podyplomowe. W rozporządzeniu Ministerstwa brak jest ustaleń stawek dla bibliotekarzy fachowych. Poza tym istnieje konieczność prowadzenia stałych badań nad czytelnictwem literatury fachowej. Badań tych nie podjęto mimo uchwał z 1958 r. i 1965 r.

Kol. Marian Filipkowski — Okręg Olsztyn. Podkreślił on dobrą współpracę z władzami partyjnymi i administracyjnymi na swoim terenie. Dzięki pomocy władz możliwa była organizacja takich imprez jak Dni Braniewskie i Ziemi Warmińsko-Mazurskiej, licznych spotkań autorskich w wioskach i PGR-ach. Dobre wyniki dała też akcja popularyzacji literatury rolniczej. Podczas podsumowania kursu wojewódzkiego przewodniczący WRN podziękował bibliotekarzom za osiągnięcia w podnoszeniu wiedzy rolników. Bolączką jest brak wykwalifikowanych bibliotekarzy oraz mała ilość etatów w gromadach. W olsztyńskim 36% bibliotek gromadzkich ma etaty (przy średniej krajowej 46%). Jest to dysproporcja rażąca. Konieczne są tu większe nakłady finansowe. Ale nie chodzi tylko o etaty — chodzi również o kształtowanie nowego modelu bibliotekarza aktywnego, zaangażowanego.

Tow. Wincenty K r a ś k o. Dyskusja nasuwa pewne refleksje odnośnie komputerów, informacji, określenia „bank informacji”. Bez komputerów trudno wyobrazić sobie nowoczesną gospodarkę państwową — ilością maszyn elektronowych mierzy się postęp gospodarczy. Nie zachodzi jednak absolutnie konieczność organizowania dla bibliotekarzy seminariów poświęconych komputerom. Istnieje zbyt wiele problemów aktualnych, a to nie jest zażądanie ani na dziś, ani na jutro. Poza tym trzeba pamiętać, że żaden komputer nie zastąpi wrażliwego człowieka. Nie można sobie wyobrazić wykształconego, nowoczesnego człowieka, który nie uzupełniałby swoich wiadomości poprzez codzienną informację. Szczególnie w dziedzinie nauki informacja jest bezcenna. Gdy chodzi o biblioteki naukowe czy fachowe, możemy je nazwać „bankami informacji”. Określenia tego nie da się jednak zastosować w odniesieniu do bibliotek powiatowych i gromadzkich. Mają one być ośrodkami kultury, prowadzić codzienną pracę w środowisku, muszą nie tylko magazynować informację, ale przekazywać wiedzę ludziom. Iwaskiewicz powiedział, że „kultura to to, co czyni człowieka bogatszym, tylko inaczej”. W twórczości artystycznej jest również zawarta informacja. Może ona dotyczyć określonego środowiska, jak np. w najnowszym filmie Wajdy, ale chcemy, aby twórca przekazywał nam informacje dotyczące ogółu. Byłoby zubożeniem roli biblioteki ograniczenie jej do „banku informacji” — prócz tego biblioteka ma szersze zadania jako ośrodek kształcenia i wychowania.

Kol. Michał K u n a — Okręg Łódź-miasto. Podkreślił humanistyczne wypowiedzi tow. Kraśki. Nawiązując do sprawy kształcenia bibliotekarzy stwierdził, że zamiast tworzyć nowe formy należy lepiej wykorzystać już istniejące. Pomoże w tym będący w przygotowaniu informator o szkoleniu bibliotekarzy. Interesujące wyniki uzyskał Szczecin, tworząc Wojewódzką Radę Biblioteczną pracującą na rzecz wszystkich sieci. Biblioteki powiatowe zbliżają się w formach działalności do bibliotek wielkomijskich pełniąc funkcje oświatowe i naukowe. W związku z podejściem do pracy naukowej istnieje konieczność zatrudnienia w tych bibliotekach ludzi z wyższym wykształceniem, co z kolei wymaga aktów normatywnych.

Na tym dyskusję zakończono.

*
*
*

W wyniku wyborów do władz SBP zaistniała konieczność dodatkowego głosowania, ponieważ dwóch kandydatów: kol. Rafał Kozłowski i kol. Mieczysław Mazurkiewicz otrzymali jednakową ilość głosów. Po przeprowadzeniu uzupełniających wyborów — zostały wybrane władze Stowarzyszenia w następującym składzie: (w głosowaniu wzięło udział 97 delegatów — głosów ważnych oddano 95).

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU GŁÓWNEGO:

Stanisław Badoń — Szczecin (94 głosy)

CZŁONKOWIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO:

1. Edward Assbury — Warszawa (85 głosów)
2. Tadeusz Bruszewski — Warszawa (94 głosy)
3. Cecylia Duninowa — Łódź (92 głosy)
4. Halina Ilmurzyńska — Warszawa (91 głosów)
5. Zbigniew Jabłoński — Kraków (93 głosy)
6. Stanisław Jeżyński — Warszawa (94 głosy)
7. Stanisław Kubiak — Poznań (89 głosów)
8. Jadwiga Kołodziejska — Warszawa (92 głosy)
9. Józefa Kornecka — Warszawa (77 głosów)
10. Krystyna Lisowska — Lublin (90 głosów)
11. Mieczysław Mazurkiewicz — Wrocław (74 głosy, dodatkowe głosowanie — 59)
12. Jan Pasierski — Wrocław (83 głosy)
13. Witold Stankiewicz — Warszawa (93 głosy)
14. Władysława Wasilewska — Warszawa (80 głosów)
15. Witold Stankiewicz — Warszawa (93 głosy)
16. Zbigniew Żmigrodzki — Częstochowa (86 głosów)

Dwóch kandydatów: Rafał Kozłowski (74 głosy, dodatkowe głosowanie — 21) i Zofia Nowak (40 głosów) nie weszło do Zarządu.

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA:

1. Witold Pawlikowski — Poznań (97 głosów)
2. Henryk Sawoniak — Warszawa (96 głosów)
3. Jadwiga Tatjewska — Warszawa (97 głosów)
4. Maria Trzcńska — Warszawa (97 głosów)
5. Piotr Wasilewski — Jarocin (97 głosów)

ZASTĘPCY:

1. Alicja Halpernowa — Warszawa (97 głosów)
2. Felicja Jałbrzykowska — Warszawa (97 głosów)
3. Aleksandra Misiowa — Rzeszów (95 głosów)

GŁÓWNY SĄD KOLEZEŃSKI:

1. Felicja Bursowa — Warszawa (97 głosów)
2. Helena Michałowicz — Warszawa (97 głosów)

ZASTĘPCY:

1. Bogumił Kupść (97 głosów)
2. Andrzej Rejowski — Wrocław (95 głosów)

Po ogłoszeniu wyników wyborów głos zabrał nowo wybrany Przewodniczący Zarządu Głównego, kol. Stanisław Badoń. Podkreślił on, że Zjazd przekazał nowym władzom ogromny kapitał zaufania, który winien być wykorzystany dla dobra bibliotekarstwa krajowego. Zarząd dołoży starań, by uchwały Zjazdu były w 100 procentach zrealizowane. Pomogą w tym władze Okręgów oraz wszyscy członkowie Stowarzyszenia. W pierwszej kolejności należy: kontynuować pracę nad organizacją ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i opracowaniem ogólnokrajowego planu rozwoju bibliotekarstwa; czynić dalsze starania w celu wprowadzenia techniki do codziennej pracy w zakresie gromadzenia, opracowania i informacji oraz starania o budowę i modernizację bibliotek; uczestniczyć w programie kształcenia i doksztalcania bibliotekarzy. W imieniu nowego Zarządu złożył podziękowanie byłemu przewodniczącemu kol. J. Baumgartowi i prosił o dalszą współpracę.

Dyrektor WiMBP w Kielcach, kol. Stanisław Masztalerz pożegnał zebranych, sferę powagi, w jakiej toczyły się obrady, których tematyka dotyczyła żywotnych problemów bibliotekarstwa. Podziękował gościom, delegatom, przedstawicielom partii i rządu, władzom miejscowym i gospodarzom Zjazdu — WiMBP w Kielcach oraz przekazał życzenia owocnej pracy nowemu Zarządowi.

Dyrektor WiMBP w Kielcach, kol. Stanisław Masztalerz pożegnał zebranych, stwierdzając, że gospodarze Zjazdu starali się jak najlepiej wykonać powierzone im zadania, w czym pomocne im były władze miejscowe.

DONIESIENIA

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI PAŃSTWOWEJ RADY BIBLIOTECZNEJ

Dnia 30 października 1969 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Prezydium Państwowej Rady Bibliotecznej pod przewodnictwem Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Rady Bibliotecznej dra Witolda Stankiewicza — Dyrektora Biblioteki Narodowej. W obradach wzięli także udział: dyrektor Departamentu Pracy Kulturalno-Oświatowej i Bibliotek w Ministerstwie Kultury i Sztuki Edward Kopyt, st. instruktor Wydziału Kultury KC PZPR tow. Zygmunt Jagielski oraz przewodniczący Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich dr Stanisław Badoń.

Tematem obrad było omówienie działalności poszczególnych sekcji w okresie od maja do października br., ustalenie tematu obrad najbliższego posiedzenia plenarnego oraz przyjęcie „Wytycznych pracy sekcji”, opracowanych przez Sekretariat Państwowej Rady Bibliotecznej.

Działalność sekcji została w skrócie przedstawiona przez Sekretarza Państwowej Rady Bibliotecznej mgr Ewę Pawlikowską. Prace sekcji w omawianym okresie ograniczały się zasadniczo (z wyjątkiem Sekcji ds. Kształcenia i Doskonalenia Pracowników Bibliotek) do spraw związanych z organizacją wewnętrzną sekcji i ustalaniem planów pracy na okres 1969/1970 r.

Dyskusja skoncentrowała się na zagadnieniach dotyczących opracowywanej obecnie przez Sekcję ds. Kształcenia koncepcji nowego systemu kształcenia bibliotekarzy, której główne zarysy przedstawiła Przewodnicząca Sekcji mgr Emilia Białkowska.

W dyskusji poruszono szereg spraw istotnych dla opracowania projektu systemu kształcenia bibliotekarzy, takich jak: konieczność przeprowadzenia gruntownej analizy obecnego stanu osobowego i wykształcenia kadry bibliotekarskiej oraz przewidywanego zapotrzebowania na bibliotekarzy o różnych poziomach wykształcenia i dla różnych typów bibliotek, oparcie prac nad projektem systemu na analizie organizacji pracy bibliotek, opracowanie planu przejściowego dla okresu poprzedzającego wprowadzenie nowego systemu z uwzględnieniem aktualnie istniejącej sytuacji.

Wskazywano na potrzebę odejścia od tradycyjnego humanistycznego profilu kształcenia bibliotekarzy w związku z wyraźnymi tendencjami zmierzającymi do ograniczenia humanistycznych zadań bibliotek na korzyść rozszerzenia zadań związanych z gospodarką narodową, szczególnie techniką.

Podkreślano konieczność stworzenia takiego systemu, który umożliwiałby zdobywanie coraz wyższych kwalifikacji zawodowych, zapewniałby stabilizację kadr i podniesienie prestiżu zawodu bibliotekarza w Polsce.

Postulowano: stworzenie jednolitego systemu kształcenia dla bibliotekarzy i dokumentalistów; uwzględnienie w systemie dwóch kategorii pracowników bibliotek: a) służby podstawowej — z wykształceniem wyższym, b) służby pomocniczo-technicznej — z wykształceniem średnim; utrzymanie i rozwijanie studiów międzywydziałowych i podyplomowych; podjęcie starań o zapewnienie kadry wykładowców oraz bazy lokalowej i wyposażeniowej dla mających powstać nowych placówek kształcenia.

Teresa Olińska

KRONIKA KRAJOWA

ŁÓDŹ

BIBLIOTEKA UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO

Z dniem 1 X 1969 dyrektorem Biblioteki UŁ został mianowany doc. dr hab. Bolesław Świderski — w wyniku rozpisano na to stanowisko konkursu. Dotychczasowy, zastąpiony dla BUŁ dyrektor, prof. dr Helena Więckowska przeszła na emeryturę.

MIĘDZYWYDZIAŁOWE STUDIUM BIBLIOTEKOZNAWSTWA NA UŁ

Zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dn. 16 IV 1969 (*Dz. Urz. MOiSzw* 1969 nr A-4, poz. 30) na Uniwersytecie Łódzkim powstała nowa placówka kształcąca bibliotekarzy — Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa. Kierownikiem Studium został doc. dr hab. Bolesław Świderski.

RZESZÓW

WOJEWÓDZKA I MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Stanowisko dyrektora Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie objął z dniem 1 XII 1968 mgr Zdzisław Daraż, były długoletni komendant Chorągwi ZHP i zastępca kierownika Wydziału Propagandy KW PZPR w Rzeszowie.

WARSZAWA

NOWY GMACH BIBLIOTEKI UNIwersYTECKIEJ W WARSZAWIE

W dniu 19 XII 1969 został rozstrzygnięty konkurs na projekt nowego gmachu BUW. Pierwszą nagrodę, ze wskazaniem na realizację projektu, uzyskał inż. architekt Stanisław Fijałkowski, zdobywca pierwszej nagrody w konkursie na gmach Biblioteki Narodowej. Projekt przewiduje lokalizację budynku na osi Pałacu Kazimierzowskiego między Wybrzeżem Kościuszkowskim i ul. Dobrą. Przyszły gmach Biblioteki ma mieć kubaturę 120 tys. m³ (powierzchnia pomieszczeń 36 tys. m²), a działka, na której stanie, będzie miała powierzchnię 2,5 ha. W dniu 5 I 1970 Stowarzyszenie Architektów Polskich zorganizowało otwartą dyskusję dotyczącą prac konkursowych.

KONFERENCJA NA TEMAT CENTRALNYCH KATALOGÓW

Komisja Centralnych Katalogów przy ZG SBP zorganizowała w dniu 13 XII 1969 konferencję poświęconą centralnym katalogom w Polsce. W związku z tym zostały opracowane następujące referaty: 1) Janina Czerniatowicz: „Stan prac nad centralnymi katalogami w Polsce. Kierunki i problemy”; 2) Józef Czerni: „Katalogi centralne w świecie współczesnym”; 3) Anna Sitarska: „Problemy mechanizacji i automatyzacji katalogów centralnych”. Dyskusja koncentrowała się na zagadnieniu usprawnień w zakresie prac nad centralnymi katalogami w Polsce.

KURS DLA PRACOWNIKÓW INFORMACJI NAUKOWEJ

W dniach 3—13 XI 1969 odbył się ostatni, szósty z kolei, cykl wykładowy dwuletniego kursu doskonalącego z dziedziny informacji naukowej dla pracowników PAN i bibliotek szkół wyższych podległych MOiSzw. Szkolenie zorganizowane przez ODIiN PAN objęło w sumie 284 godzin wykładów, ćwiczeń i pokazów. Kurs ukończyły 74 osoby.

KURS KONSERWACJI ZBIORÓW ARCHIWALNYCH I BIBLIOTECZNYCH

Centralne Laboratorium Konserwacji Archiwaliów przy Archiwum Akt Dawnych zorganizowało w dniach 25 VIII—6 IX 1969 kurs z zakresu przechowywania i konserwacji zbiorów archiwalnych i bibliotecznych.

WROCŁAW

UTWORZENIE INSTYTUTU BIBLIOTEKOWNAWSTWA

Zarządzeniem Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 IV 1969 (Dz. Urz. MOiSzW 1969 nr A-4, poz. 34) dotychczasowa Katedra Bibliotekoznawstwa (działająca od 1956 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego im. Bolesława Bieruta) przekształcona została z dniem 1 maja 1969 r. na Instytut Bibliotekoznawstwa. Funkcje dyrektora Instytutu objął prof. dr Antoni Knot. W roku akademickim 1969/70 Instytut kształcił 520 studentów (229 stacjonarnych i 291 zaocznych).

KRONIKA ZAGRANICZNA

XXXV SESJA IFLA

Odbyła się ona w Kopenhadze w dniach od 24 do 30 sierpnia 1969 r. z udziałem ok. 420 delegatów z 35 krajów oraz przedstawicieli Unesco i FID. Obrady koncentrowały się wokół takich zagadnień, jak: kształcenie kadr i badania naukowe w dziedzinie bibliotekarstwa, międzynarodowa normalizacja statystyki bibliotecznej, mechanizacja i automatyzacja w bibliotekach, wykorzystanie materiałów audiowizualnych w procesie kształcenia bibliotekarzy. Wygłoszono następujące referaty: Nowe zadania bibliotek uniwersyteckich i wyższych szkół technicznych (B. W. Adkinson), Teoria informacji w bibliotekarstwie (R. M. Hayes), Kształcenie kadr i badania naukowe w bibliotekarstwie w Wielkiej Brytanii (F. N. Hogg), Kształcenie kadr i badania naukowe w bibliotekarstwie — niektóre problemy i kierunki w USA (J. Dalton), Bibliotekarstwo i kształcenie kadr w ZSRR (V. V. Serov), Wykorzystanie systemu MARC w bibliotekarstwie poza USA i Kanadą (K. W. Humphreys). Liczni mówcy podkreślali potrzebę ścisłej współpracy z IFLA i FID.

W związku z rezygnacją F. Francisa ze stanowiska przewodniczącego Rady Generalnej IFLA, jego następcą został wybrany dyrektor Biblioteki Królewskiej w Brukseli H. Liebaers. Postanowiono również, że XXXVI Sesja odbędzie się w Moskwie, w dniach od 30 sierpnia do 4 września 1970 r., XXXVII — w Liverpool, a XXXVIII — w Budapeszcie.

FID News Bulletin nr 9 s. 84

KONFERENCJA MIĘDZYNARODOWEGO STOWARZYSZENIA BIBLIOTEK MUZYCZNYCH

Przedstawiciele Association Internationale des Bibliothèques Musicales spotkali się na dorocznej konferencji w Amsterdamie, w dniach od 18 do 22 sierpnia 1969 r. W konferencji wzięło udział 98 uczestników z 22 krajów, w tym 10 delegatów z 5 krajów socjalistycznych. Polskę reprezentowały: Kierownik Zakładu Muzycznego Biblioteki Narodowej mgr M. Prokopowicz oraz mgr I. Grzenkowicz ze Związku Kompozytorów Polskich.

W tych samych dniach toczyły się w Amsterdamie obrady Międzynarodowej Federacji Fonotek (Fédération Internationale des Phonothèques), współpracującej z AIBM w zakresie nagrań dźwiękowych.

Szczegółowe sprawozdanie z konferencji AIBM ukaże się w najbliższym numerze *Przeglądu Bibliotecznego*.

DALSZE PRACE NAD STWORZENIEM ŚWIATOWEGO SYSTEMU INFORMACJI NAUKOWEJ

Grupa Doradcza UNISIST (ISCU-UNESCO Central Committee to Study the Feasibility of World Science Information System) odbyła w dniach 11 i 12 maja 1969 r. w siedzibie Unesco w Paryżu trzecią swoją naradę. Dyskusja dotyczyła następujących zagadnień: Porównanie problemów napotykanych przez różne zespoły używające tego samego urządzenia wyjściowego (przy automatycznym przetwarzaniu danych), Identyfikacja problemów napotykanych przy stosowaniu tych samych urządzeń wyjściowych z różnych systemów. Przyszłe formy czasopism prymarnych.

Grupa Doradcza UNISIST składa się z przedstawicieli FID, ISCU oraz innych organizacji międzynarodowych zaawansowanych w dziedzinie wykorzystania maszyn matematycznych.

Bibliographie. Documentation. Terminologie. 1969 nr 4 s. 153—154

ZMIANY W BIBLIOTEKARSTWIE NORWEGII

Rząd norweski powołał ostatnio centralną instytucję do spraw bibliotecznych, tzw. Państwowe Biuro Biblioteczne (Riksbibliotekstjenesten). Będzie ono zajmowało się zagadnieniami koordynacji w dziedzinie bibliotekarstwa i dokumentacji oraz badań naukowych w tym zakresie. Przewodniczącym został mianowany H. L. Tveteras, dotychczasowy dyrektor Biblioteki Narodowej i Uniwersyteckiej w Oslo.

Nachrichten. Nouvelles. Notizie. VSB-SfD 1969 nr 4 s. 108

III MIĘDZYNARODOWY KONGRES BIBLIOTEKARSTWA MEDYCZNEGO

Odbył się on w Amsterdamie w dniach od 5 do 9 maja 1969 r. przy udziale ok. 600 osób. W czasie obrad poruszano następujące zagadnienia: zasady organizacji wiedzy medycznej (indeksowanie, klasyfikacja), kształcenie bibliotekarzy, współczesne systemy informacyjne w medycynie, rozwój technik stosowanych w bibliotekach medycznych, normalizacja w zakresie bibliotekarstwa medycznego, systemy i ośrodki informacji w dziedzinie medycyny w krajach rozwijających się.

Materiały z kongresu zostaną ogłoszone w lutym 1970 r. przez Excerpta Medica Foundation (Amsterdam).

FID News Bulletin 1969 nr 6 s. 54.

ŚWIATOWA KONFEDERACJA ORGANIZACJI NAUCZYCIELSKICH

The World Confederation of Organizations of the Teaching Profession powołała ostatnio międzynarodowy komitet do spraw szkolnictwa bibliotekarskiego. Pierwsza konferencja komitetu odbyła się w Dublinie w dniu 27 lipca 1969 r. z udziałem ponad 150 przedstawicieli 28 państw. Tematem obrad był stan szkolnictwa w Australii, Szwecji i Wielkiej Brytanii oraz komunikaty o sytuacji w tym zakresie w innych krajach.

Materiały z konferencji zostaną opublikowane w jednym z najbliższych biuletynów ALA.

Unesco Bulletin for Libraries 1969 nr 4 s. 219

MIĘDZYNARODOWA NORMA OZNACZANIA KSIĄŻEK

Projekt wprowadzania tzw. International Standard Book Numbering został wysunięty na posiedzeniu ISO w Londynie w 1968 r. W dniach 17 i 18 maja 1969 r. odbyło się w Berlinie Zachodnim drugie posiedzenie Grupy Roboczej ISO/TC/46 poświęcone temu tematowi. Wzięli w nim udział przedstawiciele wydawców, bibliotekarzy i bibliografów: Danii, Francji, NRF, Norwegii i Wielkiej Brytanii, a w charakterze obserwatorów uczestniczyli delegaci Unesco, IFLA i Międzynarodowego Stowarzyszenia Wydawców Książek. Przyjęte ustalenia będą przedłożone na konferencji w Sztokholmie w październiku 1969 r.

W skład ISBN będą wchodziły grupy symboli: 1) identyfikujących narodowość, język książki itp.; 2) określających wydawcę; 3) określających tytuł dzieła; 4) wyrażających wtórną kontrolę (tzw. *check digit*). Nad właściwym ustaleniem i stosowaniem symboli będzie czuwać stała agencja międzynarodowa. W pierwszym okresie pracą Grupy roboczej będzie kierowała British Standards Institution, która prowadzi już tę akcję dla Wielkiej Brytanii.

Unesco Bulletin for Libraries 1969 nr 4 s. 218

— *—

WSPÓŁPRACA BIBLIOTEK NARODOWYCH CSRS I BUŁGARII Z BIBLIOTEKĄ KONGRESU

Na podstawie porozumienia zawartego przez Narodowy Program Uzupełniania i Katalogowania w USA z Biblioteką Państwową CSRS od stycznia 1969 r. włączane są do amerykańskich zbiorów i centralnych katalogów publikacje wydawane w Czechosłowacji. Wszystkie książki o wartości naukowej są dostarczane do Biblioteki Kongresu razem z opisami bibliograficznymi przygotowanymi do obu czechosłowackich bibliografii narodowych (*Česke Knihy* i *Slovenske Knihy*). Dane bibliograficzne będą opracowywane według zasad przyjętych przez Bibliotekę Kongresu i dostarczane bibliotekom z nią współpracującym.

Również od stycznia 1969 r. Biblioteka Kongresu prowadzi podobną współpracę z Biblioteką Narodową w Sofii, która przekazuje jej publikacje ogłaszane w Bułgarii wraz z opisami przygotowanymi do bibliografii narodowej (*Batgarski Knigopis*).

ALA Bulletin 1969 nr 2 s. 175.

WYDAWNICTWA OTRZYMANE

KSIĄŻKI

Die Deutsche Bücherei im Bild. Leipzig 1969.

K. Migoń: Recepcja książki orientalistycznej na Śląsku do końca XVIII wieku. Wrocław 1969.

Neueste ausländische Zeitschriften (NAZ). Bd. 1—3. Berlin 1969.

W. Unger: Deutsche Staatsbibliothek. Benutzungsführer. Berlin 1969.

Wo sind welche? Zeitschriften der Medizin und ihrer Grenzgebiete in den wissenschaftlichen Bibliotheken und medizinischen Einrichtungen der DDR. Berlin 1969.

CZASOPISMA

Archeion. 1969 nr 51 i 52; spis rzeczy do tomów 1—50.

Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej. R. 19: 1969 nr 1/2.

Biuletyn Informacyjny Biblioteki Narodowej. 1969 nr 2, 3.

Biuletyn Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej. 1969 nr 3.

Centralna Biblioteka Wojskowa. Biuletyn Nabytków. 1969 nr 3.

Čtenář. R. 21: 1969 nr 2, 4.

Księgarz. R. 13: 1969 nr 1.

Poligrafika. R. 21: 1969 nr 2, 3, 9, 10, 12.

Polish Scientific Periodicals Contents. 1969 nr 7, 8, 9.

Tudományos és műszaki tájékoztató. R. 16: 1969 nr 2.

Zentralblatt für Bibliothekswesen. R. 83: 1969 nr 4, 10.

NASI AUTORZY*

Jan BAUMGART, doc. dr	— Dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej
Stanisław JEŻYŃSKI, mgr	— Sekretarz Generalny SBP
Roman KACZMAREK, mgr	— Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. L. Waryńskiego w Łodzi, Poseł na Sejm PRL
Józfa Kornecka, mgr	— Z-ca Sekretarza Generalnego SBP
Wincenty KRAŠKO, mgr	— Kierownik Wydziału Kultury KC PZPR
Teresa OLIŃSKA	— Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy

* Podajemy nazwiska tylko tych autorów, których prace publikowane są po raz pierwszy w bieżącym roczniku *Przeglądu*.

TREŚĆ

Od Redakcji	293
Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (Kielce 3—4 VI 1969)	
JAN BAUMGART: Otwarcie Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów SBP	295
WINCENTY KRAŚKO: Przemówienie:	298
ROMAN KACZMAREK: Wokół ustawy bibliotecznej i jej realizacji	304
JADWIGA KOŁODZIEJSKA: Działalność Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (1966—1969)	313
Sprawozdanie Zarządu Głównego SBP (oprac. <i>Stanisław Jeżyński</i>)	321
Sprawozdanie z działalności Okręgów SBP (oprac. <i>Józefa Kornecka</i>)	337
Sprawozdane finansowe Zarządu Głównego SBP	345
Sprawozdanie Komisji Wnioskowej Zjazdu	349
Uchwała Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów SBP	353
Protokół z Ogólnokrajowego Zjazdu Delegatów SBP	354
Doniesienia	
Informacja o działalności Państwowej Rady Bibliotecznej (<i>Teresa Olińska</i>)	365
Kronika krajowa	366
Kronika zagraniczna	367
Listy do Redakcji	370
Wydawnictwa otrzymane	372
Nasi autorzy	372
Spis rzeczy Rocznika 37: 1969	wkładka

CONTENTS

Editorial	293
General meeting of the delegates of the Polish Library Association (Kielce, 3—4 June 1969)	
JAN BAUMGART: Opening adress	295
WINCENTY KRAŚKO: Speech	298
ROMAN KACZMAREK: The Library Act and his realization	304
JADWIGA KOŁODZIEJSKA: The activity of the Polish Library Association (1966—1969)	313
Report of the General Council of the Polish Library Association	321
Report of the activities of the regional branches of the Polish Library Association	337
Financial Report	345
Report of the resolution committee	349
The resolution of the general meeting	353
The record of the general meeting	354
Communications	
An information of the State Library Council activity	365
Chronicle	366
Letters to the Editorial Staff	370
Books and periodicals received	372
Notes on contributors	372